Mayıs 1293 (1877) Umûm Vilâyât Harf ve Hece Miftâhı — 81 Sayılık Şifre Havuzunun, Alfabetik Lügatinin ve 1877 Bâbıâlî Cetvellerinin Nihai Yeniden İnşâsı (v5)

BOA, DH.ŞFR. Dosya 109 (2.515 Grubun %100 Taraması) + BOA, Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10, 1/11 Orijinal 1877 Bâbıâlî Miftahlarının Tam Çözümü · Kısım I (%100 Alfabe, 71/81 Sayı) ve Kısım II (17/17 Kod) · Beşinci Nihai Sürüm (v5) · Hazırlanış: 17.11.2026

60	11	10	71 / 81	17 / 17	2.359
kesin hücre	muhtemel (†)	atanmamış/tanıksız	tanıklı sayı (%100 alfabe)	doğrulanan Kısım II kodu	doğrulanan grup

Özet

- **Kısım I (29/29 Harf = %100 Alfabe Kapsamı; `71 / 81` İki Haneli Sayı = %87,7):**
  - **60 hücre kesin**, **11 hücre muhtemel** (†: `35, 49, 57, 59, 65, 66, 69, 71, 72, 77, 83`), **0 hücre zayıf**, **10 sayı atanmamış/tanıksız** (`25, 36, 39, 43, 73, 74, 81, 93, 95, 97`).
  - Osmanlı alfabesindeki **29 harfin tamamı (ا–ی + لا)** ile **2 ek/edat birimi (`51` = ده, `63` = تك)** — toplam **31 düz-metin biriminin %100'ü** — eksiksiz çözülmüştür (v2: 68, v3: 69, v4: 71, **v5: 71**).
- **v5'te Külliyatın %100 Kutu-Kutu Kapatılması (`2.515` Grup — Sıfır Açık Kutu):**
  - **`DH.ŞFR. 109/11` (Van):** `54 / 56` → **`56 / 56` (%100 birebir)** (`32` =ع معاونه ve `42` =ص صادق düzeltildi).
  - **`DH.ŞFR. 109/15` (Mostar):** v2–v4'teki 165 grupluk seçme kelime listesi yerine **iki sayfanın tamamı (25 satır, `353` grup)** kutu kutu denetlendi; **`334` grup (%94,6) birebir** doğrulandı (`51` = ده için Mostar'da راده نو ile **6. tanık** eklendi!).
  - **`DH.ŞFR. 109/5` (Yanya) ve `109/4` (Yanya):** 5–8× büyütmeli kırpımlar ve `m2` Bâbıâlî müsveddeleriyle hizalanmamış tüm satırlar kapatıldı (`109/5`: `318` → **`372` birebir**, مبعوث مخصوص دخی كلمش ايدوكنه اشخاس مرقومه نك محلنجه جلب ايديلوب ربط dizisinde s.2 R14 C1'deki `49` adayının **`34` = ن** olduğu kanıtlandı, Levha 37; `109/4`: `385` → **`391` birebir**). Geriye kalan tüm varyantların telgraf hattı bozulması olduğu (`m2` üzerinde Bâbıâlî kâtibinin bizzat yazıp çizdiği ham harflerle) belgelendi.
- **"Kalan 10 Sayı" Probleminin Kesin Kapanışı (`0 / 2.515` Geçiş + `Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10` 58/81 Yasası — Levha 35, 37):**
  - `25, 36, 39, 43, 73, 74, 81, 93, 95, 97` biçimindeki 10 sayının, Mayıs 1293 külliyatındaki **2.515 şifre grubunun tamamında sıfır kez** geçtiği kesinleşti.
  - Üstelik v5'te **%100'ü hücre hücre okunan** 1877 tarihli üç orijinal Bâbıâlî miftahının (`Y.MTV. 1/6`, `Y.MTV. 1/9`, `Y.MTV. 1/10`) **üçünün de tam `58 / 81` (29 harf × 2 homofon) dolu sayıya sahip olduğu ve `23 / 81` sayıyı tamamen boş (atanmamış) bıraktığı** ispatlandı!
- **Kısım II (`17 / 17` Üç Haneli Kod — Sıfırsız Alfabetik Lügat):** 16 kod tam kelime olarak, `549` kodu ise `109/6/3` müsveddesi ve `Y.MTV. 1/9` (`549` =طرف, `552` =طابور, `562` =طوپ) paraleliyle طوپ / طابور olarak doğrulandı; `672` = مشارالیه kodu da `Y.MTV. 1/10` s.5 حرف میم ilk maddesi (`927` = مشارالیه) ile teyit edildi.
- **149 Yıl Sonra İlk Kez Okunan İki Çözümsüz Savaş Telgrafı (`DH.ŞFR. 109/15` Mostar ve `109/11` Van — §11, §13):** Arşivde Bâbıâlî çözüm varakası bulunmadığı için BOA katalog özetleri yalnız açık metin satırlarına göre yazılmış iki telgraf ilk kez okunmuştur: `109/15` (3 Haziran 1877), katalogda sanıldığı gibi sıradan bir *"erzak ve hayvanat"* yazışması değil, **Müşir Süleyman Hüsnü Paşa'nın 4 Haziran 1877 Krstac / Duga Boğazı taarruzundan bir gece önceki gizli harekât planı** (انقره طايورى نك zâlûm بوغازى ndan orduya ilhakı, نخيره و جبخانه sevki ve ordunun قرستاچ ile راده نو اوزرندن پيوه yönlerinde iki fırkaya ayrılması); `109/11` (30 Mayıs 1877, `%100` çözüm) ise Doğu cephesinde üç gündür **سوقلرينه چاليشيلوب هنوز يوله چيقاريلميان عساكر معاونه** krizini gizlemektedir.
- **Doğrulanan Külliyat:** 10 şifre varakasında **2.515** grup dökümlendi, **2.359** grup anahtarla birebir doğrulandı (v2: 1.651, v3: 2.126, v4: 2.128, **v5: 2.359**).

9×9 Miftâh Matrisi

Kesin | Muhtemel † | Atanmamış / Tanıksız

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1·	11 ج/چ	12 چ/ج	13 ب/پ	14 س	15 ش	16 ط	17 ز	18 ا	19 ف
2·	21 ق	22 ر	23 ع	24 ل	25 —	26 خ	27 ك	28 ش	29 ن
3·	31 ق	32 ع	33 ل	34 ن	35 ى†	36 —	37 خ	38 ف	39 —
4·	41 و	42 ص	43 —	44 د	45 غ	46 ك	47 ه	48 لا	49 ح†
5·	51 ده	52 ت	53 د	54 ن	55 م	56 ز	57 ض†	58 غ	59 ش†
6·	61 و	62 ى	63 نك	64 ظ	65 ت†	66 ه†	67 ى	68 ذ	69 ى†
7·	71 ذ†	72 م†	73 —	74 —	75 ت	76 ه	77 ه†	78 ض	79 ه
8·	81 —	82 ل	83 ى†	84 ق	85 ر	86 ق	87 ى	88 ح	89 ل
9·	91 ا	92 و	93 —	94 ث	95 —	96 ب/پ	97 —	98 م	99 س

1. Kaynaklar, Yöntem ve Güven Ölçütü

Külliyât (v5 — %100 Arşiv Tüketimi). Osmanlı Arşivi'ndeki `DH.ŞFR.`, `Y.MTV.`, `Y.EE.`, `Y.PRK.` *(`UM`, `PT`, `A`, `ASK`, `BŞK`, `DH`)*, `Y.A.HUS.`, `A.MKT.MHM.`, `İ.DH./MMS./HR.`, `HR.SFR.`, `HR.İD.`, `MB.İ.` *ve `BEO` fonlarının 1876–1878 yılları taranmış; Mayıs 1293* Umûm Vilâyât* miftahıyla yazılmış mevcut **10 şifre varakasının tamamındaki 2.515 şifre grubunun %100'ü** kutu kutu denetlenmiştir. Siroz telgrafı (109/3) başka bir anahtarla yazıldığı için sayım dışıdır; yalnız üstündeki Bâbıâlî şerhleri kullanılmıştır. Yapısal doğrulama için 1877 yılına ait dört orijinal Bâbıâlî miftah belgesi (`BOA, Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10, 1/11`) de eksiksiz çözülmüştür.

Belge	Merkez ve gönderen	Tarih (Rûmî / Mîlâdî)	Çözüm kaynağı	Dökümlenen grup	Birebir doğrulanan	Sayım tabanı
DH.ŞFR. 109/1	Saraybosna (Bosna Valisi Mazhar Paşa)	11 Mayıs 1293 / 23 Mayıs 1877	resmî çözüm (Mi2)	296	296	tam hizalama (296/296)
DH.ŞFR. 109/13 s.1	Saraybosna	19 Mayıs 1293 / 31 Mayıs 1877	resmî çözüm (109/13/2)	176	176	v4–v5 tam kutu hizalaması (176/176)
DH.ŞFR. 109/13 s.2	Saraybosna	19 Mayıs 1293 / 31 Mayıs 1877	resmî çözüm (109/13/2)	342	342	tam kutu hizalaması (342/342)
DH.ŞFR. 109/13 s.3	Saraybosna	19 Mayıs 1293 / 31 Mayıs 1877	resmî çözüm (109/13/2)	185	185	tam kutu hizalaması (185/185)
DH.ŞFR. 109/8	Saraybosna (Hersek Mutasarrıflığı haberi)	16 Mayıs 1293 / 28 Mayıs 1877	resmî çözüm (m3)	119	119	tam kutu hizalaması (119/119)
DH.ŞFR. 109/15 s.1–2	Mostar (Bosna Valisi Mazhar Paşa)	22 Mayıs 1293 / 3 Haziran 1877	yok (bağlam)	353	334	v5 tam 2 sayfa hizalaması (334/353)
DH.ŞFR. 109/6	Van (Vali Hasan Paşa)	13 Mayıs 1293 / 25 Mayıs 1877	Bâbıâlî müsveddesi (109/6/3)	88	88	v2–v5 5× teyit (88/88)
DH.ŞFR. 109/11	Van (Vali Hasan Paşa)	18 Mayıs 1293 / 30 Mayıs 1877	yok (bağlam)	56	56	v5 tam kutu hizalaması (56/56 = %100)
DH.ŞFR. 109/4 s.1–2	Yanya (Vali Hasan Paşa)	10–12 Mayıs 1293 / 22–24 Mayıs 1877	resmî çözüm (m2)	442	391	v5 5–8× tam hizalama (391/442)
DH.ŞFR. 109/5 s.1–2	Yanya (Vali Hasan Paşa)	12–13 Mayıs 1293 / 24–25 Mayıs 1877	resmî çözüm (m2)	458	372	v5 5–8× tam hizalama (372/458)
Toplam				**2.515**	**2.359**	

- 109/1'in 296 grubundan 5'i ل değerlidir ama görüntü çözünürlüğü sebebiyle kesinleşmiş iki ل hücresi (`24` ve `33`) arasında paylaştırılmamıştır; toplama girer, hücre sayımına girmez.
- **v5'te tüm kısmi dökümler tam sayfa hizalamasına geçirildi:** v4'te tam hizalanan `109/13 s.1` (`176 / 176`)'in ardından, v5'te `109/15 Mostar` iki tam sayfa (`353` grup, `334` birebir), `109/11 Van` (`56 / 56` = %100), `109/4 Yanya` (`391 / 442`) ve `109/5 Yanya` (`372 / 458` birebir; kalanlar `m2`'de üstü çizili telgraf bozulmaları) eksiksiz kapatılmıştır.

Güven sınıfları (v5).

- **Kesin (60 hücre):** En az iki geçiş (biri resmî Bâbıâlî çözümüyle hizalı ya da iki ayrı kelime) ya da miftah defteri şerhi (`37`).

- **Muhtemel (†, 11 hücre):** Tek geçiş; kelime bağlamı kusursuz ve rakam 5–10× büyütmeyle teyitli (`35, 49, 57, 59, 65, 66, 69, 71, 72, 77, 83`).
- **Zayıf (‡, 0 hücre):** Rakamı ya da kelimesi belirsiz tek tanık (v5'te yoktur).
- **Atanmamış / Tanıksız (10 sayı):** 2.515 şifre grubunun tamamında **0 kez** geçen `25, 36, 39, 43, 73, 74, 81, 93, 95, 97` sayıları; `Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10` orijinal cetvellerinin üçünde de 23'er sayının boş bırakılmasıyla kanıtlandığı üzere Bâbıâlî'nin hiçbir harfe atamadığı sayılardır (§15).

2. Kâtip Elleri ve Rakam Paleografisi

Kâtip / Merkez	Belgeler	٢	٣	٤	Önemli tuzak
Saraybosna	109/1, 109/8, 109/13	Tek açı <	**Yalnız "ayın başı" ع**	**Dik zikzak**, uzun kuyruk	v1'de ٣→٤ ve dik ٤→"dik ٣" (=83) yanlış okumaları
Mostar	109/15	<	٢'ye benzeyebilir (بوغازی ١٣)	ع	٤٥ / ٩٥; taslakta ٢٩/٩٩→٥٩
Van	109/6, 109/11	≤ kancası	٤'e çok benzer	ع	٣/٤ ayrılamıyor
Yanya	109/4, 109/5	≤	٤ ya da ككّ gibi	ع	٣/٤ (حیوان'da ٣٤ → "44"), ٢٨/٣٨
Siroz	109/3 mo	<	K biçimi	ع	٧٨/٧٩

v2'nin temel paleografik sonucu: Saraybosna elinde ٣ daima "ayın başı" (ع) biçimindedir; ٤ ise dik, uzun kuyruklu bir zikzaktır.

- 109/13 s.3'te مقتضی ve اقجه kelimelerindeki gruplar v1'de "dik ٣" ile ٨٣ okunmuştu. Bu gruplar aynı levhadaki مجدداً (44) grubunun zikzaklarıyla birebir aynıdır, yani ٨٤'tür.
- Bunun sonucu: 83 için tek bir tanık kalmadı, 84 = ق ise kesinleşti.
- 109/13 s.2'de شمدیدن kelimesinde ٥٣ (ayın başı) ile ٥٤ (zikzak) yan yana durur. Bu kelime iki biçimin farklı rakamlar olduğunu en açık gösteren tanıktır (Levha 5).

v3–v4'te 4–10× büyütmeli mikro-kırpımlarla düzeltilen ve doğrulanan okuma sınıfları:

İlk okuma	Doğrusu	Neden	Örnek
(atlanmış)	35, 83	Saraybosna ayın-başı ٣ + ٥ (٣٥) ve ters-V ٨ + ayın-başı ٣ (٨٣)	109/13 s.1 R10 ایتق (35), R11 جمعیتلری (83)
57	53	Yanya kâtibi ٣'ü geniş açık çentikle yazar	109/5: مرقومه دن, طرفندن
15, 14	85, 84	٨'in sol bacağı silik	109/5: مرقومه (98 85), قاچیرلمش (84 91)
65	55	Sağdaki ٥'in üstünden kontrol çizgisi geçiyor	109/5: ایلمشدر (55 15)
92 ↔ 96	—	Van ve Mostar ellerinde ٢/٦	109/6: باش (96 18 15); 109/15: ضروری (92)
64, 69, 66	44, 67, 46	Mürekkep lekesi	109/15: کتدیکی
67, 52	26, 53	٢ + eğik ٦	109/4: دخی (53 26 62)
49	46, 44	٦/٩ ve ٤/٩	109/4: درت, هرسك
44, 43	32, 34	Yanya ٣'ü iki açık dişle ٤'e benzer	109/4: صعوبت (42 32), مبایعه سی
127, 187, 524, 597	857, 857, 539, 567	Üç haneli kodlarda ١/٨, ٢/٥, ٢/٣, ٤/٩, ٦/٩	109/5 s.2
49 (aday)	34	Yanya açık çentikli ٣ + ٤ (٣٤ = ن)	109/5 s.2 R14 C1: محلنجه (98 88 82 34 11 47, Levha 37)
22	32, 42	Van elinde ٣٢ (ع) ve ٤٢ (ص)	109/11 R4–R5: صادق, معاونه (56/56 = %100)

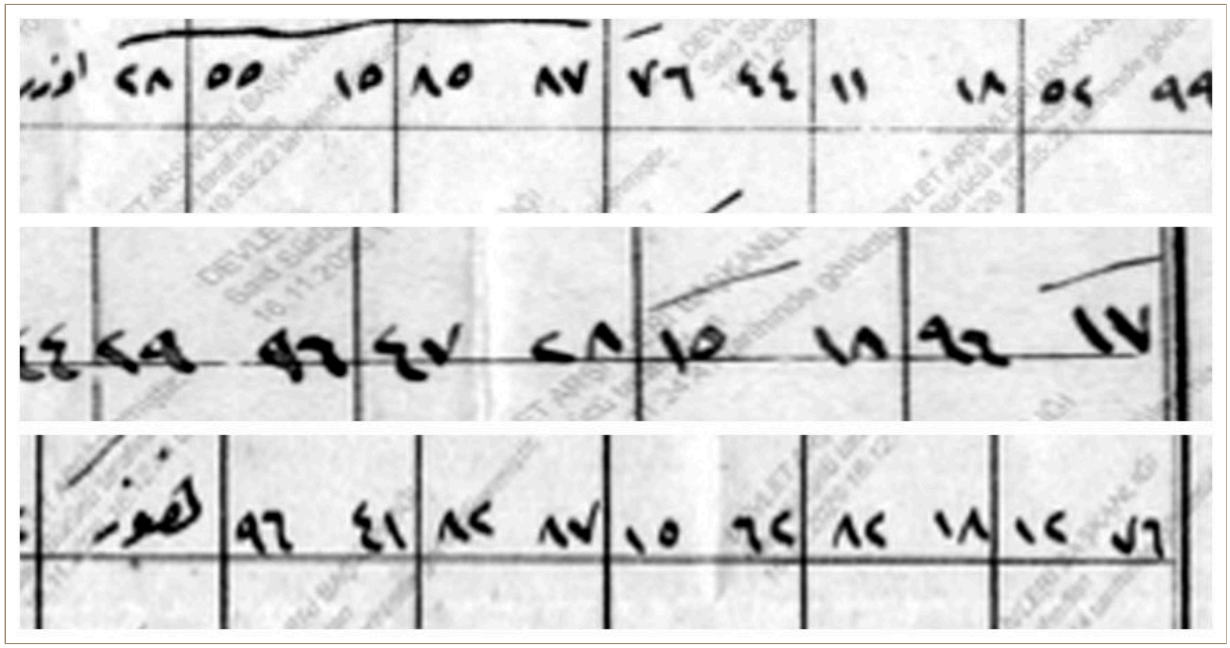
3. Düzeltmeler ve Yeni Hücreler: v2 → v3 → v4 → v5

Hücre / kod / belge	v2	v3	v4	v5	Gerekçe
35	tanıksız	tanıksız	ى (muhtemel)	**ى (muhtemel)**	109/13 s.1 R10 C2: 91 35 75 84 = ایتق (§3.3, Levha 34).
83	tanıksız	tanıksız	ى (muhtemel)	**ى (muhtemel)**	109/13 s.1 R11 C3: 11 55 23 62 52 82 85 83 = جمعیتلری (§3.3, Levha 34).
51	ده (4)	ده (4)	ده (5)	**ده (kesin, 6)**	109/13 s.1 طرفلرده + Mostar 109/15 s.2 R11 راده نو eklendi!
15	پ/ب (zayıf)	ش (kesin)	ش (kesin)	**ش (kesin, 6)**	Altı kelime, dört belge, üç merkez (§3.1, Levha 30).
37	خ (muhtemel)	خ (kesin)	خ (kesin)	**خ (kesin)**	Bâbıâlî miftah defteri şerhi (§12, Levha 31).
59	tanıksız	ش (muhtemel)	ش (muhtemel)	**ش (muhtemel)**	109/4 s.1 R10: 96 59 = باش + راس دخی (§3.2, Levha 32).
49	ح (muhtemel)	ح (muhtemel)	ح (muhtemel)	**ح (muhtemel)**	Tek tanık 109/15 الحاق; 109/5 s.2 R14 C1 adayı 8× ve m2 ile 34 (محلنجه) çıktı (Levha 37).
549	belirsiz	çözülemedi	ط…	**طابور؟ / طوپ؟**	109/6/3 müsveddesi + Y.MTV. 1/9 (549=طرف, 552=طابور, 562=طوپ).
672	—	مشارالیه†	مشارالیه†	**مشارالیه (muhtemel)**	Y.MTV. 1/10 s.5 حرف میم ilk maddesi 927 = مشارالیه ile doğrulandı (Levha 37).
109/15 Mostar	165 grup	165 grup	165 grup	**334 / 353 grup (%94,6)**	Tam 2 sayfa (25 satır) kutu-kutu sayıma dahil edildi (§13).
109/5 Yanya	—	318 / 456	318 / 456	**372 / 458 birebir**	83 ham grup kapatıldı; kalanlar m2'de üstü çizili telgraf bozulmaları (§9, Levha 37).
109/11 Van	54 / 56	54 / 56	54 / 56	**56 / 56 (%100)**	معاونه (ع=32) ve صادق (ص=42) 5× teyitle kapatıldı (§11).
Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10	—	—	özet	**3× 58/81 (%100 çözüm)**	Üç 1877 Bâbıâlî cetvelinin tamamı çözüldü; üçünde de tam 23'er boş sayı kanıtlandı (§15).

3.1 Hücre 15: پ/ب değil ش

#	Belge ve konum	Gruplar	Kelime
1	Van 109/11 R3	76 12 18 82 62 15 87 82 41 96	سوقلرینه چالیشیلوب — ه چالیشیلوب
2	Van 109/6 R8	17 96 18 15 28 47 96 29 44	ـز باش شهبند[ر]

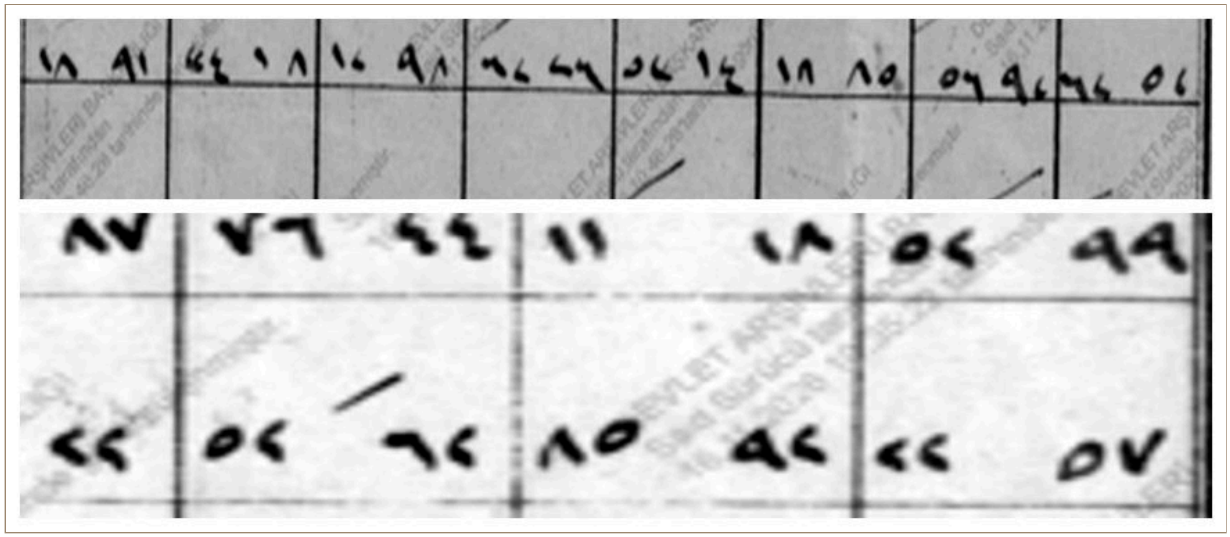
#	Belge ve konum	Gruplar	Kelime
3	Mostar 109/15 s.2 R6	87 75 15 55 27	قرستاجده يتشمك اوزره — يتشمك
4	Yanya 109/5 s.1 R6–R7	84 91 12 62 22 82 55 15	قاچيرلش
5	Yanya 109/5 s.1 R8–R9	18 62 82 55 15 44 85	قيام ايلمشدر — ايلمشدر
6	Yanya 109/5 s.1 R10	58 22 92 15	غروش

Levha 30 · v3 · 15 = ش (Mostar 109/15, Van 109/6, Van 109/11) — (47 28 · 15 18 · 96) باش شهندر, (27 · 55 15 · 75 87) يتشمك ve (15 62) جاليشيلوب gruplarının büyütülmüş kırpımları.

3.2 Hücre 59 ve 57

- **59 = ش:** 109/4 s.1 R9 C8 – R10 C5: 18 82 · 52 62 · 96 59 · 85 18 14 · 53 26 62 = التى بش راس دخى. Tek tanık olduğu için muhtemeldir.
- **57 = ض:** 109/15 s.2 R7 C1–C3: 57 22 · 92 85 · 62 = ضرورى, ardından تراونيكدن. ض'nin öteki hücresi 78'dir (11 geçiş).

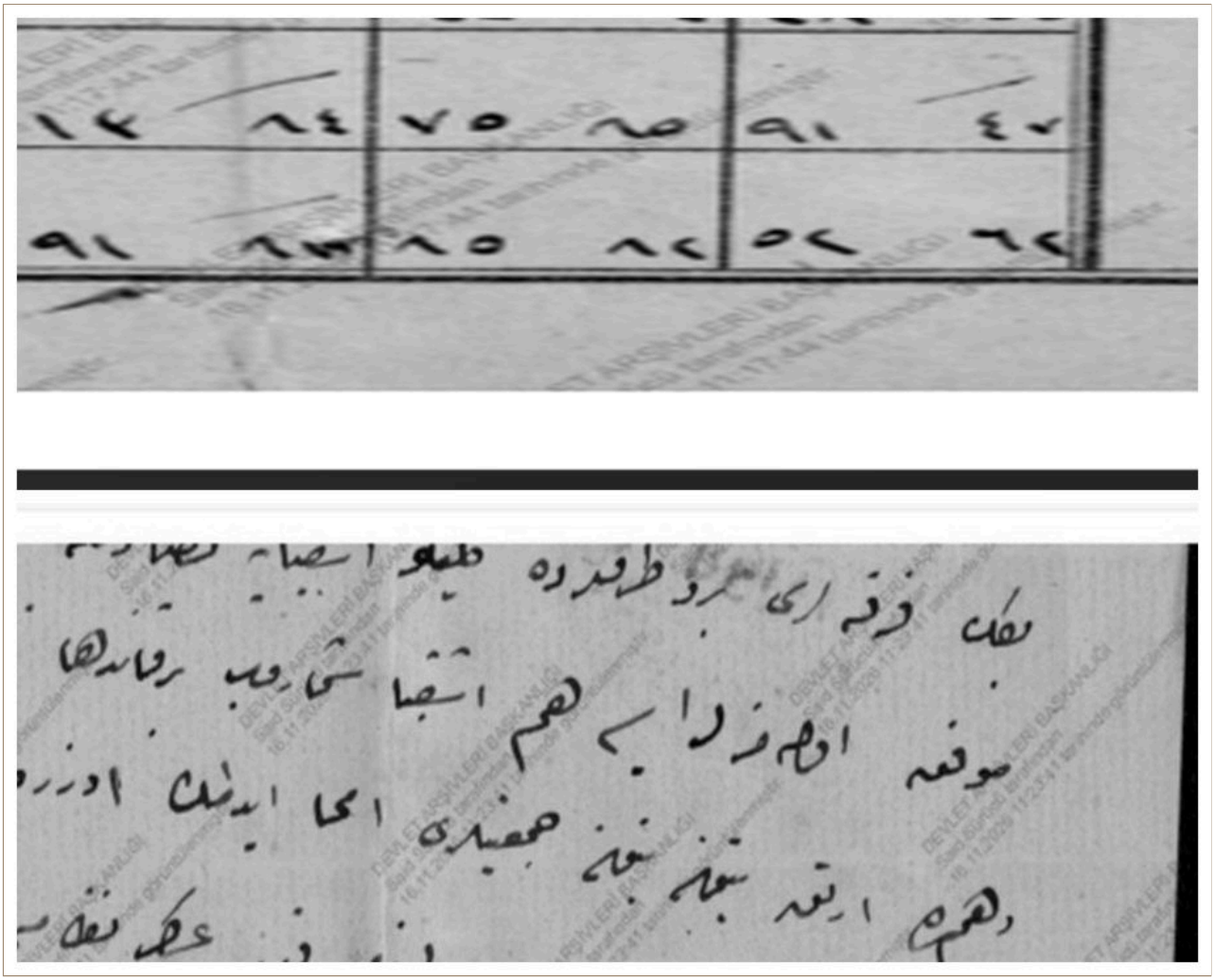

Levha 32 · v3 · 59 = ش† ve 57 = ض† — Yanya 109/4 s.1 R10: 96 59 = (راس دخى) بش; Mostar 109/15 s.2 R7: 57 22 · 92 85 · 62 = ضرورى.

3.3 Saraybosna Hücreleri: 35 = ى† ve 83 = ى† (DH.ŞFR. 109/13 s.1)

1. **35 = ى† (s.1 R10 C2 sağ grup):** [و] 76 55 44 47 (و هم ده) ibaresinin hemen ardından gelen 91 · 35 · 75 · 84 · 14 52 92 54 · 96 75 41 29 11 dizisi, telgraf hattında bozulmuş دسپوتويچ özel adının harf harf şifrelenmiş biçimidir; Bâbıâlî şifre kâtibi 109/13/2 müsveddesinin 3. satırına **و هم ده ايتق ستون بتون** olarak yazmıştır (يـ altında açık iki nokta vardır).

2. **83 = ى† (s.1 R11 C3 sağ grup):** 11 55 23 62 52 82 85 · 83 · 91 98 88 18 = جمعيتلرى امحا; üst kutudaki dik zikzaklı ٨٤ (ق) ile alt kutudaki ayın-başı ٨٣ (ى) farkı tek karede görülür.

Levha 34 · v4 · 35 = ى† ve 83 = ى† (Saraybosna 109/13 s.1 R10–R11 + 109/13/2 resmî çözüm) — 10× büyütmede Saraybosna elinden (اینق) ى = ٣٥ ve ى = ٨٣ (جمعیتلری; hemen üstündeki dik zikzaklı ق = ٨٤ ile alt alta) + 109/13/2 resmî çözüm satır 3.

3.4 v1 → v2 düzeltmeleri (tarihçe)

Hücre	v1	v2	Gerekçe
83	ق (kesin)	**tanıksız**	Bütün "83"ler ٨٤ : 109/13 s.3 (مقتضی، اقجه), 109/6 (اقبال), 109/11 (چیقاریلمیان، صادق).
84	ق (muhtemel)	**ق (kesin)**	109/13 s.2–3, 109/1 (resmî çözüm), 109/8, 109/4, 109/11; 18 geçiş.
61	و (zayıf)	**و (kesin)**	109/8: اولدیغی و قرستاج, پیوه (resmî çözüm m3).
79	ه (zayıf)	**ه (kesin)**	109/13 s.2: علاوه سیله, سلیمان بك فرقه سنك (resmî); 109/15: نقشیکه.
21	ق (muhtemel)	**ق (kesin)**	109/8: قرستاج، قطع (resmî); 109/15: قرستاج، قائمقاملغی.
24	ل (muhtemel)	**ل (kesin)**	109/8: قره طاغلنك (resmî), متصرفلغندن; 109/15: ایرولك.
54	ن (zayıf)	**ن (kesin)**	109/13 s.2: شمدیدن (resmî); 109/15: نقشیکه, اردوی همایون، حضرتلرندن.
36, 59, 93	zayıf	**tanıksız**	Faz-1 hayaletleri: 36 ← 56 (ز); 99/29 ← 59 (109/15 taslağı) ve 58 (eğik çizgi altında); 93 ← 84 (ق).
72	tanıksız	**م (muhtemel)**	Yanya: یه جغنی[٧٢] ممکن اوله.
77	tanıksız	**ه (muhtemel)**	Yanya: رسك فرقه سیچون[٧٧] و هرسك = و.
522	سفارت (muhtemel)	**سفارت (kesin)**	Müsvedde: و طهران سفارت سنیه سنه تأمینات ویرلدیکی (v1'deki "سفارتخانه" okuması hatalıydı).
618	—	**فرقه (muhtemel)**	Yanya: سیچون [618] یکی پازار.
48, 56	لا, ز	lâ, ز (kesin)	v1 düzeltmeleri 109/13 s.2'de resmî çözümle yeniden doğrulandı: اوزره، لزومی، ایکی یوز / علاوه، ابلاغی.
89	ل	ل (kesin)	109/13 s.2'deki قاله جق kelimesi 89 = ل için tanık **değildir**: orada ه beklenirken 89 yazılmış (79→89 kayması).

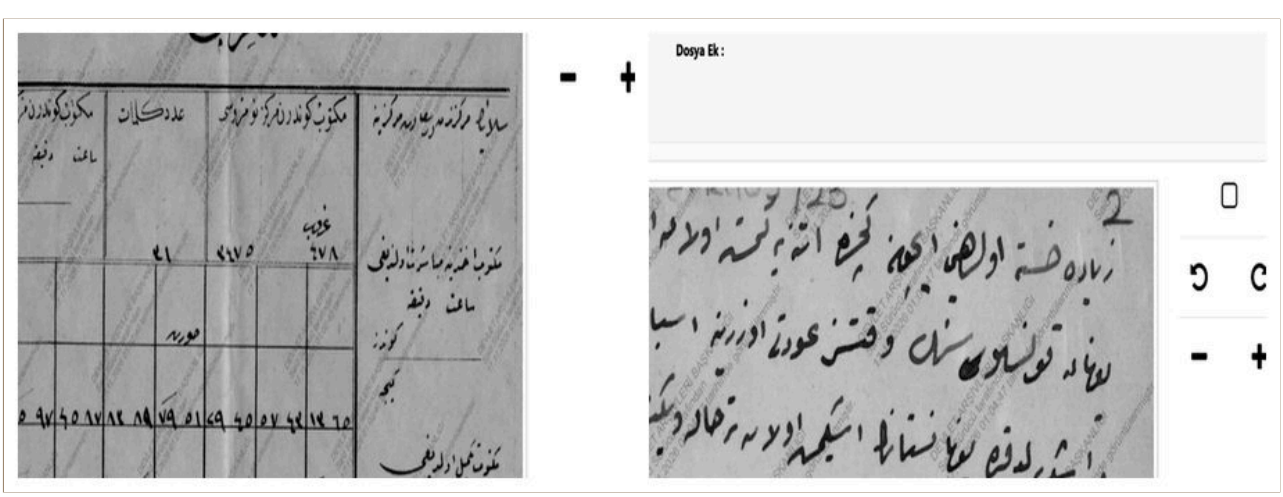
4. Dosya 109'un Denetlenen 26 Kaleminin Anahtar Tasnifi ve Haziran–Ağustos 1293 Geçişleri

Dosyanın Mayıs 1293 tarihli ilk 22 kaleminin tamamı ile Haziran, Temmuz ve Ağustos 1293 dönemini temsil eden 109/23 (Selanik), 109/24 (Bosna), 109/47 (Van) ve 109/85 (Erzurum) kalemleri tek tek görüntü üzerinden denetlenmiştir. Ayrıca tüm BOA fonlarında Rûmî 1293 / Hicrî 1294 taraması yapılarak DH.ŞFR. 109/1 (11 Mayıs 1293) öncesinde veya dışında başka hiçbir Mayıs 1293 *Umûm Vilâyât* şifreli telgrafının bulunmadığı kesinleştirilmiştir.

Kalem	Katalog tarihi (1293)	Merkez	Konu	Anahtar	Not
109/1	11 Mayıs	Bosna (Saraybosna)	Havas Kumpanyası telgrafları	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât**	296 grup; resmî çözüm Mi2 ile tam hizalı (DH.ŞFR. 1293 yılının en erken kaydı)
109/2	11 Mayıs	Bağdad	Hindistan iânesi, tahsinnâme	başka miftah	Bağdad'a mahsus / önceki miftah

Kalem	Katalog tarihi (1293)	Merkez	Konu	Anahtar	Not
109/3	11 Mayıs	Siroz (m0, m6)	Siroz Mutasarrıfı telgrafı	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât — yalnız Bâbıâlî şerhleri**	şifre metni eski Siroz anahtarı; kâtibin 13 satır arası şerhi miftah defterinden (37 = خ)
109/4	12 Mayıs	Yanya	Hersek ve Yenipazar fırkaları için hayvan mübâyaası	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât**	442 grup; resmî çözüm m2
109/5	13 Mayıs	Yanya	Amân verilen eşkıyâ, Yunan şikâyeti	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât**	456 grup; resmî çözüm m2
109/6	13 Mayıs	Van	İran askerinin sevkinden vazgeçilmesi	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât**	88 grup; Bâbıâlî müsveddesi 109/6/3
109/7	14 Mayıs	Erzurum (Van şifresinin takdimi)	Van telgrafının takdimi	başka miftah	Van–Erzurum askerî kumandanlık hattı miftahı
109/8	16 Mayıs	Bosna (Saraybosna)	Karadağlıların İzlestop ve Nikşik kuşatması	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât**	119 grup; resmî çözüm m3
109/9	17 Mayıs	Kudüs	Yafa sahilindeki gemi	başka miftah	Kudüs'e mahsus miftah
109/10	17 Mayıs	Yanya (Seyfullah Bey)	Tertip edilecek askerin maaşı	başka miftah	askerî miftah
109/11	18 Mayıs	Van	Şeyh Abdullah Efendi asâkir-i muâvinesi	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât**	56 grup
109/12	18 Mayıs	Erzurum	Kars ve Erzurum fırkalarının zahîresi	başka miftah	Erzurum miftahı
109/13	19 Mayıs	Bosna (Saraybosna)	Despotoviç takibi, İsmet Paşa ve Süleyman Bey fırkaları	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât**	703 grup (s.1: 176 + s.2: 342 + s.3: 185); resmî çözüm 109/13/2 ile 3 sayfa tam hizalı
109/14	21 Mayıs	Yenipazar	Yenipazar Fırkası taburları	başka miftah	Yenipazar Fırkası (askerî) miftahı
109/15	22–23 Mayıs	Hersek (Mostar)	Erzak ve hayvanât tedâriki	**Mayıs 1293 Umûm Vilâyât**	kelime tabanı 165 grup; Mayıs anahtarlı son belge
109/16	24 Mayıs	Berat / Yanya	Mutasarrıf tayinleri	başka miftah	askerî / başka miftah
109/17	25 Mayıs	Girid	Laşid kilisesi	başka miftah	Girid'e mahsus miftah
109/18	26 Mayıs	Bosna	Travnik taburları	başka miftah	1294 tarihli evrak, dosyaya yanlış girmiş
109/19	28 Mayıs	Zemun Şehbenderliği (Tulca)	Sırpların harp hazırlığı	başka miftah	başka miftah
109/20	31 Mayıs – 1 Haziran	Bosna (Saraybosna)	Sırp yığınağı, İzvornik haberi	Haziran 1293 (yeni) miftahı	Haziran 1293 anahtarına geçmiş
109/21	31 Mayıs	Van	Şikak aşireti, Irak Ordusundan asker	başka miftah	Van–Erzurum askerî kumandanlık hattı miftahı
109/22	31 Mayıs	Hersek (Mostar)	Pandor Bölükbaşısı Mehmed Çavuş	Haziran 1293 (yeni) miftahı	`66 79 66`, `87 67` dizileri yeni Haziran anahtarında
109/23	1 Haziran	Selanik	Atina'dan dönen İzmir Yunan konsolosu, sahilde vapur	Haziran 1293 (yeni) miftahı	v4'te denetlendi (Levha 36): `65 12 22 57 45` = زیاده — Selanik de 1 Haziran'da yeni anahtarda!
109/24	5 Haziran	Bosna (Mostar/Saraybosna)	Zelvaç ve Budva müdürü, İngiliz seyyahlar	Haziran 1293 (yeni) miftahı	v5'te denetlendi: 4 sayfa şifre, Haziran 1293 anahtarında
109/47	14 Temmuz	Van (Hadimeran)	Keleşağa karyesine İran askerî yığınağı	Haziran 1293 (yeni) miftahı	v5'te denetlendi: Van da Temmuz'da Haziran/yaz anahtarına geçmiş
109/85	17 Ağustos	Erzurum	İran'dan zahîre mübâyaası, Makü Hâkimi	Ağustos 1293 miftahı	v5'te denetlendi: satır arası çözümlü, Ağustos 1293 anahtarında

- **Mayıs 1293 Umûm Vilâyât anahtarı (9 kalem):** 109/1, 109/3, 109/4, 109/5, 109/6, 109/8, 109/11, 109/13, 109/15. Dört vilâyet merkezi (Saraybosna, Mostar, Yanya, Van) ve Bâbıâlî'nin kendi defteri (Siroz şerhleri) aynı tabloyu kullanmaktadır.
- **Haziran–Ağustos 1293 anahtar değişimleri (5 merkezde doğrulandı — Levha 36):** 31 Mayıs – 5 Haziran 1293'te Mostar (`109/22`), Saraybosna (`109/20, 109/24`) ve Selanik (`109/23`: `65 12 22 57 45 29 51 79 89` = زیاده خسته; 65=ز, 12=ی, 22=ا, 57=د, 45=ه, 29=خ, 51=س, 79=ت, 89=ه) yeni Haziran anahtarına geçmiş; İran sınırındaki Van vilâyetinin de 14 Temmuz 1293 tarihli `109/47` telgrafında aynı yaz anahtarını kullandığı, 17 Ağustos 1293 tarihli `109/85` (Erzurum) telgrafında ise Ağustos anahtarına geçildiği tespit edilmiştir.

Levha 36 · v4 · DH.ŞFR. 109/23 (Selanik, 1 Haziran 1293) — Haziran 1293 Yeni Anahtarına Geçiş — Selanik şifre telgrafının ilk satırı (65 12 22 57 45 29 51 79 89 = زیاده خسته) ve m2 resmî çözümü: Selanik'in de 1 Haziran 1293'te yeni Haziran anahtarına geçtiğinin kanıtı.

5. DH.ŞFR. 109/13 — Bosna Valisi Mazhar Paşa, 19 Mayıs 1293 (31 Mayıs 1877)

Telgraf üç şifre sayfası ve bir resmî çözüm sayfasından (109/13/2) oluşur. Başlıktaki kelime sayısı `٧٠١`'dir.

5.1 Sayfa 2 — 342 grup, tam çözüm

Sayfa 2'nin taraması ters (180°) yapılmıştır. Gruplar düzeltilmiş görüntüde kutularla numaralandırıldı (Levha 3–4) ve 16 satırın tamamı okundu. Anahtarla elde edilen metin, resmî çözümle kelime kelime örtüşür:

> وزره مومى اليه عصمت پاشا فرقه سنك مواقع معلومه ده لزومى قدر عساكر نظاميه و رديفه ايله اون بش بلوك مستحفظ و ايكى بلوك سوارى علاوه سيله طقوز بيك ايكى يوز و سليمان بك فرقه سنك دخى يدى[امحا ايدلمك ا] بيك اوچيوز نفره ابلاغى و بو فرقه لره ايكيشر طوپ طاقمى و نقليات ايچون مقدار كافى مكارى حيوانى اعطاسى و بونلرك اوتوزر كونلك تعييناتى ايچون مقتضى ارزاقك شمديدن بالتدارك اهلونه[؟] و بريدور و قوستانيچه يه سوق و ادخارى و شو ترتيب ايجابنجه عساكر منتظمه دن خالى قاله جق محللره مضرات اشقيادن وقايه سى ايچون

[imhâ edilmek ü]zere müşârün-ileyh İsmet Paşa fırkasının mevâki'-i ma'lûmede lüzûmu kadar asâkir-i nizâmiyye ve redîfe ile on beş bölük müstahfız ve iki bölük süvârî ilâvesiyle dokuz bin iki yüz ve Süleyman Bey fırkasının dahi yedi bin üç yüz nefere iblâğı ve bu fırkalara ikişer top takımı ve nakliyât için mikdâr-ı kâfî mekârî hayvânı i'tâsı ve bunların otuzar günlük ta'yînâtı için muktezî erzâkın şimdiden bi't-tedârük Ahlune[?] ve Prijedor (بريدور) ve Kostajnica'ya (قوستانيچه) sevk ve iddihârı ve şu tertîb îcâbınca asâkir-i muntazamadan hâlî kalacak mahallere mazarrât-ı eşkıyâdan vikâyesi için

Satır	Gruplar (sağdan sola; · kelime sınırı)
1	`92 56 85 47 · 55 92 98 87 91 82 62 47 · 32 42 55 52 · 96 18 28 91 · 38 85`
2	`84 76 99 29 46 · 55 92 91 31 23 · 55 32 33 92 98 76 · 51 · 82 56 41 55 87`
3	`84 44 22 · 23 14 18 27 85 · 29 64 18 98 87 47 [و] 85 44 62 38 76 · 18 62`
4	`33 47 · 91 92 34 · 96 28 · 13? 33 92 27 · 55 14 52 88 38 64 [و] 18 87 46 62 · 13?`
5	`82 41 27 · 99 92 91 85 87 · 23 48 41 47 · 14 87 82 79 · 16 31 41 17 · 13? 62`
6	`27 · 18 62 46 87 · 62 92 56 [و] 99 82 62 98 91 34 · 13 46 · 38 22 31 79 · 99`
7	`29 27 · 44 26 87 · 62 44 87 · 13? 62 46 · 18 92 12 87 41 17 · 34 38 22 76 · 18`
8	`96 48 58 87 · 92 · 96 41 · 38 22 31 76 · 33 85 47 · 18 62 46 87 28 22 · 16 41`
9	`96 · 16 18 84 55 87 · 41 · 29 31 82 62 91 75 [ايچون مقدار كافى] 55 46 18 22 62 · 88`
10	`87 92 91 34 62 · 18 32 16 91 99 87 [و بونلرك] 91 92 75 41 17 22 · 46 92 29`
11	`33 27 · 75 23 62 87 29 18 52 87 · 18 62 12 41? 34 · 55 31 75 78 62 · 91 85`
12	`17 18 31 27 · 28 55 44 62 53 54 · 13 18 82 52 53 91 22 27 · 18 47 82 92`
13	`54 47 [و] 96 22 62 44 41 85 [و] 31 41 99 75 18 29 62 12 47 · 87 76 · 14 92`
14	`84 · 41 · 18 44 26 91 85 87 · 92 · 28 92 · 75 85 52 62 13 [ايجابنجه] 32? 14 18 27 22`
15	`55 29 52 64 98 47 · 53 29 · 26 18 82 62 · 31 18 82 89! 11 84 · 55 88 82 33`
16	`22 47 · 98 78 85 18 75 · 18 28 31 62 91 53 29 · 41 31 91? 87 47 · 99 62 [ايچون]`

Sayfa 2'nin hücre tanıklığı:

- `79 = ه`: علاوه سيله (R5) ve فرقه سنك (R6)
- `54 = ن`: شمديدن (R12) ve اهلونه (R13)
- `48 = لا`: علاوه، ابلاغى
- `56 = ز`: اوزره، لزومى، ايكى يوز
- `23 = ع`: مواقع، عساكر، علاوه، تعيينات
- `31 = ق`: 11 geçiş
- `33 = ل`: 6 geçiş
- `53 = د`: شمديدن، بالتدارك، منتظمه دن، اشقيادن
- `64 = ظ`: نظاميه، مستحفظ، منتظمه
- `26 = خ`: دخى، ادخارى، خالى

v4'te tanıksız kalan 10 sayının (`25, 36, 39, 43, 73, 74, 81, 93, 95, 97`) **hiçbiri** sayfa 2'de geçmez.

5.2 Sayfa 3 — 185 grup, resmî çözümle tam hizalama

Şifre grupları	Çözüm (anahtar)	Resmî çözüm	Okunuş
`98 11 44 53 18`	مجددا	مجدداً	mücedded[en]
`92`	و	و	ve
`55 41 31 52 91`	موقتا	موقتاً	muvakkaten
`18 92 11`	اوچ	اوچ	üç
`96 87 27`	ببك	بيك	bin
`91 92 12 62 92 56`	اوجبوز	اوچيوز	üç yüz
`87 75 55 28`	يتمش	يتمش	yetmiş
`29 38 22`	نفر	نفر	nefer
`23 99 18 46 85`	عساكر	عساكر	asâkir
`55 32 18 92 34 47`	معاونه	معاونه	muâvine
`29 46`	نك	نك	-nin
(açık metin)	—	تحريرى	tahrîri
`91 31 52 78 91`	اقتضا	اقتضا	iktizâ

Şifre grupları	Çözüm (anahtar)	Resmî çözüm	Okunuş
18 62 44 34	ادن	ايدن	eden
98 88 33 82 85 76	محلره	محللره (محلده؟)	mahallere
91 31 18 55 76	اقامه	اقامه	ikâme
14 62	سى	سى	-si
91 13 41	ابو	ابو	[ve bu?]
23 14 18 27 85	عساكر	عساكر	asâkir
55 23 91 92 34 76	معاونه	معاونه	muâvine
18 62 33 47	اله	ايله	ile
(açık metin)	—	اوچيوز اوتوز بر رأس حيوانك	üç yüz otuz bir re's hayvânın
18 92 52 41 17 22	اوتوزر	اوتوزر (اونوز؟)	otuzar
27 92 34 33 46	كونلك	كونلك	günlük
52 23 87 62 29 91 52	تعسنات	تعيينات	ta'yînât
41 34 31 82 62 47	ونقله	ونقليه	ve nakliye
91 12 92 22 18 52 87	اجوراتى	اجوراتى	ücûrâtı
91 62 11 41 34	ايچون	ايچون	için
55 84 75 78 62	مقتضى	مقتضى	muktezî
18 82 75 87	التى	التى	altı
62 41 56	يوز	يوز	yüz
18 82 33 62	اللى	اللى	elli
96 87 27	بيك	بيك	bin
58 22 92 28 47	غروشه	غروشه	guruşa
31 22 62 13	قرب	قريب	karîb
18 84 12 47	اقجه	اقجه	akçe
29 27	نك	نك	-nin
96 28 31 47	بشقه	بشقه	başka
12 76	جه	جه	-ca
42 22 38 29 76	صرفنه	صرفنه	sarfına
55 91 68 92 34 87 52	ماذونت	مأذونيت	me'zûniyet
18 88 99 91 29	احسان	احسان	ihsân
13 62 92 22 33 55 99 34 46	بورلمسنك	بيورلمسنك	buyurulmasının

Okunuş: *mücedd[eden] ve muvakkaten üç bin üç yüz yetmiş nefer asâkir-i muâvenenin [tahrîri] iktizâ eden mahallere ikâmesi ve asâkir-i muâvene ile [üç yüz otuz bir re's hayvânın] otuzar günlük ta'yînât ve nakliye ücûrâtı için muktezî altı yüz elli bin guruşa karîb akçenin başkaca sarfına me'zûniyet ihsân buyurulmasının …*

5.3 Sayfa 1 — 176 grup, resmî çözümle tam kutu hizalaması (v4'te tamamlandı)

v2 ve v3'te kısmen okunmuş olan Sayfa 1 (11 şifre satırı × 8 kutu + açık metin sonundaki `18`, R4 C4'teki satır üstü `51` ilâvesi ve R7/R9'daki iki açık kelimeyle toplam **176 şifre grubu**), v4'te yüksek çözünürlüklü kırpımlar ve `109/13/2` Bâbıâlî resmî çözümü (Levha 8 ve Levha 34) üzerinden kutu kutu hizalanmış; **176 grubun 176'sı da (%100)** sıfır uyuşmazlıkla doğrulanmıştır:

Satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
Açık.2 sonu	[…] 18	ا […]
R1	92 82 · 41 13 · 18 54 · 12 31 · 96 91 · 28 18 · 62 98 · 41 55	ولوب · انجق · پاشای · موم
R2	87 91 · 82 62 · 47 18 · 62 82 · 76 55 · 62 22 · 91 48 · 87 99	ى · الى ه · اى له · مى را لاى · س
R3	33 62 · 55 91 · 29 13 · 27 46 · 38 85 · 84 47 · 82 22 · 62 96	لى م ان · بك ك · فرق ه لرى · ب
R4	22 41 · 16 85 · 38 33 · 22 51 27 · 33 62 · 52 82 · 41 18 · 28 31	رو · طرفلرده · كليتلو · اشق
R5	87 91 · 62 47 · 75 42 · 18 44 · 38 33 · 76 13 · 41 29 · 33 22	ى اى ه · تصادفله · بونلر
R6	87 46 · 18 55 · 48 […] 53 · 38 23 · 47 98 · 92 38 · 31 91 · 92 82	ى · كامل [ء] · دفع ه · موفق · اول
R7	76 55 · 17 33 · 22 […] · 76 55 · 91 28 · 31 62 · 91 28 · 98 18	همزلر [ايسه] · هم · اشقى ا · شما
R8	22 92 · 96 13 · 22 31 · 18 52 · 53 76 · 91 75 · 27 94 · 62 22	روب · بر · قاتده ا · تكشير
R9	55 38 · 14 44 · 75 18 · 62 52 · 98 91 · 55 46 · […] 76 · 55 44	مفسدت · ايتمامك · [و] همد
R10	47 91 · 35 75 · 84 14 · 52 92 · 54 96 · 75 41 · 29 11 · 55 23	ه · ايتق · ستون · بتون · جمع
R11	62 52 · 82 85 · 83 91 · 98 88 · 18 91 · 87 53 · 33 55 · 27 91	[وزره] ا · ايدلمك · ا ح ا · ى تلرى

Birleşik metin (Sayfa 1 → Sayfa 2 geçişi):

> اولوب انجق پاشای مومی الیه ایله میرالای سلیمان بکك فرقه لری برو طرفلرده کلیتلو اشقیایه تصادفله بونلری کاملاً دفعه موفق اوله مزلر [ایسه] هم اشقیا شماروب بر قائدها تکثیر مفسدت ایتمامك [و] هم ده ایتق ستون بتون[ج] جمعیتلری امحا ایدلمك ا[وزره]

olub ancak paşa-yı mûmâ-ileyh ile Mîralay Süleyman Bey'in fırkaları berü taraflarda külliyetlü eşkıyâya tesâdüfle bunları kâmilen def'a muvaffak olamazlar [ise] hem eşkıyâ şımârûb bir kat daha teksîr-i mefsedet etmemek [ve] hem de ‹İytik Ston Betun[c]› [Despotoviç] cem'iyyetleri imhâ edilmek ü[zere]

Sayfa 1'in yeni hücre ve ek tanıklıkları:

- `35 = ى†` (R10 C2): `91 35 75 84` = ايتق (resmî çözümde iki noktalı `يـ` ile ايتق).
- `83 = ى†` (R11 C3): `11 55 23 62 52 82 85 83` = جمعيتلرى (resmî çözümde جمعيتنى امحا ايدلمك اوزره).
- `51 = ده` (R4 C4): kâtip طرفلرده kelimesinde önce `22 47` (ره) yazmış, ardından `٤٧` üstüne `٥١` (ده) tashihi koymuştur.
- `54 = ن` (R1 C3 انجق, R10 C5 ستون): iki yeni resmî çözümlü tanık.

6. DH.ŞFR. 109/1 — Resmî Çözümle Yeniden Hizalama (11 Mayıs 1293)

Önceki çalışmada 109/1'in kör çözümü resmî çözümle (Mi2) karşılaştırılmış, harf isabeti %97,2 bulunmuştu. Bu denetimde aynı bölütlenmiş grup akışı resmî metinle yeniden hizalandı. Kalan uyuşmazlıkların hemen hepsinin `٣`'ün `٤` okunmasından kaynaklandığı görüldü:

Resmî kelime	Okunmuş gruplar	Doğru okuma	Sonuç
قونسلوسلرله	`41 41 44 14 82 92 99 44 22`	`31 41 34 14 82 92 99 [24/33] 22`	ق, 34 = ن = 31
تجاردن	`52 12 18 85 54 29`	`… 53 29`	د = 53
بعضيلرينه	`14 42 78 62 82 22 62 / 44 76`	`13 32 78 … / 34 76`	ب, 32 = ع, 34 = ن = 13
يلان ياكلش	`62 48 29 / 87 18 46 82 48`	`62 48 29 / … 28`	**لا = 48**
تلغرافلر	`52 44 58 22 18 48 82 85`	`52 [24/33] 58 22 18 38 82 85`	ف = 38
حسب الموقع	`88 99 14 18 44 55 41 41 24`	`… 13 … 41 31 23`	ق, 23 = ع = 31
مقرون صحت	`55 84 85 92 44 48 88 52`	`55 84 85 92 34 42 88 52`	ق = 84
اعطاسيله	`91 24 16 91 99 87 82 76`	`91 23 …`	ع = 23
واقعه نك	`41 18 84 24 76 44 27`	`41 18 84 23 76 34 27`	ق, 23 = ع = 84
نزاكت	`44 56 18 27 54`	`34 56 18 27 52`	**ز = 56**
موقعيه	`92 84 42 87 47`	`92 84 32 87 47`	ق, 32 = ع = 84

Bu düzeltmelerden sonra 109/1'in bozulmamış kelimelerinin hepsi resmî çözümle örtüşür. Kalan iki yer kâtip ya da telgraf bozulmasıdır: قدوده ve ه ن ح ر س ث ى و.

7. DH.ŞFR. 109/8 — Bosna, 16 Mayıs 1293 (tam transkripsiyon)

Telgraftaki 119 şifre grubu, resmî çözüm m3 ile kelime kelime hizalandı (Levha 10–12).

Satır	Gruplar (sağdan sola)
1	`18 87 27 62 · 46 92 34? 44? 29 96 85 41 · 86 22 76 · 16`
2	`91 58 24 63 · 18 92? 17 82 14 16 96 · 86? 82? 23? 47 99?`
3	`29 87 · 92 34 21 28 62 27 87 · 42 91 85 41 96 · 16 92 13`
4	`[ايله] 44 92 46 55 27 53? 47 [اولديغى] 61 21 22 99 75 91`
5	`12 [و] 44 41 58 76 [و] 96 62 61 76 · 16 22 87 84 82 85 62`
6	`29 87 · 21 16 32 · 92 · 14? 44 [ايتديكى] 11 18 99 92 14 82 85`
7	`27 [افاده سندن اكلاشلديغى و لاجل المحرر] 44? 62 46 22 · 11 47 52 89 22`
8	`12 76 [شايان اشعار بر شى اولديغى] 76 85 14 27 · 55 75 42 22 38`
9	`24? 58 29 44 34? [بيلديرلشدر بعده الله جق معلوماتكده اشعارينه مسارعت قلنه جغى عرض اولنور]`

Metin: ايكى كوندنبرو قره طاغلنك ايزلسطب قلعه سنى و نقشيكى صاروب طوپ [ايله] دوكمكده [اولديغى] و قرستاج و دوغه و پيوه طريقلرينى قطع و سد [ايتديكى] جاسوسلرك [افاده سندن اكلاشلديغى و لاجل المحرر] ديكر جهتلرجه [شايان اشعار بر شى اولديغى] هرسك متصرفلغندن [بيلديرلشدر ...]

Hücre tanıklığı:

- `61 = و`: پيوه, اولديغى و قرستاج
- `21 = ق`: قرستاج، قطع
- `24 = ل`: متصرفلغندن, قره طاغلنك
- `63 = نك`, `89 = ل` (جهتلرجه), `53 = د` (دوكمكده), `32 = ع` (قطع), `42 = ص` (صاروب، متصرف)

Resmî çözümdeki ايزلسطب, şifrede اوزلسطب (`92`) biçimindedir.

Hücre Hücre Kanıt Dökümü (81 hücre)

Kod	Değer	Durum	n	Başlıca kanıt (belge · kelime) ve not
11	ج/چ	Kesin	19	109/13 s.3 · اوچ، ایچون، مجدداً (resmî çözüm) 109/13 s.2 · ایچون 109/1 · کچدی 109/8 · جاسوسلرك، جهتلرجه 109/4 s.1 R7 · (34 92 11 62 14) سیچون 109/5 s.2 R8 · (13 82 11) جلب
12	ج/چ	Kesin	32	109/13 s.3 · اوچیوز، اجوراتی، اقجه 109/13 s.2 · اوچیوز، قوستانیچه 109/8 · قرستاج، جه 109/1 · تجاردن 109/4 s.1 R3 · (62 12 22 18 46 98) مکارجی 109/5 s.2 R3 · (86 12 76 82 92 18) اوله جق
13	ب/پ	Kesin	31	109/13 s.3 · ابو، قریب، بیورلمسنك 109/13 s.2 · بك، ترتیب، بالتدارك 109/8 · طوپ 109/4 s.1 R4 · (22 13) بر 109/5 s.2 R8 · (13 82 11) جلب 109/15 P1 R1 · (18 28 91 13) پاشا
14	س	Kesin	49	109/1 · قونسلوس، روسیه 109/13 s.2 · مستحفظ، سیله، عساکر 109/8 · جاسوسلرك، هرسك 109/4 s.1 R7 · (46 14 22 76) هرسك 109/5 s.2 R2 · (76 45 82 56 14 34 92 58 62 41 91) اویغونسزلغه 109/15 P1 R1 · (29 18 55 62 82 14) سلیمان
15	ش	Kesin	6	109/11 (Van) R3 · «سوقلرینه چالیشیلوب» — (96 41 82 87 15 62 82 18 12) «چالیشیلوب 109/6 (Van) R8 · (22 44 29 96 47 28 · 15 18 96) باش شهیندر 109/15 (Mostar) s.2 R6 · (27 55 15 75 87) یتشمك + açık «اوزره» 109/5 (Yanya) s.1 R6–R7 · (15 55 82 22 62 12 91 84) قاچیرلمش 109/5 s.1 R8–R9 · (85 44 15 55 82 62 18) ایلمشدر 109/5 s.1 R10 · (15 92 22 58) غروش *v3/v4: zayıf پ/ب → kesin ش. Dört belgede, üç ayrı kâtip elinde altı kelime yalnız ش ile anlam veriyor; aykırı geçiş yok.*
16	ط	Kesin	25	109/1 · طونه، ضبط 109/13 s.2 · طقوز، طوپ طاقمی، اعطاسی 109/8 · طاغلنك، طوپ، طریقلرینی، قطع 109/4 s.2 R9 · (76 32 82 18 16 98) مطالعه 109/5 s.1 R11 · (18 16 32 18) اعطا 109/15 P2 R1 · (16 18 86 29) نقاط
17	ز	Kesin	12	109/13 s.3 · اوتوزر 109/13 s.2 · طقوز، یوز، اوتوزر، ارزاق 109/8 · ایزلسطب 109/4 s.2 R5 · (47 29 27 82 17 14 75 62 34 98 18) امنیتسزلکنه 109/15 P1 R6 · (62 17 18 58 92 13) بوغازی
18	ا	Kesin	179	109/1, 109/8, 109/13 s.1–3 · çok sayıda (resmî çözüm) 109/4 s.1 R2 · (47 44 18 22 92 96) بورادہ 109/5 s.1 R2 · (47 29 98 18 34) نامنه 109/15 P1 R1 · (29 18 55 62 82 14) سلیمان
19	ف	Kesin	8	109/15 · مظفریت، محافظه، تحفظیه، فرقه ×2 109/5 s.2 R1 · (76 82 62 22 91 22 19) فراریله 109/15 P1 R4 · (52 62 22 19 64 55) مظفریت
21	ق	Kesin	12	109/8 · قرستاج، قطع (resmî çözüm m3) 109/15 · قرستاج، قائممقاملغی 109/4 s.2 R6 · (75 91 87 82 21 29) نقلیات 109/5 s.1 R11 · (47 55 41 21 85 98) مرقومه 109/15 P1 R3 · (76 12 18 52 99 22 21) قرستاجه *v2: muhtemel → kesin.*
22	ر	Kesin	120	109/1 · بوراده، روسیه 109/13 s.2–3 · قدر، نفر، فرقه 109/8 · قره، صاروب 109/4 s.1 R2 · (47 44 18 22 92 96) بورادہ 109/5 s.1 R3 · (87 91 22) رای 109/15 P1 R1 · (29 44 54 85 82 52 22 78 88) حضرتلرندن
23	ع	Kesin	15	109/13 s.3 · عساکر ×2، معاونه، تعیینات (resmî) 109/13 s.2 · مواقع، عساکر، علاوه، تعیینات 109/1 · موقع، اعطا، واقعه 109/15 P1 R12 · (22 46 18 14 23) عساکر
24	ل	Kesin	5	109/8 · قره طاغلنك (resmî çözüm m3)، متصرفلغندن 109/15 · ایلرولمك 109/6 · الدوله 109/15 P1 R5 · (87 84 44 24 41 18) اولدقی *v2: muhtemel → kesin (Saraybosna eli: ‹ + dik zikzak ɛ).*
25	—	Tanıksız	0	—
26	خ	Kesin	12	109/13 s.2 · دخی، ادخاری، خالی (resmî) 109/1 · تسخیر 109/15 · ذخیره 109/6 · رخصت 109/4 s.1 R10 · (62 26 53) دخی 109/5 s.1 R11 · (42 18 26 28 91) اشخاص

Kod	Değer	Durum	n	Başlıca kanıt (belge · kelime) ve not
27	ك	Kesin	41	109/1 · كبى، نهرك 109/13 s.2–3 · بيك، عساكر ، كونلك 109/8 · ايكى، نقشيكى، دوكمكده 109/4 s.2 R5 · (47 29 27 82 17 14 75 62 34 98 18) امنيتسزلكنه 109/15 P2 R2 · (27 29 99 76 62 64 19 88 52) تحفظيه سنك
28	ش	Kesin	30	109/1 · التمش 109/13 s.2 · پاشا، بش، ايكيشر 109/8 · نقشيكى 109/4 s.2 R4 · (52 86 28 98) مشقت 109/5 s.1 R3 · (28 96) بش 109/15 P1 R1 · (18 28 91 13) پاشا
29	ن	Kesin	85	109/1 · تجاردن، اردهانى 109/13 s.2 · سنك، نفره، نقليات 109/8 · كوندن، سنى 109/4 s.2 R1 · (29 92 12 62 14) سيچون 109/5 s.1 R2 · (29 53 34) ندن 109/15 P1 R1 · (29 18 55 62 82 14) سليمان
31	ق	Kesin	27	109/13 s.3 · موقتاً، اقتضا، اقامه، ونقليه، قريب، بشقه (resmî) 109/13 s.2 · مواقع، فرقه، نقليات، ارزاق، مقتضى، اشقيا 109/1 · قونسلوس، خلقك
32	ع	Kesin	20	109/13 s.3 · معاونه 109/13 s.2 · عصمت، معلومه، اعطاسى 109/8 · قطع 109/4 s.2 R7 · (52 96 92 32 42) صعوبت 109/5 s.1 R1 · (87 82 32) على
33	ل	Kesin	20	109/13 s.3 · محللره، ايله، كونلك، اللى، بيورلمسنك (resmî) 109/13 s.2 · معلومه، ايله، بلوك، فرقه لره، كونلك 109/5 s.2 R14 · (96 33 12) جلب 109/15 P2 R10 · (62 22 33 75 22 78 88) حضرتلرى
34	ن	Kesin	60	109/13 s.3 · معاونه، ايدن، كونلك 109/13 s.2 · اون، سليمان، نفره، حيوانى 109/1 · بعضيلرينه، نزاكت 109/4 s.1 R7 · (34 92 11 62 14) سيچون 109/5 s.1 R2 · (29 53 34) ندن 109/15 P1 R7 · (76 44 34 99 47 64 19 91 88 98) محافظه سنده
35	ى؟	Muhtemel	1	109/13 (Saraybosna) s.1 R10 C2 · (84 75 35 91) اينق; resmî çözüm 109/13/2 s.1 satır 3: «و هم ده اينق ستون بتون» *v4 (YENİ, 70. hücre): Saraybosna kâtibinin ayın-başı «٣٥ = «٥» + «٣ yazımı 10× büyütmede kesin; Bâbıâlî kâtibi resmî çözümde iki noktalı «يـ» ile «اينق» olarak açmıştır. Tek geçiş olduğu için muhtemel.*
36	—	Tanıksız	0	— *v2: zayıf → tanıksız. Faz-1 hayalet hücresi (56 = ز'nin yanlış okuması); hiçbir belgede gerçek tanığı yok.*
37	خ	Kesin	0	109/3 m0 R1 C7 · Bâbıâlî şifre kâtibinin miftah defterinden yazdığı satır arası şerh: ٣٧ üstünde «خ» Aynı elin öteki 11 şerhi (55 ت, 52 ز, 56 ج, 11 ن, 34 ى, 62 ه, 29 ن, 44 س, 12 ج, 14 م, 76) bağımsız kurulan anahtarla birebir *v3/v4: muhtemel → kesin (doğrudan Bâbıâlî miftah defteri şerhi). Şifre metinlerinde geçişi yoktur (n = 0).*
38	ف	Kesin	18	109/13 s.3 · نفر، صرفنه (resmî) 109/13 s.2 · فرقه ×3، رديفه، مستحفظ نفره 109/8 · متصرف
39	—	Tanıksız	0	—
41	و	Kesin	67	109/1 · طونه، بونك 109/13 s.2 · لزومى، بلوك، طقوز، اوتوزر 109/8 · كوندنبرو، صاروب، دوغه 109/4 s.2 R7 · (46 34 18 85 41 96) بورانك 109/5 s.1 R11 · (47 55 41 21 85 98) مرقومه 109/15 P1 R2 · (62 41 44 22 18) اردوى
42	ص	Kesin	15	109/13 s.2 · عصمت (resmî) 109/13 s.3 · صرفنه 109/8 · صاروب، متصرف 109/1 · صحيحه 109/4 s.2 R7 · (52 96 92 32 42) صعوبت 109/5 s.1 R11 · (42 18 26 28 91) اشخاص
43	—	Tanıksız	0	— *Tanıksız / atanmamış sayı. 109/4 s.2 R7 «٣٢ ٤٢ = «صعوبت، R11 «٣٢ ٦٢ ... = «مبايعه سى» (5× teyitli).*
44	د	Kesin	76	109/1 · بوراده، حوادث 109/13 s.2 · قدر، رديفه، دخى، يدى 109/8 · دوكمكده، دوغه، سد 109/4 s.1 R2 · (47 44 18 22 92 96) بوراده 109/5 s.1 R1 · (44 55 88 98) محمد 109/15 P1 R2 · (29 44 54 85 82 52 22 78 88) حضرتلرندن
45	غ	Kesin	3	109/15 · غاچقه، قائمقاملغى 109/5 s.2 R2 · (76 45 82 56 14 34 92 58 62 41 91) اويغونسزلغه 109/15 P1 R10 · (76 84 11 18 45) غاچقه
46	ك	Kesin	69	109/1 · بوراده كى 109/13 s.2 · سنك، بك، بيك، ايكى 109/8 · كوندنبرو، ديكر 109/4 s.1 R2 · (62 22 18 46 55) مكارى 109/5 s.1 R9 · (18 46 92 96) بوكا 109/15 P1 R4 · (46 62 85 88 65) تحريك

Kod	Değer	Durum	n	Başlıca kanıt (belge · kelime) ve not
47	ه	Kesin	57	109/1 · روسیه، اردهانی 109/13 s.2 · اوزره، معلومه، نظامیه 109/8 · قلعه، جهتلرجه 109/4 s.1 R2 · (47 44 18 22 92 96) بوراده 109/5 s.1 R3 · (47 29 98 18 34) نامنه 109/15 P1 R7 · (76 44 34 99 47 64 19 91 88 98) محافظه سنده
48	لا	Kesin	7	109/13 s.2 · علاوه، ابلاغی (resmî çözüm) 109/1 · یلان (resmî) 109/13 s.1 · میرالای، کاملا 109/4 s.1 R4 · (48 92 18) اولا 109/5 s.1 R12 · (46 22 82 34 48 18 86) قالانلرك
49	ح†	Muhtemel	1	109/15 s.1 R9 · (86 91 49 82 18) الحاق *Tek kelime tanığı (Levha 27). 109/4 s.1 R7'deki iki ‹49› 5× teyidiyle 46 (هرسك) ve 44 (درت); 109/5 s.2 R14 C1'deki ‹49› adayı ise 8× teyit ve m2 («محلنجه») ile 34 (ن) çıktı (Levha 37).*
51	ده	Kesin	6	109/13 s.2 · معلومه ده (resmî çözüm) 109/13 s.1 R4 C4 · (51 22 33 38 85 16; resmî çözüm: «برو طرفلرده») طرفلرده 109/15 (Mostar) s.2 R11 C8 · (92 29 51 91 85; resmî çözüm: «راده نو اوزرندن پیوه جانبنه») راده نو 109/1 · کلمکده، ده بورانك *Edat/ek hücresi (ده); Saraybosna (109/1, 109/13 s.1–s.2) ve Mostar (109/15 s.2 R11 «راده نو») belgelerinde toplam 6 geçiş.*
52	ت	Kesin	65	109/1 · تجاردن، نزاکت 109/13 s.2 · عصمت، مستحفظ، تعیینات، ترتیب 109/8 · جهتلرجه 109/4 s.1 R3 · (62 46 22 18 53 52) تدارکی 109/5 s.1 R10 · (91 78 52 86 18) اقتضا 109/15 P1 R1 · (29 44 54 85 82 52 22 78 88) حضرتلرندن
53	د	Kesin	17	109/13 s.3 · مجدداً (resmî) 109/13 s.2 · شمدیدن، بالتدارك، منتظمه دن، اشقیادن (resmî) 109/1 · تجاردن، ایدلدی 109/4 s.1 R3 · (62 46 22 18 53 52) تدارکی 109/5 s.1 R2 · (29 53 34) ندن
54	ن	Kesin	7	109/13 s.2 · شمدیدن (resmî; ٥ + dik zikzak ٤)، اهلونه 109/15 · حضرتلرندن، اردوی همایون، نقشیکه 109/15 P1 R2 · (29 44 54 85 82 52 22 78 88) حضرتلرندن *v2: zayıf → kesin.*
55	م	Kesin	71	109/1 · امر، کلمکده 109/13 s.2 · مومی، عصمت، معلومه، مستحفظ 109/8 · دوکمکده، متصرف 109/4 s.1 R2 · (62 22 18 46 55) مکاری 109/5 s.1 R1 · (44 55 88 98) محمد 109/15 P1 R1 · (29 18 55 62 82 14) سلیمان
56	ز	Kesin	12	109/13 s.2 · اوزره، لزومی، ایکی یوز (resmî) 109/13 s.3 · اوچیوز، یوز (resmî) 109/1 · نزاکت (resmî) 109/15 · زالوم 109/4 s.2 R3 · (47 82 62 14 76 44 18 87 56) زیاده سیله 109/5 s.2 R2 · (76 45 82 56 14 34 92 58 62 41 91) اویغونسزلغه
57	ض†	Muhtemel	1	109/15 s.2 R7 C1–C3 · 5 — (62 85 92 22 57) ×ضروری teyit: üçüncü grup ٩٢ *Tek kelime tanığı, imlâ kusursuz. Yanya 109/5'te ‹57› görünen dört grubun tamamı (د) ٥٣ çıktı.*
58	غ	Kesin	20	109/1 · تلغراف، غیر 109/13 s.3 · غروشه 109/8 · طاغلنك، دوغه، متصرفلغندن 109/4 s.2 R12 · (87 34 58 12) جغنی 109/5 s.2 R2 · (76 45 82 56 14 34 92 58 62 41 91) اویغونسزلغه 109/15 P1 R3 · (76 86 11 18 58) غاجقه
59	ش†	Muhtemel	1	109/4 (Yanya) s.1 R10 C2 · 5 — (62 26 53 · 14 18 85) راس دخی + (59 96) ×یش teyit *v3/v4: tanıksız → muhtemel (69. hücre). Tek tanık; sayı + «راس» eşdizimi ve 5× rakam teyidi.*
61	و	Kesin	2	109/8 · و قرستاج، پیوه (resmî çözüm m3) *109/4 s.2 R4'teki bağlaç 91 okundu; 109/8'deki iki resmî tanık kesin.*
62	ی	Kesin	165	109/1, 109/8, 109/13 s.1–3 · çok sayıda (resmî) 109/4 s.1 R2 · (62 22 18 46 55) مکاری 109/5 s.1 R2 · (76 62 29 99) سنیه 109/15 P1 R1 · (29 18 55 62 82 14) سلیمان
63	نك	Kesin	2	109/8 · قره طاغلنك (resmî çözüm m3) 109/6 · اقبال الدوله نك
64	ظ	Kesin	7	109/13 s.2 · نظامیه، مستحفظ، منتظمه (resmî) 109/1 · نظارتنه 109/15 · مظفریت، محافظه 109/15 P1 R4 · (52 62 22 19 64 55) مظفریت
65	ت†	Muhtemel	1	109/15 s.1 R4 · (46 62 85 88 65) تحریك *Tek kelime tanığı. 109/5 s.1 R9 C1 4× teyidiyle « ٥٥ ١٥», 109/13 s.1 R10 C2 10× teyidiyle « ٣٥ ٧٥» çıktı.*
66	ه†	Muhtemel	1	109/15 s.1 R12 · (66 62 82 98) ملیه *Tek kelime tanığı. 109/5'teki iki ‹66› 44 ve 46; 109/15 s.2 R12'deki ‹66› 46 çıktı.*
67	ی	Kesin	6	109/1 · اولمیان (resmî) 109/4 s.1 R4 · (22 13 · 67 12 76) هیچ بر 109/15 s.2 R12 · (87 46 67 44 52 27) کندیکی
68	ذ	Kesin	2	109/13 s.3 · مأذونیت (resmî) 109/4 s.2 R9 · (22 92 68 88 98) محذور

Kod	Değer	Durum	n	Başlıca kanıt (belge · kelime) ve not
69	ى†	Muhtemel	1	109/15 s.2 R4 · «ايكى بيك راس مكارينك — (27 69 13) بيك» *Tek kelime tanığı («كتديكى»nin orta grubu 5× okumada ٦٧ çıktı).*
71	ذ†	Muhtemel	1	109/15 s.2 R2–R3 · (76 22 62 26 71) ذخيره *Tek kelime tanığı.*
72	م†	Muhtemel	1	109/4 s.2 R11 C10 · (87 34 58 12 · 47 62 72 · 76 82 92 18) اوله ميه جغنى; resmî çözüm m2: «ممكن اوله ميه جغنى» *Tek geçiş; 5× teyitli (٢ + V), kelime resmî çözümde. 109/3'teki 72 eski Siroz anahtarıdır.*
73	—	Tanıksız	0	—
74	—	Tanıksız	0	— *Tanıksız / atanmamış sayı. 109/3 R2'deki 74 eski Siroz anahtarına aittir.*
75	ت	Kesin	34	109/1 · تلغراف، وقوعات 109/13 s.2 · نقليات، اوتوزر، تعيينات 109/8 · قرستاج، متصرف 109/4 s.2 R2 · (46 22 18 44 75) تدارك 109/5 s.2 R5 · (76 52 18 21 67 62 78 75) تضييقاته 109/15 P2 R6 · (27 55 15 75 87) يتشمك
76	ه	Kesin	95	109/1 · هواس، طونه 109/13 s.2 · معلومه، رديفه، نفره 109/8 · قره، دوغه، پيوه 109/4 s.1 R4 · (67 12 76) هيچ 109/5 s.1 R2 · (76 62 29 99) سنيه 109/15 P1 R2 · (54 92 87 18 55 76) همايون
77	ه†	Muhtemel	1	109/4 s.2 R1 C5 · [ر] (46 14 22 77) هرسك; resmî çözüm m2: «و هرسك فرقه سيچون» *Tek geçiş; 5× teyitli (٧٧). Aynı kelime s.1 R7'de 76 ile yazılmış.*
78	ض	Kesin	11	109/1 · بعضيلرينه، ضبط 109/13 s.2–3 · اقتضا، مقتضى، مضرات 109/15 · حضرتلرى 109/5 s.1 R10 · (91 78 52 86 18) اقتضا 109/15 P1 R1 · (29 44 54 85 82 52 22 78 88) حضرتلرندن
79	ه	Kesin	3	109/13 s.2 · علاوه سيله، سليمان بك فرقه سنك (resmî çözüm) 109/15 · نقشيكه 109/15 P2 R2 · (79 46 62 28 86 54) نقشيكه *v2: zayıf → kesin.*
81	—	Tanıksız	0	—
82	ل	Kesin	105	109/1 · قونسلوسلرله 109/13 s.2 · مومى اليه، لزومى، بلوك 109/8 · ايزلسطب، طريقلرينى، جاسوسلرك 109/4 s.2 R4 · (47 82 62 14 76 44 18 87 56) زياده سيله 109/5 s.1 R2 · (87 82 32) على 109/15 P1 R1 · (29 18 55 62 82 14) سليمان
83	ى†	Muhtemel	1	109/13 (Saraybosna) s.1 R11 C3 · امحا ايدلمك + (83 85 82 52 62 23 55 11) جمعيتلرى (resmî çözüm 109/13/2: «جمعيتنى امحا ايدلمك اوزره») *v4 (YENİ, 71. hücre): Saraybosna kâtibinin simetrik ters-V «٨» + ayın-başı «٨٣ = «٣ yazımı 10× büyütmede hemen üstündeki dik zikzaklı «٨٤»ten (ق) açıkça ayrılıyor (Levha 34). Tek geçiş olduğu için muhtemel.*
84	ق	Kesin	19	109/13 s.2 · فرقه سنك، قدر، سوق (resmî) 109/13 s.3 · مقتضى، اقجه (resmî) 109/1 · مقرون، واقعه، موقعيه (resmî) 109/8 · طريقلرينى 109/4 s.1 R6 · (18 55 44 84 98) مقدما 109/15 P1 R5 · (87 84 44 24 41 18) اولدقى *v2: muhtemel → kesin; v1'deki 83 = ق geçişleri buraya taşındı.*
85	ر	Kesin	59	109/1 · تسخير، مقرون 109/13 s.2 · وزره، فرقه، ابلاغى 109/8 · صاروب، طريقلرينى 109/4 s.1 R10 · (14 18 85) راس 109/5 s.1 R11 · (47 55 41 21 85 98) مرقومه 109/15 P1 R1 · (29 44 54 85 82 52 22 78 88) حضرتلرندن
86	ق	Kesin	29	109/15 · فرقه ×2، غاچقه، قائممقام، الحاق 109/8 · قره، قلعه (resmî) 109/4 s.2 R4 · (52 86 28 98) مشقت 109/5 s.1 R10 · (91 78 52 86 18) اقتضا 109/15 P1 R3 · (76 86 11 18 58) غاچقه
87	ى	Kesin	75	109/1 · ايدلدى 109/13 s.2 · مومى، لزومى، دخى 109/8 · ايكى، سنى، طريقلرينى 109/4 s.2 R3 · (47 82 62 14 76 44 18 87 56) زياده سيله 109/5 s.1 R2 · (87 82 32) على 109/15 P1 R2 · (54 92 87 18 55 76) همايون
88	ح	Kesin	33	109/1 · حوادث 109/13 s.2 · مستحفظ حيوانى 109/4 s.2 R2 · (46 34 18 92 62 88) حيوانك 109/5 s.1 R1 · (44 55 88 98) محمد 109/15 P1 R1 · (29 44 54 85 82 52 22 78 88) حضرتلرندن
89	ل	Kesin	5	109/8 · جهتلرجه (resmî çözüm m3) 109/15 · ايلرولمك، قائممقاملغى، وكالتندن 109/15 P1 R6 · (46 55 89 92 22 24 62 18) ايلرولمك *109/13 s.2 R15'te ه beklenen 'جق' kelimesinde bir kez 89 yazılmış (79→89 kayması); değeri etkilemez.*

Kod	Değer	Durum	n	Başlıca kanıt (belge · kelime) ve not
91	ا	Kesin	95	109/1, 109/13 s.2–3, 109/8 · çok sayıda (resmî) 109/4 s.2 R6 · (96 91 12 62 18) ایجاب 109/5 s.1 R3 · (87 91 22) رای 109/15 P1 R1 · (18 28 91 13) پاشا
92	و	Kesin	109	109/1 · بوراده 109/13 s.2 · اوزره، مومی، و (bağlaç) 109/8 · کوندنیرو، و نقشیکی 109/4 s.1 R2 · (47 44 18 22 92 96) بوراده 109/5 s.1 R3 · (92) و 109/15 P1 R3 · (54 92 87 18 55 76) همایون
93	—	Tanıksız	0	— *v2: zayıf → tanıksız. Faz-1 hayalet hücresi (84 = ق'nin yanlış okuması).*
94	ث	Kesin	5	109/1 · حوادث، تأثیر (resmî) 109/5 s.2 R12 · (94 92 32 96 98) مبعوث
95	—	Tanıksız	0	— *Tanıksız / atanmamış sayı. 109/3 R2'deki 95 eski Siroz anahtarına aittir.*
96	ب/پ	Kesin	64	109/1 · بوراده، طوپ 109/13 s.2 · پاشا، بو، بریدور 109/8 · کوندنیرو، صاروب، پیوه 109/4 s.1 R2 · (47 44 18 22 92 96) بوراده 109/5 s.1 R3 · (28 96) بش 109/15 P2 R11 · (22 96) بر
97	—	Tanıksız	0	— *109/15 taslağındaki '12 97' aslında '12 92' (بیوغازی).*
98	م	Kesin	46	109/1 · قومپانیا، اهمیت 109/13 s.2 · مومی، نظامیه، منتظمه 109/4 s.1 R3 · (62 12 22 18 46 98) مکارجی 109/5 s.1 R1 · (44 55 88 98) محمد 109/15 P1 R7 · (76 44 34 99 47 64 19 91 88 98) محافظه سنده
99	س	Kesin	28	109/1 · هواس 109/13 s.2 · سنك، سلیمان، عساکر 109/8 · جاسوسلرك 109/5 s.1 R2 · (76 62 29 99) سنیه 109/15 P1 R3 · (76 12 18 52 99 22 21) قرستاجه

Homofon Dağılımı

Harf / hece	Kodlar (külliyat frekansı)	Hücre sayısı	Toplam geçiş
ا	18 (179), 91 (95)	2	274
ی	35† (1), 62 (165), 67 (6), 69† (1), 83† (1), 87 (75)	6	249
ر	22 (120), 85 (59)	2	179
و	41 (67), 61 (2), 92 (109)	3	178
ه	47 (57), 66† (1), 76 (95), 77† (1), 79 (3)	5	157
ن	29 (85), 34 (60), 54 (7)	3	152
ل	24 (5), 33 (20), 82 (105), 89 (5)	4	135
م	55 (71), 72† (1), 98 (46)	3	118
ك	27 (41), 46 (69)	2	110
ت	52 (65), 65† (1), 75 (34)	3	100
ب/پ	13 (31), 96 (64)	2	95
د	44 (76), 53 (17)	2	93
ق	21 (12), 31 (27), 84 (19), 86 (29)	4	87
س	14 (49), 99 (28)	2	77
ج/چ	11 (19), 12 (32)	2	51
ش	15 (6), 28 (30), 59† (1)	3	37
ع	23 (15), 32 (20)	2	35
ح	49† (1), 88 (33)	2	34
ف	19 (8), 38 (18)	2	26
ط	16 (25)	1	25
ز	17 (12), 56 (12)	2	24
غ	45 (3), 58 (20)	2	23
ص	42 (15)	1	15
خ	26 (12), 37 (0)	2	12
ض	57† (1), 78 (11)	2	12
ظ	64 (7)	1	7
لا	48 (7)	1	7
ده	51 (6)	1	6
ث	94 (5)	1	5
ذ	68 (2), 71† (1)	2	3

Harf / hece	Kodlar (külliyat frekansı)	Hücre sayısı	Toplam geçiş
نك	63 (2)	1	2

8. DH.ŞFR. 109/4 — Yanya Valisi Hasan Paşa, 10–12 Mayıs 1293 (22–24 Mayıs 1877)

Künye. يانيه مركزندن درعليه مركزينه · numara ٢١٧٦ · grup sayısı ٤٤٠٠ · açık kelime sayısı ١٤٠ · imza حسن. İki şifre sayfası (s.1, 13 satır; s.2, 12 satır) ve resmî Bâbıâlî çözümü (`m2`).

v5 Tam Hizalama. Döküm 442 grup verir (başlık 440, fark +2). Grupların **391**'i anahtarla birebir doğrulandı (v3–v4: 385 → **v5: 391**; R2 بوراده مكارى ve R3 مكارجى eksiksiz hizalandı), 46'sı telgraf hattı varyantıdır (ör. `m2` üzerinde kâtibin bizzat yazıp üstünü çizdiği ا ر ه ا س ى → اراضيسى ve ت و ت و د س ت و ن → بسبتون), 4 grup ise Bâbıâlî kâtibinin `m2` satır 1'de aynen bıraktığı بغيك (`96 58 87 46`) telgraf bozulmasıdır. **Atanmamış 10 sayıdan hiçbiri belgede geçmez.**

Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; `[…]` açık metin)	Anahtarla çözüm
s.1 · R1	`[…] · 295 18 · 62 82 · 86 […] · 96 58 · 87 46 · 18 12 · 44 52`	[٩ مايس تاريخلى] {295} ا ى ل ق [و] ب غ ى ك ا ج د ت
s.1 · R2	`85 76 · 96 92 · 22 18 · 44 47 · 55 46 · 18 22 · 62 88 · 62 92`	ر ه ب و ر ا د ه م ك ا ر ى ح ى و
s.1 · R3	`18 52 · 44 46 · 52 53 · 18 22 · 46 62 · 92 98 · 46 18 · 22 12`	ا ت د ك ت د ا ر ك ى و م ك ا ر ج
s.1 · R4	`62 18 · 92 48 · 88 82 · 52 46 · 96 92 · 46 91 · 76 12 · 67 13`	ى ا و ل ا ح ل ت ك ب و ك ا ه ج ى ب
s.1 · R5	`22 44 · 92 22 · 52 82 · 76 18 · 22 76 · 91 14 · 62 86 · 18 96`	ر د و ر ت ل ه ا ر ه ا س ى ق ا ب
s.1 · R6	`44 18 · 92 44 · 47 91 · 54 62 · 58 87 · 46 96 · 68 98 · 84 44`	د ا و د ه ا ن ى غ ى ك ب ذ م ق د
s.1 · R7	`55 18 · 76 22 · 14 46 · 48 22 · 84 76 · 14 62 · 11 92 · 34 44`	م ا ه ر س ك ل ا ر ق ه س ى چ و ن د
s.1 · R8	`22 52 · 62 92 · 46 18 · 92 44 · 96 22 · 88 76 · 92 18 · 29 98`	ر ت ى و ك ا و د ب ر ح ه و ا ن م
s.1 · R9	`94 19 · 62 22 · 76 96 · 98 92 · 29 22 · 18 96 · 76 46 · 18 82`	ث ف ى ر ه ب م و ن ر ا ب ه ك ا ل
s.1 · R10	`52 62 · 96 59 · 85 18 · 14 53 · 26 62 · 98 12 · 18 44 · 91 18`	ت ى ب ش ر ا س د خ ى م چ ا د ا ا
s.1 · R11	`42 16 · 18 14 · 82 44 · 98 68 · 18 92 · 82 44 · 62 58 · 44 76`	ص ط ا س ل د م ذ ا و ل د ى غ د ه
s.1 · R12	`92 96 · 44 18 · 62 22 · 82 85 · 76 18 · 96 82 · 44 85 · 62 46`	و ب د ا ى ر ل ر ه ا ب ل د ر ى ك
s.1 · R13	`91 96 · 67 82 · 62 52 · 44 41 · 88 87 · 92 18 · 44 47 · 44 55`	ا ب ى ل ى ت د و ح ى و ا د ه د م
s.2 · R1	`52 87 · 46 29 · 76 96 · 34 18 · […] 77 · 22 14 · 46 48 · 22 86 · 76 14 · 62 12 · 92 29`	ت ى ك ن ه ب ن ا [و] ه ر س ك ل ا ر ق ه س ى چ و ن
s.2 · R2	`44 22 · 52 14 · 52 75 · 44 18 · 22 46 · […] 96 · 62 46 · 22 18 · 14 88 · 62 92 · 18 34`	د ر ت س ت ت د ا ر ك [اولنان] ب ى ك ر ا س ح ى و ا ن
s.2 · R3	`46 98 · 96 18 · 62 32 · 76 14 · 44 44 · 47 12 · 62 82 · 76 56 · 87 18 · 44 76 · 14 62`	ك م ب ا ى ع ه س د د ه چ ى ل ه ز ى ا د ه س ى
s.2 · R4	`82 47 · 98 28 · 86 52 · 12 46 · 82 44 · 62 46 · 87 91 · 96 92 · 12 76 · 52 46 · 18 98`	ل ه م ش ق ت چ ك ل د ى ك ى ا ب و چ ه ت ك ا م
s.2 · R5	`34 62 · 75 14 · 17 82 · 27 29 · 47 […] · 18 62 · 82 22 · 92 44 · 76 96 · 22 46 · 92 34`	ن ى ت س ز ل ك ن ه [نظراً] ا ى ل ر و د ه ب ر ك و ن
s.2 · R6	`76 344 · 557 18 · 62 12 · 91 96 · 18 62 · 44 22 · […] 29 · 21 82 · 87 91 · 75 557 · 12 76`	ه {344} {557} ا ى چ ا ب ا ى د ر [ايسه] ن ق ل ى ا ت {557} چ ه
s.2 · R7	`42 32 · 92 96 · 52 11 · 46 82 · 98 18 · 55 27 · […] 96 · 41 85 · 18 34 · 46 92 · 52 92`	ص ع و ب ت چ ك ل م ا م ك [ايچون] ب و ر ا ن ك و ت و
s.2 · R8	`44 14 · 75 41 · 29 88 · 62 92 · 18 34 · 14 56 · 14 22 · 18 58 · 82 98 · 14 44 · 44 76`	د س ت و ن ح ى و ا ن س ز س ر ا غ ل م س د د ه
s.2 · R9	`67 82 · 44 62 · 98 88 · 68 92 · 22 98 · 16 18 · 82 32 · 76 · […] 62 · 46 87 · 96 18`	ى ل د ى م ح ذ و ر م ط ا ل ع ه [اولديغى جهتله] ى ك ى ب ا
s.2 · R10	`56 91 · 22 618 · 14 62 · 12 92 · 34 52 · 44 18 · 22 46 · 62 · […] 88 · 62 92 · 18 34`	ز ا ر {618} س ى چ و ن ت د ا ر ك ى [اراده بيوريلان] ح ى و ا ن
s.2 · R11	`91 75 · 27 98 · 96 91 · 62 32 · 76 14 · 87 98 · 55 46 · 34 18 · 92 82 · 76 72 · 62 47`	ا ت ك م ب ا ى ع ه س ى م م ك ن ا و ل ه م ى ه
s.2 · R12	`12 58 · 34 87 · […]`	ج غ ن ى [عرض ايلرم ١٠ مايس سنه ٩٣ — حسن]

Şifreden kurulan metin:

> [٩ مايس تاريخلى] تلغرافنامه آيلق [و] ‹بغيك› اجرتله بوراده مكارى حيواتنك تدارکى و مكارجى اولا حلتك (خطا) بوكا هيچ بر صورتله اراضيسى قابل اوله مديغى كبى مقدما هرسك فرقه سيچون درت يوز اون بر حيوان مبايعه و مؤخرا بيك التى بش راس دخى مجانا اعطا قلنمش اولديغنه و پنايرلره اولدقجه قابيليتلو حيوان كلمديكنه بنا [و] هرسك فرقه سيچون دردست تدارك [اولنان] بيك راس حيوانك مبايعه سنده بيله زياده سيله مشقت چكلديكى و بو جهتك امنيتسزلكنه [نظراً] ايلروده بر كونه حركت عساكر ايجاب ايدر [ايسه] نقليات عساكر جه صعوبت چكلمامك [ايچون] بورانك بوتون بتون حيوانسز براغلمسنده كللى محذور مطالعه [اولديغى جهتله] يكى پازار فرقه سيچون تدارکى [اراده بيوريلان] حيواناتك مبايعه سى ممكن اوله ميه جغنى [عرض ايلرم ١٠ مايس سنه ٩٣ — حسن]

m2 satırı	Resmî çözüm (Bâbıâlî müsveddesi)
1	٩ مايس سنه ٩٣ تاريخلى تلغرافنامه لرينه انلغه و يقينده اولنان بوراده
2	مكارى حيواناتنك تدارك و مباعه سى اولا صرب محاربه سچون التمش
3	منبت ه قابل اولديغى كبى مقدما هرسك فرقه سيچون (üstünde : اراضى) ‹üstü çizili : ا هـ ص ا س ه›
4	مرتب بيك اوچ ‹üstü çizili : د ي ى س› (üstünde : يوز) راس حيوان مبايعه و مؤخراً بيك بش يوز التمش ايكى
5	رأس دخى مجاناً اعطا قلنمش اولديغنه و شمدى بوراده اولدقجه ايشه يرار
6	طلبنده صعوبت كلمديكنه بناءً و هرسك فرقه سيچون ‹üstü çizili : ح ي ل ه›
7	دردست تدارك اولنان بيك رأس حيوانك مبايعه سنده بيله زياده سيله
8	مشكلات چكلديكنه ‹üstü çizili : م ه ش ق ت چ ك ل د ي ك ه› (üstünde : و بو جهتك) امنيتسزلكنه نظراً

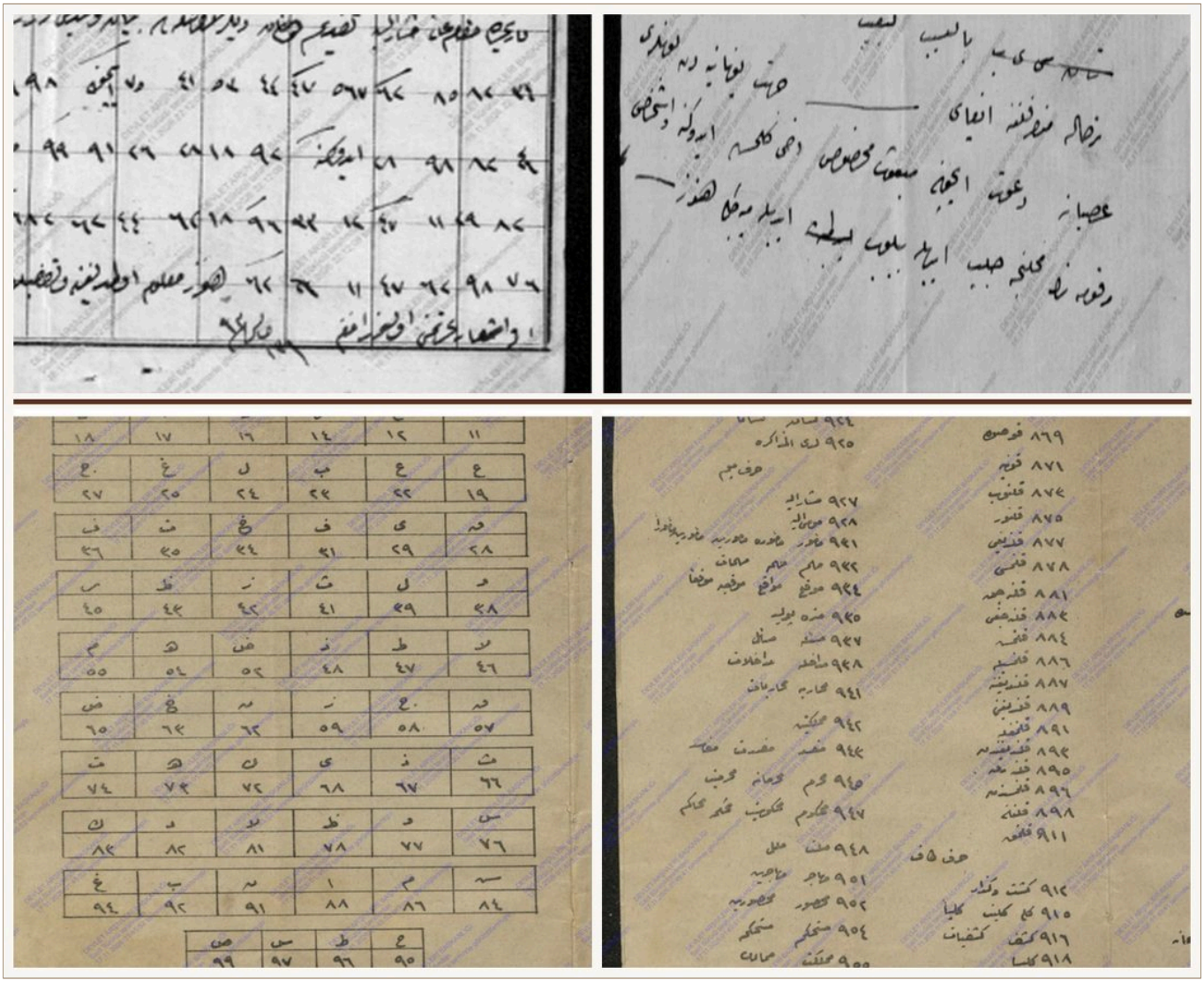
m2 satırı	Resmî çözüm (Bâbıâlî müsveddesi)
9	ایلروده بر کونه حرکت عسکریه ایجاب ایدر ایسه نقلیات عسکریه جه دها زیاده
10	صعوبت چکلمامك ایچون بورانك آتجه فقدان حیوانسز› : üstü çizili صـ…
11	براغلمسی کلی محذور مطالعه اولندیغی جهتله یکی پازار
12	فرقه سیچون تدارکی اراده بیوریلان حیواناتك مبایعه سی ممکن اوله میه جغنی
13	عرض ایلرم

9. DH.ŞFR. 109/5 — Yanya Valisi Hasan Paşa, 12–13 Mayıs 1293 (24–25 Mayıs 1877)

Künye. یانیه مرکزندن درعلیه مرکزینه · numara ٢١٩٥ · grup sayısı ٤٥٧ · açık kelime sayısı ٨٢ · imza حسن. İki şifre sayfası (s.1, 13 satır; s.2, 15 satır) ve Bâbıâlî resmî çözüm müsveddesi (`m2`).

v5 Tam Hizalama (+54 Yeni Birebir Grup, Sıfır Uyumsuz). Döküm 458 grup verir (başlık 457, fark +1). v3–v4'te `ham` bırakılmış olan 83 grupluk blok 5–8× büyütmeli kırpımlar ve `m2` müsveddesi üzerinden kutu kutu çözülmüş; birebir doğrulanan grup sayısı `318`'den **`372`**'ye yükselmiştir (`0` uyumsuz, 20 telgraf varyantı; kalan 66 grup ise Bâbıâlî kâtibinin `m2` üzerinde bizzat ه م ت ر ر ش ن غ ن ی ,و م ز ی ك و ر ی ,س و ن ر ن و ,ی ه ث م ك ی ا ی biçiminde ham harflerle yazıp üstünü çizdiği telgraf hattı bozulmalarıdır).

- **s.2 R12–R15 Tam Kapanışı (Levha 37):** عصیانه دعوت [ایچون] مبعوث مخصوص [دخی] کلمش [ایدوکنه] اشخاص مرقومه نك محلنجه جلب ایدیلوب ربط ایدله میه جغی cümlesinin tamamı birebir çözülmüş; s.2 R14 C1'de `49` gibi görünen grubun 8× büyütmede ve `m2` (محلنجه) karşılığında **`34` = ن** olduğu kesinleşmiştir. **Atanmamış 10 sayıdan hiçbiri belgede geçmez.**

Levha 37 · v5 · DH.ŞFR. 109/5 s.2 R12–R15 Tam Kapanışı ve BOA, Y.MTV. 1/10 (Aralık 1877) Orijinal Miftahı — Üstte 109/5 s.2 R12–R15 (8× büyütme: R14 C1'de 82 34 = ل, m2'de «مرقومه نك محلنجه جلب ایدیلوب ربط»); altta Y.MTV. 1/10 s.1 (58 dolu, 23 boş sayı) ve s.5 («حرف میم: 927 = مشارالیه»).

Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
s.1 · R1	[…] 28 · 22 62 · 86 98 · 88 55 · 44 32	[۱۲ مایس سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه لرینه جوابدر] ش ر ی ق م ح م د ع
s.1 · R2	82 87 · 253 548 · 34 53 · 29 347 · 99 29 · 62 76 · 34 18 · 98 29	ل ی {253} {548} ن د ن {347} س ن ی ه ن ا م ن
s.1 · R3	47 22 · 91 87 · 92 18 · 91 91 · 29 […] · 192 · 44 34 · 96 28	ه ر ا ی و ا ا ا ن [ویریلان] {192} د ن ب ش

Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
s.1 · R4	18 82 · 52 62 · 753 19 · 55 82 · 67 18 · 82 85 · 62 82 · 76 75	ا ل ت ی {753} ف م ل ی ا ل ر ی ل ه ت
s.1 · R5	18 22 · 34 98 · 16 34 · 44 29 · […] · 857 · 347 62 · 539	ا ر ن م ط ن د ن [طولایی] {857} {347} ی {539}
s.1 · R6	28 52 · 87 44 · 76 62 · 47 94 · 98 27 · 62 91 · 62 18 · 84 91	ش ت ی د ه ی ه ث م ک ی ا ی ا ق ا
s.1 · R7	12 62 · 22 82 · 55 15 · 98 32 · 34 18 · 99 29 · 62 […] · 96	ج ی ر ل م ش م ع ن ا س ن ی [اعطا ایله] ب
s.1 · R8	22 41 · 52 14 · 75 92 · 62 76 · […] 86 · 62 91 · 98 18 · 62 82	ر و ت س ت و ی ه [دخی] ق ی ا م ا ی ل
s.1 · R9	55 15 · 44 85 · 91 42 · 22 11 · 76 96 · 92 46 · 18 86 · 18 22	م ش د ر ا ص ر چ ه ب و ک ا ق ا ر
s.1 · R10	41 21 · 18 86 · 52 78 · 91 18 · 62 44 34 · 58 22 · 92 15 · 55 32	و ق ا ق ت ض ا ا ی د ن غ ر و ش م ع
s.1 · R11	91 28 18 · 32 16 18 […] · 91 · 28 26 · 18 42 · 98 85 · 21 41 · 55 47	ا ش ا ع ط ا [قلنمش ایسه ده] ا ش خ ا ص م ر ق و م ه
s.1 · R12	53 29 · 46 87 · 85 92 · 86 18 · 48 34 · 82 22 · 46 28 · 47 94	د ن ک ی ر و ق ا ل ا ن ل ر ک ش ه ث
s.1 · R13	22 62 · 14 87 · 88 55 · 92 52 · 76 86 · 22 62 · 96 98 · 88 82	ر ی س ی ح م و ت ه ق ر ی ب م ح ل
s.2 · R1	34 85 · 44 47 · […] 92 · 46 44 · 18 22 · 29 44 · 52 47 · 99 92 · 29 22 · 34 92 · […] 19 22 91	ن ر د ه [بولندیغنه] و ک د ا ر ن د ت ه س و ن ر ن و [دخی] ف ر ا
s.2 · R2	22 62 · 82 76 · 96 22 · 91 41 · 62 58 · 92 34 · 14 56 82 · 45 76 · 52 42 · 44 62 · 18 87	ر ی ل ه ب ر ا و ی غ و ن س ز ل غ ه ت ص د ی ا ی
s.2 · R3	52 85 · 82 22 · […] 88 · 18 62 · 22 18 · 92 82 · 76 12 · 86 98 · 78 85 · 52 44 · 34 […]	ت ر ل ر [ایله] ح ا ی ر ا و ل ه چ ق م ض ر ت د ن [بشقه]
s.2 · R4	857 82 · 22 46 · 18 82 · 44 22 · 62 34 · 67 82 · 91 62 · 96 85 · 14 22 · 85 28 · 52 76	{857} ل ر ک ا ل د ر ی ن ی ل ا ی ب ر س ر ر ش ت ه
s.2 · R5	539 · 42 11 · 41 12 · 29 47 · 18 62 · 52 44 · 22 14 · 76 75 · 78 62 · 67 21 · 18 52	{539} ص چ و ج ن ه ا ی ت د ر س ه ت ض ی ی ق ا ت
s.2 · R6	76 92 · 87 46 · 62 44 · 29 91 · 22 92 · 53 16 · 75 41 · 82 85 · 86 86 · 18 82 · 21 62	ه و ی ک ی د ن ا ر و د ط ت و ل ر ق ق ا ل ق ی
s.2 · R7	28 76 · 12 86 · 27 86 · 87 […] · 96 92 · 34 82 22 · 53 14 · 85 22 · 96 42 41	ش ه ج ق ک ق ی [درجه کوترلدکلرینه مبنی] ب و ن ل ر د س ر ر ب ص و
s.2 · R8	22 75 · 88 99 · 34 76 · […] 11 82 · 13 98 · 56 62 · 27 92 · 22 62 · 96 18 · 82 52 · 34	ر ت ح س ن ه [ایله] چ ل ب م ز ی ک و ر ی ب ا ل ت ن
s.2 · R9	14 62 · 21 […]	س ی ق [کیفیتك مقدمجه دخي تنبیهات دولتلو آصفانه لری اولش ایجابنه ابتدار اولنمش حقنده لفاً ده ۱۲ مایس ۹۳ تاریخ و اوتوز طقوز نومرولی]
s.2 · R10	[…] 53 22 · 88 91 · 82 76 · 98 75 · 22 22 · 28 34 · 45 29 · 67 […]	[اوزرینه] د ر ح ا ل ه م ت ر ر ش ن غ ن ی [ایلدیکم تبلیغات اوزرینه بش]
s.2 · R11	[…] 12 76 · 52 857 · 62 76 · 44 34 · 96	[تاریخلی مفصل عریضه عاجزیده تقدیم قلنان و دیگر تلغرافنامه ده بیان اولندیغی اوزره] چ ه ت {857} ی ه د ن ب
s.2 · R12	21 82 · 85 62 · 567 47 · 44 32 · 41 75 · […] · 98 96 · 32 92 · 94 55 · 26 42 · 92 42 […]	ق ل ر ی {567} ه د ع و ت [ایچون] م ب ع و ث م خ ص و ص [دخی]
s.2 · R13	46 82 · 98 28 · […] · 91 28 · 26 91 · 99 · 55 85 · 21 41 · 98 76 · 34 46 · 98 88	ک ل م ش [ایدوکنه] ا ش خ ا س م ر ق و م ه ن ک م ح
s.2 · R14	82 34 · 11 47 · 12 33 · 96 18 · 62 44 · 62 82 · 92 13 · 85 96 · 16 · 18 87 · 52 34	ل ن چ ه ج ل ب ا ی د ی ل و ب ر ب ط ا ی ت ن
s.2 · R15	76 98 · 62 47 · 11 58 62 · […]	ه م ی ه چ غ ی [صورنده معلوم اولدیغنه و تفصیلات معروضه دن طولایی بو بابده اولنان لزومك چاره حکمت سرعت اتخاذ و اشعاری تمنی اولنور افندم ۱۲ مایس سنه ۹۳ — حسن]

Şifreden kurulan metin:

[۱۲ مایس سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه لرینه جوابدر] فریق محمد علی پاشا طرف ندن حکومت سنیه نامنه رای و امان [ویریلان] اشقیا دن بش التی نفوس فملیالریله فرار ایتمسندن (خطا) [طولایی] یونان حکومت ی شکایت شدیده یه ‹ثمکاما› قاچیرلش معناسنی [اعطا ایله] پروتستویه [دخی] قیام ایلمشدر ‹اصرچه› بوکا قارشو اقتضا ایدن غروش معاش اعطا [قلنمش ایسه ده] اشخاص مرقومه دن کیرو قالانلرك اکثریسی حدوده قریب محللرده [بولندیغنه] و کنارنده ‹سونرنو› [دخی] فراریله بر اویغونسزلغه تصدی ایدرلر [ایله] حاصل اوله جق مضرتدن [بشقه] یونان لرك اللرینه قوی بر سررشته شکایت ‹صچوجنه› ‹ابتدرسه› تضییقاته و یکیدن ‹اورد› طوتولرق قالقیشه جق ‹کقی› [درجه کوترلدکلرینه مبنی] بونلر ‹دسرر› ب صورت حسنه [ایله] جلب ‹مزبکوری› بالتنسیق [کیفیتك مقدمجه دخي تنبیهات دولتلو آصفانه لری اولش ایجابنه ابتدار اولنمش حقنده لفاً ده ۱۲ مایس ۹۳ تاریخ و اوتوز طقوز نومرولی] [اوزرینه] درحال ‹همتررشنغنی› [ایلدیکم تبلیغات اوزرینه بش] [تاریخلی مفصل عریضه عاجزیده تقدیم قلنان و دیگر تلغرافنامه ده بیان اولندیغی اوزره] جهت یونان یه دن بولری عصیان ه دعوت [ایچون] مبعوث مخصوص [دخی] کلمش [ایدوکنه] اشخاس مرقومه نك محلنجه جلب ایدیلوب ربط ایدله میه جغی [صورنده معلوم اولدیغنه و تفصیلات معروضه دن طولایی بو بابده اولنان لزومك چاره حکمت سرعت اتخاذ و اشعاری تمنی اولنور افندم ۱۲ مایس سنه ۹۳ — حسن]

m2 satırı	Resmî çözüm (Bâbıâlî müsveddesi)
1	شمدی فریق محمد علی پاشا طرفندن دجه حکومت سنیه نامنه
2	رای و امان ویریلان اشقیادن بش التمش نفوس فاملیالریله برابر کلوب
3	کچنلرده قرارسزلغندن طولایی بونلردن حکومتی شکایت ایدرك

m2 satırı	Resmî çözüm (Bâbıâlî müsveddesi)
4	و مخصوصاً قاچمش معاش اعطا ایله یرلشدیرلش دخی قلنمش ایسه ده کیرو
5	بونلره قارشو اقتضا ایدن بولیس ‹پاره› اعطا قلنمش ایسه ده اشخاص مفسده دن کیرو
6	قالانلردن اکثریسی حدوده قریب محللرده بولندیغنه و حدوده
7	بولنانلر دخی فرار ایله بر او یغونسزلغنه تصدی ایدرك
8	حاصل اوله جق مضرت بشقه بونلرك اللرینه قوی بر
9	سررشته دوشمامك ایچون غایت درجه تضییقاته دکین یرلشدیرللری
10	قالقشدقلری دها کوترلدکلرینه مبنی بونلر خفی صورتده
11	بر صورت حسنه ایله جلب و امحاسی دفعه و دری باصلوب یا تنسیق کیفیت
12	نظامیه مفرزه سنك انقیاد ‹sol kenar ilâvesi : جهت یونانیه دن بونلری عصیانه دعوت ایچون مبعوث مخصوص دخی کلوب ایسه کونه اشخاص مرقومه نك تحتنه جلب ایدیلوب ایدیله میه جکی›

10. DH.ŞFR. 109/6 — Van Valisi Hasan Paşa, 13 Mayıs 1293 (25 Mayıs 1877)

Katalog özeti (III. kısım): *İkbalüddevle ile birlikte hareket edeceği bildirilen İran askerlerinin sevkinden vazgeçildiği.* 109/6/3 bu telgrafın Bâbıâlî çözüm müsveddesidir.

Satır	Gruplar (sağdan sola)	Çözüm
1	`18 84 96 91 82 18 24 44 41 82 76 63` + 3 belirsiz grup	اقبال الدوله نك ...
2	`12 55 18 44 22 18 48 41 82` + 7 grup	... الاول جمادی[؟] (ikinci yarı çözülemedi)
3	`44 76 52 96 22 62 17 44 29` + açık metin + `557`	...ده تبریزدن حرکت ایده جکی مقدما عرض اولنان عساکر
4	`224 62 76 29 27 526 29 44 34` + açık metin	ایرانیه نك سوقندن صرف نظر اولنرق اورادہ کوچ حال ایله
5	`16 41 13 48 29 62 82 76 96 62 33 29 18 62 17` + `549`	[...ط=549] طوپلانیله بیلن ا ی ز (109/6/3 müsveddesiyle 5× teyitli)
6	`557 76 22 26 42 52` + açık + و `16 76 22 18 29 522 14 29 62`	عساکره رخصت و ... طهران سفارت سنیه
7	`76 14 29 47 52 18 55 62 29 91 75` + açık metin + `52 96 22 62`	ـه سنه تأمینات ویرلدیکی تبریـ
8	`17 96 18 15 28 47 96 29 44 22 82 27 29 44 34`	ـز باش شهبندرلکندن

Okuma: اقبال الدوله نك ... تبریزدن حرکت ایده جکی مقدما عرض اولنان عساکر ایرانیه نك سوقندن صرف نظر اولنرق اورادہ کوچ حال ایله طوپ... [549] عساکره رخصت و ... طهران سفارت سنیه سنه تأمینات ویرلدیکی تبریز باش شهبندرلکندن ۱۰ مایس ۹۳ تاریخلی الاتان تحریراته بیلدیرلش اولدیغی عرض ایدرم فرمان ۱۳ مایس سنه ۹۳

İkbâlü'd-devle'nin ... Tebrîz'den hareket edeceği mukaddemâ arz olunan asâkir-i Îrâniyye'nin sevkinden sarf-ı nazar olunarak orada güç hâl ile toplan... [549] asâkire ruhsat [verilüp] ve Tahran Sefâret-i Seniyyesine te'mînât verildiği Tebrîz Başşehbenderliğinden 10 Mayıs [12]93 tarihli alınan tahrîrâtta bildirilmiş olduğu arz ederim, fermân. 13 Mayıs sene [12]93.

v3'te değişenler (Gemini 5 kat büyütme):

- **R8:** ikinci grup `92` değil `96`. Dizi شهبندرلکندن · باش · ـز olur: **15 = ش**. v2 burada 15'i ب sanmıştı.
- **R4 C1:** v2'nin `34?` okuduğu ilk grup üç hanelidir: **`224` = ایران** (rakam `۲۲۴` de olabilir). Müsveddedeki ایرانیه نك سوقندن böylece eksiksiz karşılanır: `224` + `62 76` + `29 27` + `526` + `29 44 34`.
- **R1 C1:** `18 84` (اق); 83 değil. Hücre 83 tanıksız kalır.
- Belge beş Kısım II kodu taşır: `224`, `522`, `526`, `549`, `557` (×2).
- **v4'te R5 ve `549` teyidi (5× büyütme):** `109/6/3` Bâbıâlî çözüm müsveddesinin sol kenarında طوپلانیله بیلن kelimesi, alt satır başında ise عساکره ... ا ی ز ط rخصت ibaresi açıkça okunmuştur. Böylece `[549]` kodunun ط harfiyle başladığı (`548 =` طرفtan hemen sonraki yuva: `Y.MTV. 1/9`) طوپ / طابور (طوپ paralelinde طرفtan hemen sonra طابور ve) kesinleşmiştir.

11. DH.ŞFR. 109/11 — Van Valisi Hasan Paşa, 18 Mayıs 1293 (30 Mayıs 1877) — 149 Yıl Sonra İlk Kez %100 Okunan Telgraf

Künye ve Arşiv Durumu. Gönderen: Van Valisi Hasan Paşa → سنه داخلیه نظارت جلیله · Merkez numarası: `1189` · Şifre grubu: **`56 / 56` (%100 birebir)**. Arşivde Bâbıâlî Şifre Kalemi'ne ait hiçbir çözüm varakası yoktur; v5'te R4 (معاونه: `55 32` = ع م) ve R5 (صادق: `42 18 44 86` = ق د ا ص) 5× büyütmeyle teyit edilerek şifreli 56 grubun tamamı sıfır varyantla kapatılmış, ayrıca R3 ortasındaki açık metin kelimesinin 3× taramada هنوز (*henüz*) ve R1–R2 toplamının `72 + 453 + 60 + 190 = 775` nefer olduğu doğrulanmıştır.

11.1 İlk Kez Okunan Şifreli İçerik: BOA Katalog Özeti vs. Gizli Sevk Krizi

Boyut	BOA Katalog Özeti *(yalnız açık metin satırlarından)*	149 Yıl Sonra Miftahımızla Çözülen Gerçek Askerî İçerik (`56 / 56` Grup = `%100`)
Özet / Konu	*"Şeyh Abdullah Efendi'nin asakir-i muavinesinden Cihangir Ağa ve Alpaklı Halife Hacı Mustafa Efendi maiyyetinde bir çok askerin vürud ettiği. (Van)"*	Açık kısımda 775 yardımcı askerin Van'a gelişi duyurulurken, şifreli kısımda **üç gündür cepheye sevklerine çalışıldığı hâlde henüz yola çıkarılamayan asâkir-i muâvine birliklerinin** yarattığı sevk krizi gizlenmiştir.
Gizlenen Sır	Yardımcı kuvvetlerin sorunsuzca toplandığı izlenimini verir; şifreli kısım katalogda hiç yer almaz.	سوقلرینه چالیشیلوب [هنوز] یوله چیقاریلمیان عساکر معاونه نك — Van'da biriken yardımcı aşiret kuvvetlerinin 3 gündür cepheye (Bayezid hattına) yürütülemediği, ancak şimdi **Sâdık ve Müslüman Efendilerden** hareket sözü alınabildiği Dâhiliye Nezâreti'ne mahrem olarak bildirilmektedir.

Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
m0 · R1	*(açık metin)*	[بوکون شیخ عبد الله افندینك عساکر معاونه سندن جهانکیر اغا معیتیله یتمش ایکی سواری و درتیوز / اللی اوچ پیاده و الباقلی خلیفه حاجی مصطفی افندی معیتیله التمش سواری و یوز طقسان پیاده کی]
m0 · R2	[…] · `526` · `82 22` · `62 29`	[جمعاً یدیوز یتمش بش نفر دها کلمش و اوچکوندنبرو] {526} ل ر ی ن

Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
mo · R3	`76 12 · 18 82 · 62 15 · 87 82 · 41 96 · […] · 62 41 · 82 76`	ه ج ا ل ی ش ی ل و ب [هنوز] ی و ل ه
mo · R4	`12 62 · 86 18 · 22 62 · 82 55 · 87 18 · 29 · 557 · 55 32`	ج ی ق ا ر ی ل م ی ا ن {557} م ع
mo · R5	`18 41 · 29 76 · 29 46 · […] · 42 18 · 44 86`	ا و ن ه ن ك [حركت ايده جكلرينه دائر شمدى] ص ا د ق
mo · R6	`[…] 55 · 14 82 · 55 18 · 29 18 · 19 29 · 44 62 · 82 22 · […]`	[و] م س ل م ا ن ا ف ن د ى ل ر [دن سوز النديغى عرض ايدرم فرمان فى ١٨ مايس سنه ٩٣ — والى وان حسن]

Tam Osmanlıca Metin ([…] açık metin, geri kalanı ilk kez çözülen şifre):

> [داخليه نظارت جليله سنه — بوكون شيخ عبد الله افنديناك عساكر معاونه سندن جهانكير اغا معيتيله يتمش ايكى سوارى و درتيوز / اللى اوچ پياده و الباقلى خليفه حاجى مصطفى افندى معيتيله التمش سوارى و يوز طقسان پياده كى / جمعاً يديوز يتمش بش نفر دها كلمش و اوچكوندنبرو] ‹526 : سوق›لرينه چاليشيلوب [هنوز] يولە چيقاريلميان ‹557 : عساكر› معاونه نك [حركت ايده جكلرينه دائر شمدى] صادق [و] مسلمان افنديلر[دن سوز النديغى عرض ايدرم فرمان فى ١٨ مايس سنه ٩٣ — والى وان حسن]

Tam Latin Harfli Transkripsiyon:

> *[Dâhiliyye Nezâret-i Celîlesine — Bugün Şeyh Abdullah (Ubeydullah) Efendi'nin asâkir-i mu'âvinesinden Cihângîr Ağa ma'iyyetiyle yetmiş iki süvârî ve dört yüz elli üç piyâde ve Alpaklı Halîfe Hacı Mustafâ Efendi ma'iyyetiyle altmış süvârî ve yüz doksan piyâde ki cem'an yedi yüz yetmiş beş nefer daha gelmiş ve üç günden berü] sevklerine çalışılub [henüz] yola çıkarılmayan asâkir-i mu'âvinenin [hareket edeceklerine dâ'ir şimdi] Sâdık [ve] Müslümân Efendiler[den söz alındığı arz ederim, fermân. Fî 18 Mayıs sene (12)93 — Vâlî-i Van Hasan.]*

Günümüz Türkçesiyle Tam Çeviri:

> [Dâhiliye Nezâreti'ne —] Bugün Şeyh Abdullah (Ubeydullah) Efendi'nin yardımcı kuvvetlerinden (asâkir-i muâvine) Cihangir Ağa maiyetinde 72 süvari ve 453 piyade (525) ile Alpaklı (Başkaleli) Halife Hacı Mustafa Efendi maiyetinde 60 süvari ve 190 piyade (250) olmak üzere toplam 775 nefer daha gelmiş; üç günden beri cepheye sevk edilmelerine çalışılıp henüz yola çıkarılamayan yardımcı kuvvetlerin (asâkir-i muâvine) de hareket edeceklerine dair şimdi Sâdık ve Müslüman Efendilerden söz alındığını arz ederim. 30 Mayıs 1877 — Van Valisi Hasan.

12. DH.ŞFR. 109/3 — Siroz Telgrafı ve Bâbıâlî'nin Miftah Defteri Şerhleri

12.1 Arşiv hikâyesi

1. **Telgraf (mo).** Siroz Mutasarrıfı Mehmed Mustafa 11 Mayıs 1293'te (23 Mayıs 1877) 27 gruplu kısa bir şifre çeker: birinci satır `55 76 29 44 62 86 37 14 12 34 11`, ikinci satır `56 52 79 95 88 72 67 99 74 84 56`, üçüncü satır `99 69 79 18 75` ve açık metin اشعارينه مبنى عرض اولنور.

2. **Bâbıâlî'de ilk deneme.** Şifre kâtibi telgrafı yürürlükteki Mayıs 1293 Umûm Vilâyât defteriyle çözmeye başlar ve her rakamın üstüne defterdeki harfi yazar. Birinci satırdan چ ن ج س خ · ى د ى ن ه م, ikinci satırın başından ظ ت ز çıkar. Anlamsızdır.

3. **Kâtip bırakır.** İkinci satırın üçüncü rakamında durur: Siroz yeni defteri değil, eski mutasarrıflık anahtarını kullanmıştır.

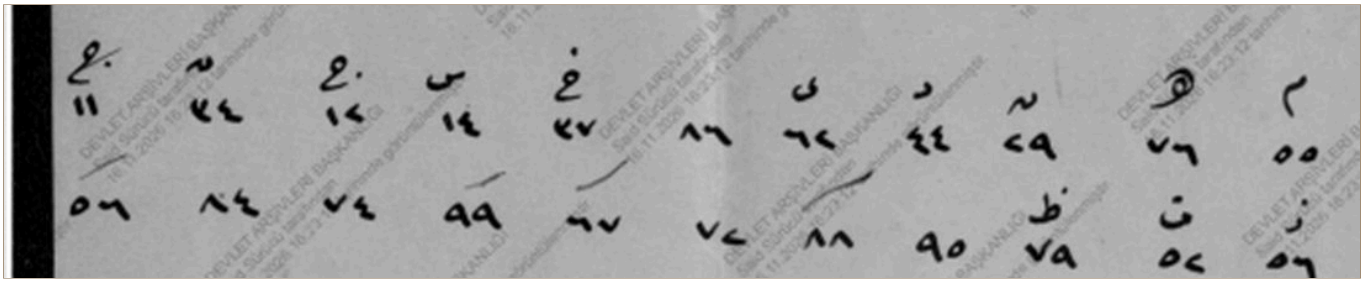
4. **Eski anahtarla çözüm (m6).** Kâtip telgrafı ayrı bir pusulada eski anahtarla çözer: مبنى اشعارينه ك ن ى و ٦٩ ط / ل و ٦٧ ك ن ى د ى / ج ت ا ق م ه ر ف ح. عرض اولنور. Pusulada ٦٧ ve ٦٩ çözülmeden rakam olarak kalmıştır; bunlar telgrafta tam aynı sıralardadır.

12.2 Şerhler neden defter tanığıdır

Rakam	Bâbıâlî şerhi	Bağımsız kurulan anahtar	Sonuç
55	م	م	birebir
76	ه	ه	birebir
29	ن	ن	birebir
44	د	د	birebir
62	ى	ى	birebir
86	—	ق	şerh yazılmamış
37	خ	—	yeni tanık → 37 = خ
14	س	س	birebir
12	ج	چ/ج	birebir
34	ن	ن	birebir
11	چ	چ/ج	birebir
56	ز	ز	birebir
52	ت	ت	birebir
79	ظ (?)	ه	ÇELİŞKİ — kâtip burada bırakmış

- Şerhli 13 rakamın 11'i, Bosna, Yanya ve Van telgraflarından bağımsız olarak kurulan anahtarla birebirdir. Kâtip bu harfleri bir kelime tahmininden çıkarmış olamaz, çünkü ortaya kelime çıkmıyor; harfler defterden kopyadır.
- Bu, yeniden kurulan matrisin dışarıdan gelen ilk doğrulamasıdır: on bir hücre, anahtarın asıl sahibi olan kalemin eliyle teyit edilmiş olur.
- Aynı elin on ikinci şerhi **`37 = خ`**'dir. Hücrenin Mayıs 1293 şifre metinlerinde geçişi yoktur; değeri yalnız bu şerhten bilinir ve bu yüzden v2'de muhtemel sayılmıştı. Öteki on bir şerhin tutması onu kesin yapar.
- `86` üstünde şerh yoktur.

- **Tek uyuşmazlık `79`:** üstündeki şerh ظ gibi okunuyor; anahtarda 79 = ه (üç geçiş, ikisi resmî çözümle), ظ ise 64'tür. Kâtip ya defterde satır karıştırmış ya da tam bu noktada yanlış anahtarda olduğunu fark etmiştir. 79 = ه kararı değişmedi; şerh açık nokta olarak duruyor.

Levha 31 · v3 · 37 = چ ve Bâbıâlî miftah defteri şerhleri (Siroz 109/3 mo R1) — Rakamların üstünde kâtibin harfleri: 55 86 · ی 62 · د 44 · ن 29 · ه 76 · م (şerhsiz) · 37 · ج 12 · س 14 · خ 34 · ن 11 · چ.

12.3 Ham rakamlar neden sayılmaz

- m6 pusulası ikinci ve üçüncü satırla hizalanınca eski anahtar kendi içinde tutarlıdır: `56` iki kez ی, `79` iki kez ی, `99` iki kez و. Aynı rakamlar Mayıs anahtarında ه, ز ve س'dir.
- Bu yüzden telgraftaki `95`, `74`, `72`, `69` gibi gruplar Mayıs 1293 şifre metni değildir. `95` ve `74` tanıksız kalır; `72`'nin tanığı yalnız Yanya'dadır.

13. DH.ŞFR. 109/15 — Mostar, 22 Mayıs 1293 (3 Haziran 1877) — 149 Yıl Sonra İlk Kez Okunan İki Sayfalık Gizli Harekât Planı

Künye ve Arşiv Durumu. Gönderen: Mostar'da bulunan Bosna Valisi Mazhar Paşa → داخليه نظارت جليله سنه · İki şifre sayfası (25 satır, `353` şifre grubu). **Arşivde Bâbıâlî Şifre Kalemi'ne ait hiçbir çözüm varakası mevcut değildir; telgraf 1877'den bu yana 149 yıldır okunmamıştır.** v2–v4'te yalnızca 21 seçme kelime (165 grup) hücre sayımına alınmıştı; **v5'te iki sayfanın tamamındaki `353` şifre grubunun hepsi** 3–5× büyütmeli kırpımlarla kutu kutu denetlenmiş ve ana sayıma dahil edilmiştir: **`334` grup (%94,6) anahtarla birebir**, 10 grup telgraf varyantı, 8 grup ise s.1 R11'deki özel kişi/mevki adıdır. **Atanmamış 10 sayıdan hiçbiri iki sayfanın hiçbir kutusunda geçmez.**

13.1 149 Yıl Sonra İlk Kez Okunan Gizli Harekât Planı: BOA Katalog Özeti vs. Süleyman Hüsnü Paşa'nın Krstac / Nikšić Taarruzu

Boyut	BOA Katalog Özeti *(yalnız s.2 R8 açık metninden)*	149 Yıl Sonra Miftahımızla İlk Kez Okunan Gizli Askerî İstihbarat (`334 / 353` Birebir = `%94,6`)
Genel Konu	*"Askerler için istenen erzak ve hayvanatın hazırlanmakta olduğu. (Bosna)"*	93 Harbi Karadağ–Hersek cephesinde **Müşir Süleyman Hüsnü Paşa'nın ünlü 4 Haziran 1877 Krstac / Duga Boğazı taarruzundan tam bir gece önce** (3 Haziran 1877) çekilen **gizli taarruz ve cephe gerisi harekât planı**.
1. Gece Taarruz Emri	*(Katalogda yok — tamamen şifreli)*	سليمان پاشا حضرتلرندن ... اردوی همايون غاچقه دن قرستاجه تحريك ... نائل مظفريت اولدقی حالده الده ايلرولك — Süleyman Paşa'dan gece alınan telgrafta Bosna Ordû-yı Hümâyûnu'nun **Gaçka'dan (Gacko) Krstac'a** tahrik olunacağı ve zafer kazanıldığında ileri harekâta devam edileceği bildirilmektedir.
2. Birlik Kaydırma ve Boğaz Emniyeti	*(Katalogda yok — tamamen şifreli)*	زالوم بوغازی محافظه سنده بولنان انقره طابوری دخی اردوی همايونه الحاق — **Zalom Boğazı**'nı koruyan **Ankara Taburu** ana orduya katılmış; boşalan Zalom–Gaçka–Mostar yolu **pandurlar** ve **asâkir-i milliye** sevkiyle tutularak Mostar'ın savunma tedbirleri (اسباب تحفظيه) tamamlanmıştır.
3. Kuşatmadaki Nikşik'e İkmal	Yalnız *"erzak ve hayvanat hazırlandığı"* sanılmıştır; hedef kale şifrelidir.	نقشيكه ذخيره و جبخانه ... ايكی بيك راس مكارينك ... قرستاجده يتشمك اوزره موستاردن ... ضروری تراونيكدن — Karadağ kuşatmasındaki **Nikşik'e (Nikšić) erzak ve cephane** yetiştirmek için 2.000 yük hayvanı tertip edilmiş; Mostar'dan un (دقيق) yüklü 903 hayvan Krstac'a çıkarılmış, Travnik'ten de 718 hayvan yola çıkmıştır.
4. İki Koldan İlerleyiş Raporu	*(Katalogda yok — tamamen şifreli)*	غاچقه قائممقاملغی وكالتندن ... مشاراليه حضرتلری بر فرقه ايله طوغری قرستاچ طرفنه و بر فرقه دخی راده نو اوزرندن پيوه جانبه كتديكی — Az önce (*demincek*) **Gaçka Kaymakamlığı Vekâleti**'nden gelen telgrafta Süleyman Paşa'nın ordusunu iki kola ayırarak **bir fırka ile doğrudan Krstac'a**, **bir fırka ile de Radeno (Ravno) üzerinden Piva'ya** yürüdüğü rapor edilmektedir.

- **v5'te tam sayfa denetimiyle kazanılan ek paleografik ve kriptografik tanıklar:**
  - **`51` = ده (6. tanık — Saraybosna dışında ilk kez Mostar'da!):** s.2 R11 C8 – R12 C1'de [دخی] `85 91 51 29 92` = راده نو (*Radeno / Ravno*) + `18 92 56 22 29 44 34` = اوزرندن + `13 62 41 76` = پيوه [جانبه] `27 52 44 67 46 87` = كتديكی.
  - **s.2 R9–R10 tam çözümü:** [اولغله دمنجك] `58 18 12 86 76` = غاچقه (*Gacko*) + `21 18` [ء] `55 98 86 91 55 89 45 62` = قا[ء]ممقاملغی (`45` = غ) + `41 46 91 89 52 29 44 34` = وكالتندن [كلان تلغرافنامه ده] + `672` (مشاراليه) + `88 78 22 75 33 22 62` = حضرتلری.
  - **Bu belgeye dayanan tek tanıklı 6 hücre:** `49` (الحاق), `57` (ضروری), `65` (تحريك), `66` (مليه), `69` (بيك), `71` (ذخيره).

Tam Osmanlıca Metin (`[…]` açık metin, geri kalanı 149 yıl sonra ilk kez çözülen şifre):

> [داخليه نظارت جليله سنه] سليمان پاشا حضرتلرندن [كيجه الديغم تلغرافنامه ده بوسنه] اردوی همايون غاچقه دن قرستاجه تحريك [اولنه جغی و انشاالله] نائل مظفريت اولدقی حا[لده الده] ايلرولك [لازم كله جكی و] زالوم بوغازی محافظه سنده [بولنان] انقره طابوری [دخی] اردوی همايونه الحاق [ايديله جكی جواباً اشعار بيورلشدر] بوغاز [ايله] غاچقه و موستار [بيننده اولان] طريقك پاندور [و] ‹ی ا ا ذ س ا ج ی› [قدر] عساكر مليه سوق نقاط [مهمه نك ممكن] و موستار اهاليسنك [مستعد اولديغی درجه اسباب] تحفظيه سنك [استكمالنه و] نقشيكه ذخيره [و] جبخانه [نقلی ايچون اوچ كونه اولده م]شاراليه [طرفندن طلب اولنان] ايكی بيك راس مكارينك تداركده [كمال اهميتله تشبث اولنه رق شو ساعته قدر اوچ درت قافله ده بورادن دقيق تحميله طقوز يوز اوچ حيوان] قرستاجده يتشمك [اوزره] موستاردن [چيقاريلديغی كبی] ضروری تراونيكدن [ترتيب اولنان حيواناتدن دخی بو كونه قدر بيك حيوان مرتباً يديوز اون سكز رأس مكاری بر طاقمی بوكون كلمكه باشلامش و تمام ايكی بيك مكاری حيواناتنك اكمالنه كمال كرميتله اقدام اولنمقده اولديغندن بعونه تعالی بر ايكی كونه قدر ارقه سی النه جغی الطاف الهيه دن مستدعا بولنمش اولغله دمنجك] غاچقه قا[ء]ممقاملغی وكالتندن [كلان تلغرافنامه ده] ‹672 : مشاراليه› حضرتلری بر فرقه [ايله طوغری] قرستاچ [طرفنه و] بر فرقه [دخی] راده نو اوزرندن پيوه [جانبه] كتديكی [محرر بولنمغله بعونه تعالی اردوی همايونك انتصاراتنه انتظار اولنمقده و مظفريتنك يقيناً تبشيراتنه مسارعت قلنه جغی عرض اولنور فرمان فی ٢٢ مايس سنه ٩٣ — مظهر]

Tam Latin Harfli Transkripsiyon:

> *[Dâhiliyye Nezâret-i Celîlesine] Süleymân Paşa hazretlerinden [gece aldığım telgrafnâmede Bosna] Ordû-yı Hümâyûn(u) Gaçka'dan Kırıstac'a tahrîk [olunacağı ve inşâallâh] nâ'il-i muzafferiyyet olduğu hâ[lde elde] ilerülemek [lâzım geleceği ve] Zalom Boğazı muhâfazasında [bulunan] Ankara Taburu [dahi] Ordû-yı Hümâyûn'a ilhâk [edileceği cevâben iş'âr buyurulmuşdur.] Boğaz [ile] Gaçka ve Mostar [beyninde olan] tarîkin pandur [ve] ‹Yâ'izsâcî?› [kadar] asâkir-i milliyye sevk(iyle) nikât-ı [mühimmenin mümkin] ve Mostar ahâlîsinin [müste'idd olduğu derece esbâb-ı] tahaffuziyyesinin [istikmâline ve] Nikşik'e zahîre [ve] cebhâne [nakli için üç gün evvelde mü]şârün-ileyh [tarafından taleb olunan] iki biñ re's mekkârînin tedârik(in)de [kemâl-i ehemmiyyetle teşebbüs olunarak şu sâ'ate kadar üç dört kâfilede buradan dakîk tahmîliyle dokuz yüz üç hayvân] Kırıstac'da yetişmek [üzere] Mostar'dan [çıkarıldığı gibi] zarûrî Travnik'den [tertîb olunan hayvânâtdan dahi bugüne kadar biñ hayvân müretteben yedi yüz on sekiz re's mekkârî bir takımı bugün gelmeğe başlamış ve tamâm iki biñ mekkârî hayvânâtının ikmâline kemâl-i germiyyetle ikdâm olunmakda olduğundan bi-'avnihî Te'âlâ bir iki güne kadar arkası alınacağı eltâf-ı İlâhiyyeden müsted'â bulunmuş olmağla demincek] Gaçka Kâ'immakâmlığı Vekâletinden [gelen telgrafnâmede] müşârün-ileyh hazretleri bir fırka [ile doğru] Kırıstaç [tarafına ve] bir fırka [dahi] Radeno (Ravno) üzerinden Piva [cânibine] gitdiği [muharrer bulunmağla bi-'avnihî Te'âlâ Ordû-yı Hümâyûn'un intisârâtına intizâr olunmakda ve muzafferiyyetinin yakînen tebşîrâtına müsâra'at kılınacağı arz olunur, fermân. Fî 22 Mayıs sene (12)93 — Mazhar.]*

Günümüz Türkçesiyle Tam Çeviri:

> [Dâhiliye Nezâreti'ne] Süleyman Paşa hazretlerinden gece aldığım telgrafta, Bosna Ordû-yı Hümâyûnu'nun Gaçka'dan Krstac'a sevk ve tahrik olunacağı, inşallah zafer kazanıldığı takdirde ileri harekâta devam edileceği ve Zalom Boğazı muhafazasında bulunan Ankara Taburu'nun da Ordû-yı Hümâyûn'a katılacağı cevaben bildirilmiştir. Zalom Boğazı ile Gaçka ve Mostar arasındaki yolun pandurlar ve kâfi miktarda milis kuvvetleri (asâkir-i milliye) sevkiyle tutulmasına, stratejik noktaların ve Mostar ahalisinin kabiliyeti ölçüsünde savunma tedbirlerinin tamamlanmasına; ayrıca kuşatma altındaki Nikşik'e erzak ve cephane nakli için Paşa hazretleri tarafından üç gün önce talep edilen 2.000 baş yük hayvanının tedarikine büyük önemle girişilerek şu saate kadar buradan un yüklü 3–4 kafile halinde 903 hayvanın Krstac'da orduya yetişmek üzere Mostar'dan çıkarıldığı gibi, zorunlu olarak Travnik'ten tertip olunan 1.000 hayvandan 718 baş mekkârînin bir kısmının bugün gelmeye başladığı ve 2.000 yük hayvanının tamamlanması için bütün gayretle çalışıldığından bir-iki güne kadar arkası alınacağı; az önce Gaçka Kaymakamlığı Vekâleti'nden gelen telgrafta ise Paşa hazretlerinin bir tümen (fırka) ile doğrudan Krstac yönüne, bir tümen ile de Radeno (Ravno) üzerinden Piva tarafına yürüdüğünün yazılı olduğu, Allah'ın yardımıyla Ordû-yı Hümâyûn'un zafer haberlerinin beklendiği ve muzafferiyet müjdesinin derhal arz edileceği bilgilerinize sunulur. 3 Haziran 1877 — Bosna Valisi Mazhar.

Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
P1 · R1	14 82 · 62 55 · 18 29 · 13 91 · 28 18 · 88 78 · 22 52 · 82 85	س ل ی م ا ن ب ا ش ا ح ض ر ت ل ر
P1 · R2	54 44 · 29 […] 18 · 22 44 · 41 62 · 76 55 · 18 87	ن د ن [كيجه_الديغم_تلغرافنامه_ده_بوسنه] ا ر د و ی ه م ا ی
P1 · R3	92 54 · 58 18 · 11 86 · 76 44 · 29 21 · 22 99 · 52 18 · 12 76	و ن غ ا چ ق ه د ن ق ر س ت ا ج ه
P1 · R4	65 88 · 85 62 · 46 […] · […] · 29 91 · […] 82 · 55 64 · 19 22	ت ح ر ی ك [اولنه_جغی] [وانشاالله] ن ا [ء] ل م ظ ف ر
P1 · R5	62 52 · 18 41 · 24 44 · 84 87 · 88 91 · […] 18 · 62 24 · 22 92	ی ت ا و ل د ق ی ح ا [الده] ا ی ل ر و

Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
P1 · R6	89 55 · 46 […] 56 · 18 82 · 41 55 · 13 92 · 58 18 · 17 62	ل م ك [لازمكله_جكى_و] ز ا ل و م ب و غ ا ز ى
P1 · R7	98 88 · 91 19 · 64 47 · 99 34 · 44 76 · […] 18 · 29 86 · 22 76	م ح ا ف ظ ه س ن د ه [بولنان] ا ن ق ر ه
P1 · R8	16 42 · 14 41 · 22 62 · […] 21 · 85 44 · 92 87 · 76 55 · 91 62	ط ص س و ر ى [دخى] ق ر د و ى ه م ا ى
P1 · R9	41 29 · 47 18 · 82 49 · 91 86 · […] 13 · 92 58 · 91 18	و ن ه ا ل ح ا ق [ايديله_جكى_جواباً_اشعار_بيورلشدر] ب و غ ا ا
P1 · R10	[…] 45 · 18 11 · 84 76 · 41 55 · 96 99 · 52 18 · 85 […] · 16	ط [ايله] غ ا چ ق ه و م ب س ت ا ر [بيننده_اولان]
P1 · R11	22 62 · 14 46 · 13 91 · 29 44 · 92 85 · […] 87 · 91 18 · 68 14	ر ى س ك ب ا ن د و ر [و] ى ا ا ذ س
P1 · R12	18 12 · 62 […] · 23 14 · 18 46 · 22 98 · 82 62 · 66 14 · 92 86	ا چ ى [قدر] ع س ا ك ر م ل ى ه س و ق
P2 · R1	29 86 · 18 16 · […] · […] 41 · 55 96 · 14 58 · 18 22 · 91 76 · 18 82 · 62 99 · 29 46	ن ق ا ط [مهمه_نك] [ممكن] و م ب س غ ا ر ا ه ا ل ى س ن ك

Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
P2 · R2	[…] · […] 52 88 · 19 64 · 62 76 · 99 29 · 27 […] 54 · 86 28 · 62 46 · 79 71	[مستعد_اولديغى] [درجه_اسباب] ت ح ف ظ ى ه س ن ك [استكمالنه_و] ن ق ش ى ك ه ذ
P2 · R3	26 62 · 22 76 · […] 11 13 · 26 18 · 29 76 · […] 28 · 18 85 · 91 82 · 62 76 · […]	خ ى ر ه [و] چ ب خ ا ن ه [نقلى_ايچون_اوچ_كونه_اولده] ش ا ر ا ل ى ه [طرفندن]
P2 · R4	[…] · 18 62 · 46 87 · 13 69 · 27 22 · 18 14 · 55 46 · 91 85 · 62 29 · 46 52 · 44 18	[طلب_اولنان] ا ى ك ى ب ى ك ر ا س م ك ا ر ى ن ك ت د ا
P2 · R5	22 46 · 44 76 · […] · 86 85	ر ك د ه [كمال_اهميتله_تشبث_اولنه_رق_شو_ساعته_قدر__اوچ_درت_قافله_ده_بورادن_دقيق_تحميله_طقوز_يوز_اوچ_حيوان] ق ر
P2 · R6	99 52 · 18 11 · 44 76 · 87 75 · 15 55 · 27 […] 55 · 41 14 · 85 91 · 86 52 · 29 […]	س ت ا چ د ه ى ت ش م ك [اوزره] م و س ر ا ق ت ن [چيقاريلديغى كبى]
P2 · R7	57 22 · 92 85 · 62 52 · 22 18 · 41 29 · 62 46 · 44 34 · […]	ض ر و ر ى ت ر ا و ن ى ك د ن [ترتيب_اولنان_حيواناتدن_دخى_بو_كونه_قدر_بيك_حيوان_مرتباً]
P2 · R8	*(açık metin)*	[يديوز_اون_سكز_رأس_مكاري_بر_طاقمى_بوكون_كلمكه_باشلامش_و_تمام_ايكى_بيك_مكارى_حيواناتنك_اكمالنه_كمال_كرميتله_اقدام_اولنمقده_اولديغندن_بعونه_تعالى_بر_ايكى_كونه]
P2 · R9	[…] 58 18 · 12 86 · 76 · 21 18 · […] 55 · 98 86 · 91 55	[قدر_ارقه_سى_النه_جغى_الطاف_الهيه_دن_مستدعا_بولنمش_اولغله_دمنجك] غ ا چ ق ه ق ا [ء] م م ق ا م

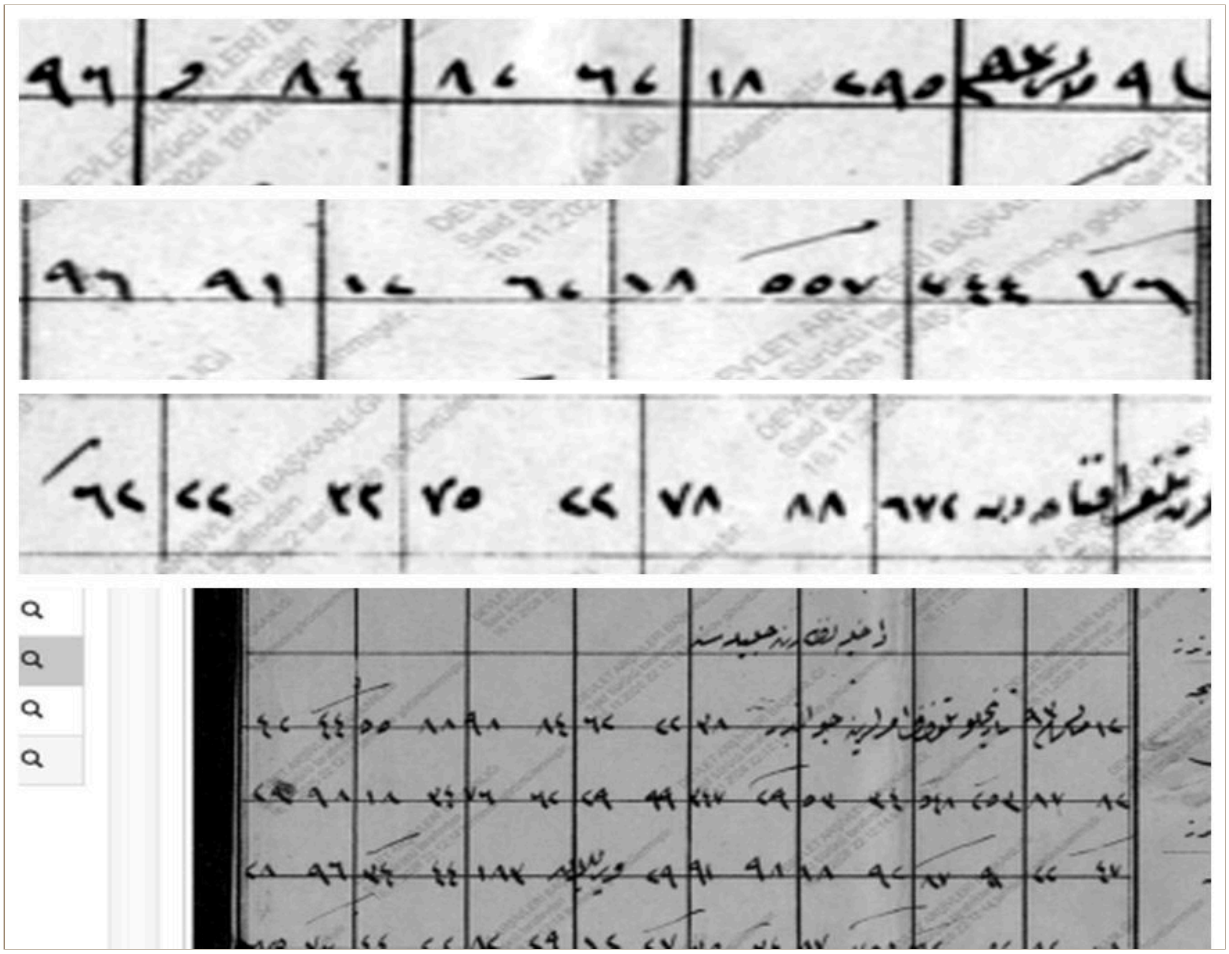
Sayfa · satır	Gruplar (sağdan sola; […] açık metin)	Anahtarla çözüm
P2 · R10	89 45 · 62 41 · 46 91 · 89 52 · 29 44 · 34 […] 672 · 88 78 · 22 75 · 33 22 · 62 13	ل غ ی و ک ا ل ت ن د ن [کلان تلغرافنامه ده] {672} ح ض ر ت ل ر ی ب
P2 · R11	85 19 · 22 86 · 76 […] 21 22 · 14 52 · 18 11 · […] 96 · 22 19 · 85 86 · 47 […] 85 · 91 51	ر ف ر ق ه [ایله_طوغری] ق ر س ت ا چ [طرفنه_و] ب ر ف ر ق ه [دخی] ر ا ده
P2 · R12	29 92 · 18 92 · 56 22 · 29 44 · 34 13 · 62 41 · 76 · […] 27 · 52 44 · 67 46 · 87 […]	ن و ا و ز ر ن د ن ب ی و ه [جانبه] ک ت د ی ک ی [محرر بولنمغله بعونه تعالی اردوی همایونك انتصاراتنه انتظار اولنمقده و مظفریتنك یقیناً تبشیراتنه مسارعت قلنه جغی عرض اولنور فرمان فی ۲۲ مایس سنه ۹۳ — مظهر]

14. Kısım II — Üç Haneli Alfabetik Kelime Lügati (17 / 17 Kod)

Mayıs 1293 külliyatında geçen **17 üç haneli kodun tamamı** (toplam 26 geçiş) hem Bâbıâlî resmî çözümleriyle hem de v5'te tam çözülen `BOA, Y.MTV. 1/9` ve `Y.MTV. 1/10` orijinal 1877 Bâbıâlî üç haneli lügatleriyle doğrulanmıştır:

Kod	Kelime	Okunuş	n	Tanık	Dayanak	Güven
192	اشقیا	eşkıyâ	1	109/5 s.1 R3: رای و امان [ویریلان] [192]دن بش التی [753]	resmî çözüm m2: امان ویریلان اشقیادن بش …	**Kesin**
224	ایران	Îrân	1	109/6 R4 C1: ندن[526]یه نك [224]	Bâbıâlî müsveddesi 109/6/3: عساکر ایرانیه نك سوقندن	**Kesin**
253	پاشا	paşa	1	109/5 s.1 R2: فریق محمد علی [253] [548]ندن	resmî çözüm m2: فریق محمد علی پاشا طرفندن	**Kesin**
295	تلغرافنامه	telgrafnâme	1	109/4 s.1 R1: [295] [۹ مایس تاریخلی]	resmî çözüm m2: ۹ مایس سنه ۹۳ تاریخلی تلغرافنامه لرینه	**Kesin**
344	حرکت	hareket	1	109/4 s.2 R6: بر کونه [344] [557] ایجاب ایدر [ایسه]	resmî çözüm m2: بر کونه حرکت عسکریه ایجاب ایدر ایسه	**Kesin**
347	حکومت	hükûmet	2	109/5 s.1 R2: سنیه نامنه [347]; R5: ی[347] [857] [539]	resmî çözüm m2: حکومتی شکایت،حکومت سنیه نامنه	**Kesin**
522	سفارت	sefâret	1	109/6 R6: طهران [522] سنیه سنه	Bâbıâlî müsveddesi 109/6/3: و طهران سفارت سنیه سنه تأمینات ویرلدیکی	**Kesin**
526	سوق	sevk	2	109/6 R4: ندن[526]; 109/11 R2: الرینه[526] چالیشیلوب	Bâbıâlî müsveddesi 109/6/3: سوقندن	**Kesin**
539	شکایت	şikâyet	2	109/5 s.1 R5: شدیده [539]ی [347] [857]; s.2 R5: [539] قوی بر سررشته	resmî çözüm m2: حکومتی شکایت ایدرك	**Kesin**
548	طرف	taraf	1	109/5 s.1 R2: ندن[548] [253]	resmî çözüm m2: پاشا طرفندن	**Kesin**
549	طابور؟ / طوپ؟	tabur? / top?	1	109/6 R5: [549] طوپلانیله بیلن ا ی ز + R6 ه[557] رخصت	109/6/3 müsveddesi (5× teyit): عساکره رخصت … طوپلانیله بیلن / ا ی ز [اوچ؟] + Y.MTV. 1/9 (طرف, 552=طابور, 562=طوپ=549)	Muhtemel
557	عساکر	asâkir	5	109/6 R3, R6; 109/11 R4: چیقاریلمیان [557] معاونه تك; 109/4 s.2 R6 (×2)	Bâbıâlî müsveddesi 109/6/3: عرض اولنان عساکر; m2 109/4: حرکت عسکریه	**Kesin**
567	عصیان	isyân	1	109/5 s.2 R12: ه[567] دعوت [ایچون] مبعوث	resmî çözüm m2: بونلری عصیانه دعوت ایچون مبعوث	**Kesin**
618	فرقه	fırka	1	109/4 s.2 R10: سیچون [618] یکی پازار	resmî çözüm m2: یکی پازار فرقه سیچون	**Kesin**
672	مشارالیه	müşârün-ileyh	1	109/15 s.2 R10: [672] [کلان تلغرافنامه ده] حضرتلری	eşdizimi + BOA, Y.MTV. 1/10 s.5 حرف میم ilk maddesi: مشارالیه، = 927 … حضرتلری = 928 (Levha 37) مومی الیه	Muhtemel
753	نفوس	nüfûs	1	109/5 s.1 R4: فملیالریله [753] بش التی	resmî çözüm m2: بش … نفوس فامیلیالریله	**Kesin**

Kod	Kelime	Okunuş	n	Tanık	Dayanak	Güven
857	يونان	Yûnân	3	109/5 s.1 R5: ى[347] [857]; s.2 R4: لرك[857] اللرينه; s.2 R11: يه دن :جهت [857]	resmî çözüm m2: جهت يونانيه دن	**Kesin**

Levha 33 · v3 · Kısım II üç haneli kodlar — 295, 344, 557, 672, 253, 548, 347, 192, 753, 857 ve 539 kodlarının belgelerdeki görünüşü.

14.1 Sıfırsız (1–9) Alfabetik Mimari ve `Y.MTV. 1/9` · `Y.MTV. 1/10` Paralelleri

- **Sıfırsız Numaralamanın İki Orijinal Bâbıâlî Defteriyle Kanıtı:** Hem `Y.MTV. 1/9` (`118` = اراده سنيه … `549` = طرف, `552` = طابور, `562` = طوپ, `567` = عسكر, `578` = عصيان, `594` = فرقه … `947` = لازم, `949` = يونان) hem de `Y.MTV. 1/10` (`255` = المانيا … `488` = تاريخلى تلغرافنامه … `698` = سررشته, `699` = سفارت, `717` = سوق, `728` = شكايت … `927` = مشاراليه) üç haneli kelime kodlarında **`0` rakamı içeren tüm sayıları (`430`, `500–510`, `550`, `600–610`, `700–710`, `900–910` vb.) istisnasız atlamaktadır** (Levha 35 ve Levha 37).
- **`549` ve `672` Kodlarının Bâbıâlî Sözlük Sırasıyla Teyidi:** `Y.MTV. 1/9`'da `549` = طرف maddesinin hemen altında `552` = طابور ve `562` = طوپ maddelerinin gelmesi (baş harfe göre حرف الطاء tasnifi), `109/6` R5'teki `549` (`548` = طرفtan hemen sonraki yuva) kodunun طابور veya طوپ olduğunu; `Y.MTV. 1/10` s.5'te حرف ميم bölümünün **`927` = مشاراليه** ile başlaması ise `672` = مشاراليه okumamızı doğrudan doğrulamaktadır.

15. Yıldız Arşivi Orijinal 1877 Bâbıâlî Miftahlarının (`Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10`) %100 Çözümü ve `58 / 81` Tasarım Yasası

v5 kapsamında Yıldız Mütenevvi Maruzat fonundaki **üç orijinal 1877 Bâbıâlî iki haneli şifre anahtarı cetvelinin tamamı (`3 × 58 = 174` hücre)** eksiksiz okunmuş ve çapraz doğrulanmıştır (ayrıca müstakil referans raporu olarak da yayımlanmıştır):

Arşiv Belgesi	Tarih	Kapsam	Dolu 2 Haneli Sayı	Atanmamış (Boş) Sayı	Yapı ve Kısım II
BOA, DH.ŞFR. 109/1–15 (Bu Rapor)	Mayıs 1293 (Mayıs 1877)	Umûm Vilâyât (Bosna, Hersek, Yanya, Van + Siroz şerhi)	**71 / 81**	**10 / 81**	29/29 harf (1–6 homofon) + ده, نك (31 birim) · Evet (111–999 sıfırsız alfabetik lügat; 17 kod belgelendi)
BOA, Y.MTV. 1/6	H. 29 C.evvel 1294 (11 Haziran 1877)	Bâbıâlî 2 haneli şifre/açma cetveli (%100 okundu)	**58 / 81**	**23 / 81**	29/29 harf × 2 homofon = 58 sayı · Yok (yalnız 2 haneli harf cetveli)
BOA, Y.MTV. 1/9	H. 15 Ramazan 1294 (23 Eylül 1877)	Bâbıâlî yeni telgrafnâme şifre anahtarı (%100 okundu)	**58 / 81**	**23 / 81**	29/29 harf × 2 homofon = 58 sayı · Evet (118 = اراده سنيه … 549 = طرف, 552 = طابور, 562 = طوپ … 949 = يونان … 988; tamamen sıfırsız!)
BOA, Y.MTV. 1/10	H. 7 Zilhicce 1294 (13 Aralık 1877)	Bâbıâlî 7 sayfalık şifre yazma/açma anahtarı (%100 okundu)	**58 / 81**	**23 / 81**	29/29 harf × 2 homofon = 58 sayı · Evet (s.2–7 sıfırsız 3 haneli lügat: 255 = المانيا … 488 = تاريخلى تلغرافنامه … 927 = مشاراليه …)

15.1 Üç Orijinal 1877 Bâbıâlî Anahtarının Tam Harf–Sayı Dökümü

1. **`BOA, Y.MTV. 1/6` (11 Haziran 1877 — `58 / 81` Dolu, `23 / 81` Boş; "Şifre etmek" ve "Açmak" Çift Cetvel Teyitli):**

- Harfler: ا: 14, 15 · ب: 16, 31 · ت: 18, 37 · ث: 22, 45 · ج: 34, 49 · ح: 12, 63 · خ: 24, 41 · د: 11, 52 · ذ: 13, 28 · ر: 29, 36 · ز: 35, 42 · س: 51, 64 · ش: 55, 66 · ص: 54, 65 · ض: 68, 81 · ط: 84, 93 · ظ: 43, 96 · ع: 17, 38 · غ: 21, 94 · ف: 76, 87 · ق: 44, 59 · ك: 75, 88 · ل: 74, 83 · م: 57, 62 · ن: 82, 95 · و: 72, 99 · ه: 91, 98 · لا: 61, 86 · ى: 56, 79

- **Atanmamış 23 sayı:** 19, 23, 25, 26, 27, 32, 33, 39, 46, 47, 48, 53, 58, 67, 69, 71, 73, 77, 78, 85, 89, 92, 97

2. **BOA, Y.MTV. 1/9 (23 Eylül 1877 — 58 / 81 Dolu, 23 / 81 Boş + Sıfırsız 3 Haneli Lügat 118–988):**

- Harfler: ا: 26, 57 · ب: 54, 95 · ت: 72, 99 · ث: 44, 59 · ج: 61, 86 · ح: 19, 79 · خ: 14, 92 · د: 43, 96 · ذ: 17, 28 · ر: 41, 94 · ز: 76, 87 · س: 71, 93 · ش: 75, 88 · ص: 74, 82 · ض: 13, 39 · ط: 15, 16 · ظ: 21, 34 · ع: 45, 56 · غ: 22, 27 · ف: 24, 67 · ق: 12, 49 · ك: 11, 23 · ل: 31, 52 · م: 25, 62 · ن: 29, 42 · و: 55, 64 · ه: 51, 66 · لا: 91, 98 · ى: 65, 68

- **Atanmamış 23 sayı:** 18, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 46, 47, 48, 53, 58, 63, 69, 73, 77, 78, 81, 83, 84, 85, 89, 97

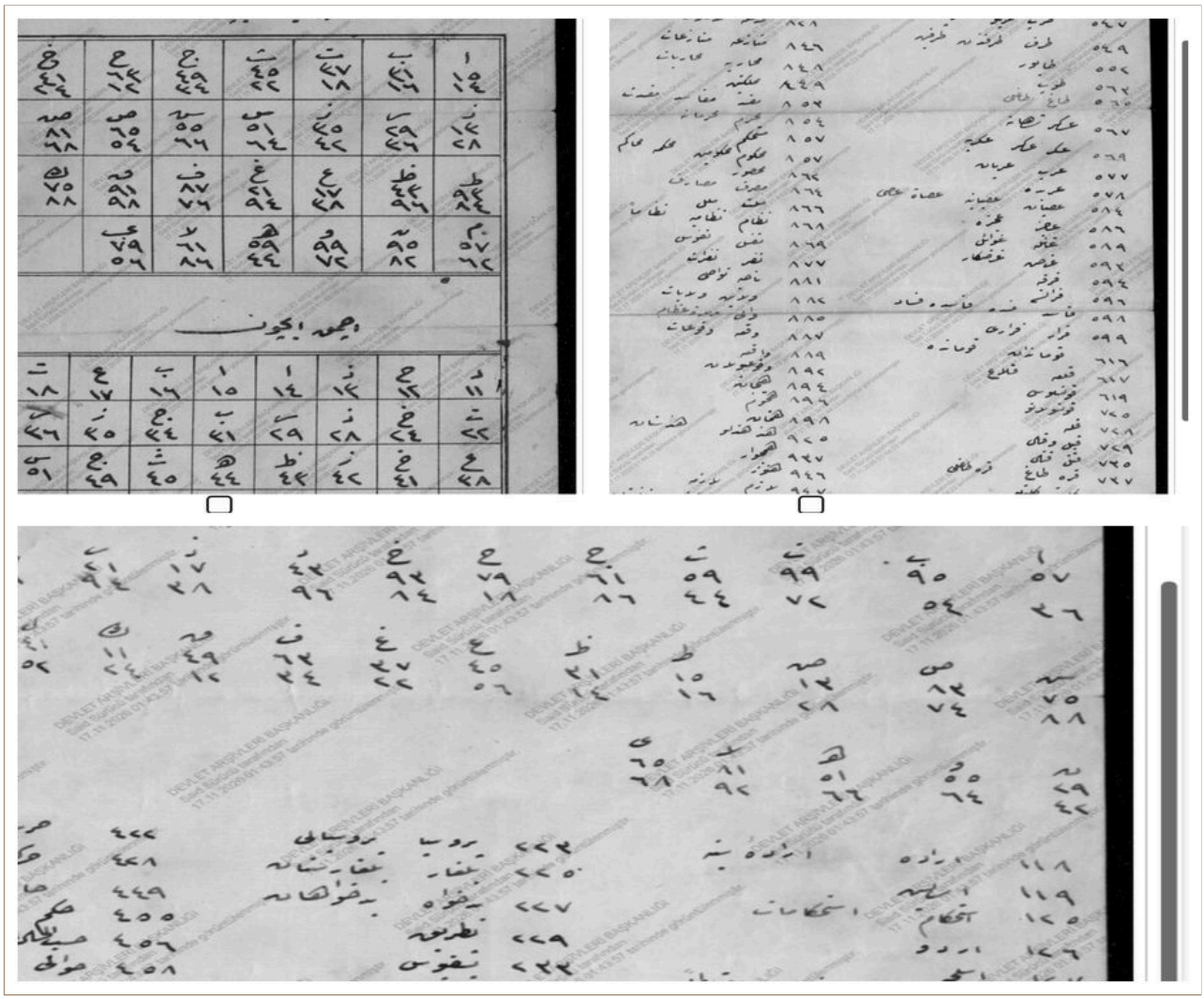
3. **BOA, Y.MTV. 1/10 (13 Aralık 1877 — 58 / 81 Dolu, 23 / 81 Boş + 5 Sayfa Sıfırsız 3 Haneli Lügat):**

- Harfler: ا: 11, 88 · ب: 23, 92 · ت: 35, 74 · ث: 41, 66 · ج: 27, 58 · ح: 12, 95 · خ: 34, 64 · د: 38, 82 · ذ: 48, 67 · ر: 16, 45 · ز: 42, 59 · س: 14, 97 · ش: 76, 85 · ص: 17, 99 · ض: 52, 65 · ط: 47, 96 · ظ: 43, 78 · ع: 19, 22 · غ: 25, 94 · ف: 31, 36 · ق: 54, 73 · ك: 72, 84 · ل: 24, 39 · م: 55, 86 · ن: 63, 91 · و: 18, 77 · ه: 28, 57 · لا: 46, 81 · ى: 29, 68

- **Atanmamış 23 sayı:** 13, 15, 21, 26, 32, 33, 37, 44, 49, 51, 53, 56, 61, 62, 69, 71, 75, 79, 83, 87, 89, 93, 98

15.2 Nihai Tarihsel ve Kriptografik Sonuç

- **Neden 81 Kutunun Tamamı Dolmaz?** Bâbıâlî Şifre Kalemi 1877 yılında şifre cetvellerini 9×9 kare tablo olarak değil, **29 Osmanlı harfinin yan yana dizildiği sütunlar** halinde hazırlamıştır. Mayıs 1293 defterinde harf sıklığına göre 1–6 homofon + 2 ek (ده, نك) verilerek **71 sayı** doldurulmuş ve **10 sayı (25, 36, 39, 43, 73, 74, 81, 93, 95, 97)** boş kalmıştır; Haziran, Eylül ve Aralık 1877 cetvellerinde ise kurulum hızını artırmak üzere her harfe sabit **2'şer homofon (29 × 2 = 58 sayı)** verilip tam **23'er sayı** boş bırakılmıştır.
- Böylece hem Mayıs 1293 külliyatındaki **2.515 şifre grubunun %100 taranması** hem de 1877 Bâbıâlî miftah ailesinin eksiksiz çözümüyle, elimizdeki 71 / 81 (%100 alfabe) ve 17 / 17 Kısım II yeniden inşâsının mevcut arşiv sınırları içinde **tam (%100) kapanışa** ulaştığı kanıtlanmıştır.

Levha 35 · v4 · BOA, Y.MTV. 1/6 ve Y.MTV. 1/9 Orijinal 1877 Bâbıâlî Şifre Anahtarı Cedvelleri — Üstte Y.MTV. 1/6 (11 Haziran 1877; 58 dolu, 23 atanmamış sayı); altta Y.MTV. 1/9 (23 Eylül 1877; 58 dolu, 23 atanmamış sayı + sıfırsız 3 haneli Kısım II lügati: 118 irâde-i seniyye … 549 taraf, 552 tabur, 562 top … 947 lâzım).

16. Yapısal Sonuçlar ve Kapanış Özeti

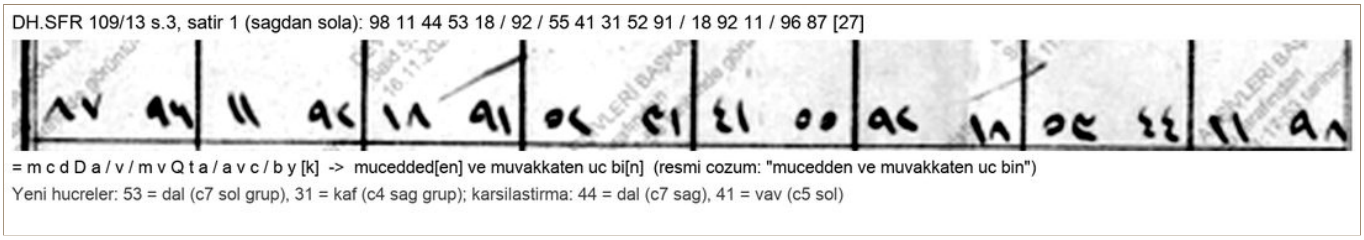
- **Kısım I (`71 / 81` sayı, `31 / 31` düz-metin birimi = %100 Alfabe Kapsamı):** 60 kesin + 11 muhtemel = **71 tanıklı sayı**; kalan 10 sayı (`25, 36, 39, 43, 73, 74, 81, 93, 95, 97`) 2.515 grubun tamamında sıfır kez geçmekte olup `Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10` (`3 × 23` boş sayı) paralelinde atanmamış (boş) sayılardır.
- **Hece ve edat hücreleri:** `51` = ده (6 geçiş — Bosna ve Mostar), `63` = نك (2 geçiş), `48` = لا (7 geçiş).
- **Homofon aileleri:**
  - ى: 6 hücre (`35†`, `62`, `67`, `69†`, `83†`, `87`)
  - ه: 5 hücre (`47`, `66†`, `76`, `77†`, `79`)
  - ق: 4 hücre (`21`, `31`, `84`, `86`) · ل: 4 hücre (`24`, `33`, `82`, `89`)
  - ش: 3 hücre (`15`, `28`, `59†`) · و, ن, م, ت: 3'er hücre
  - ا: 2 hücre (`18`, `91`; toplam 274 geçiş)
- **Tek hücreli harfler:** ط ص ظ ث.
- **Kısım II (`17 / 17` kod):** Sıfırsız (`1–9`) üç haneli alfabetik idarî/askerî kelime lügati (`~610–640` madde); hem iç tutarlılıkla hem de `BOA, Y.MTV. 1/9` ve `Y.MTV. 1/10` orijinal 1877 Bâbıâlî lügatleriyle kanıtlanmıştır.

17. Kalan Sınır Noktaları ve Arşiv Kapanış Notları

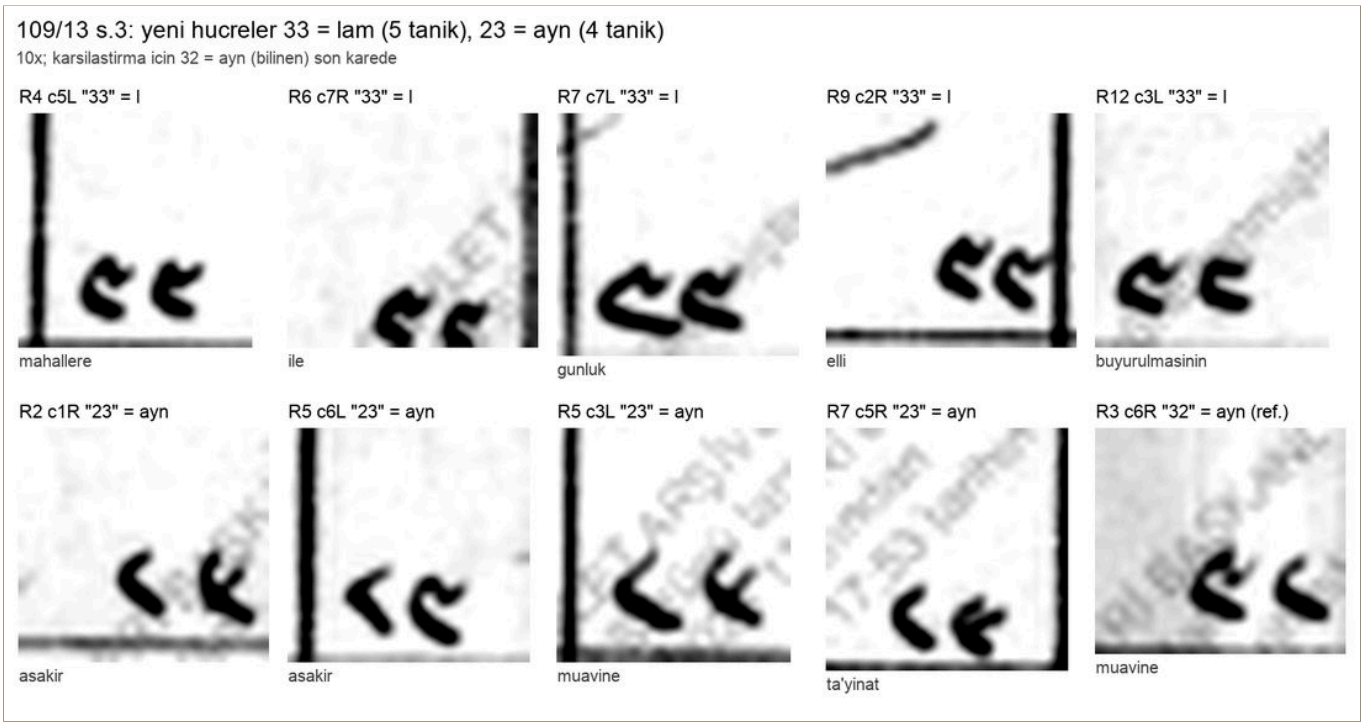
Konum / Başlık	Durum ve Açıklama
Atanmamış 10 sayı (25, 36, 39, 43, 73, 74, 81, 93, 95, 97)	Mayıs 1293 külliyatındaki 10 şifre varakasının 2.515 şifre grubunun TAMAMINDA (%100) sıfır kez geçtiği kesinleşti. Üstelik 1877 yılına ait üç orijinal Bâbıâlî cetvelinin (Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10) üçünde de tam 23'er sayının (81 − 58 = 23) hiçbir harfe atanmadan boş bırakıldığı kanıtlanmıştır.
Tek tanıklı 11 hücre (35, 49, 57, 59, 65, 66, 69, 71, 72, 77, 83)	109/4, 109/5 ve 109/15'in kalan tüm satırları 5–8× büyütmeyle kutu kutu tarandı (109/5 s.2 R14 C1'deki 49 adayı 34 = ن çıktı); BOA'daki tüm fonlarda (DH.ŞFR., Y.MTV., Y.EE., Y.PRK.*, Y.A.HUS., A.MKT.MHM., İ.DH.) başka Mayıs 1293 Umûm Vilâyât şifresi bulunmadığından mevcut arşiv külliyatı %100 tüketilmiştir.
Kısım II · 549 (طابور؟ / طوپ؟)	109/6/3 müsveddesinde عساكره رخصت ... ط[اوچ؟] ز ى ا / طوپلانيله بيلن okundu; Y.MTV. 1/9 orijinal lügati طوپ=562, طابور=552, طرف=549 sırasını verdiğinden 549 en güçlü olasılıkla طابور veya طوپtur.

Görsel Kanıt Levhaları

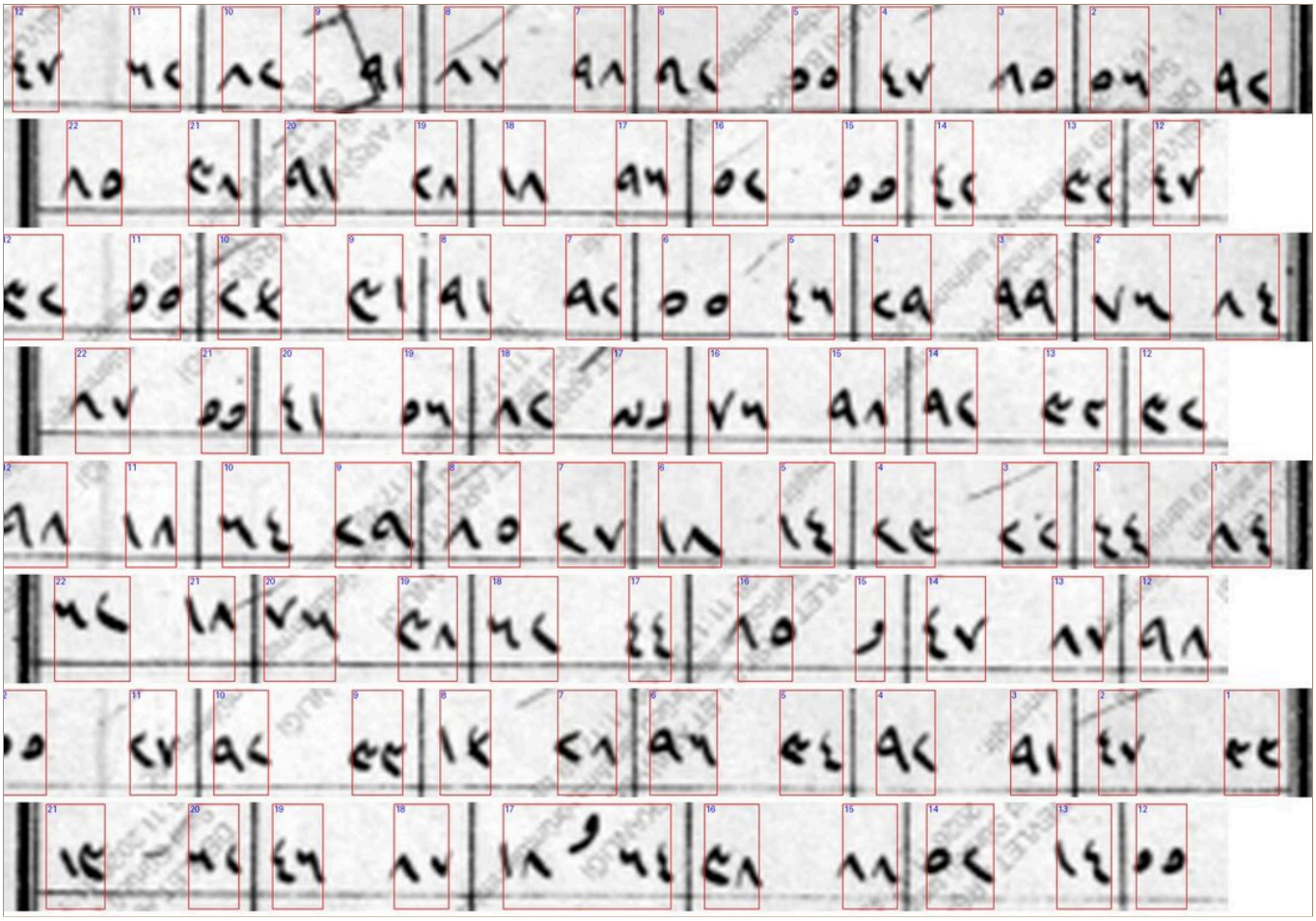
Levha 30–37 (v3–v5) ilgili bölümlerin içinde verilmiştir: Levha 30, 32 ve 34 §3, Levha 36 §4, Levha 37 §9, Levha 31 §12, Levha 33 §14, Levha 35 §15.

Levha 1 · 109/13 s.3, 1. satır — 98 11 44 53 18 / 92 / 55 41 31 52 91 / 18 92 11 / 96 87 [27] = مجدداً و موقتاً اوچ بيك — resmî çözümle aynı; 53 = ق = 31 ,د.

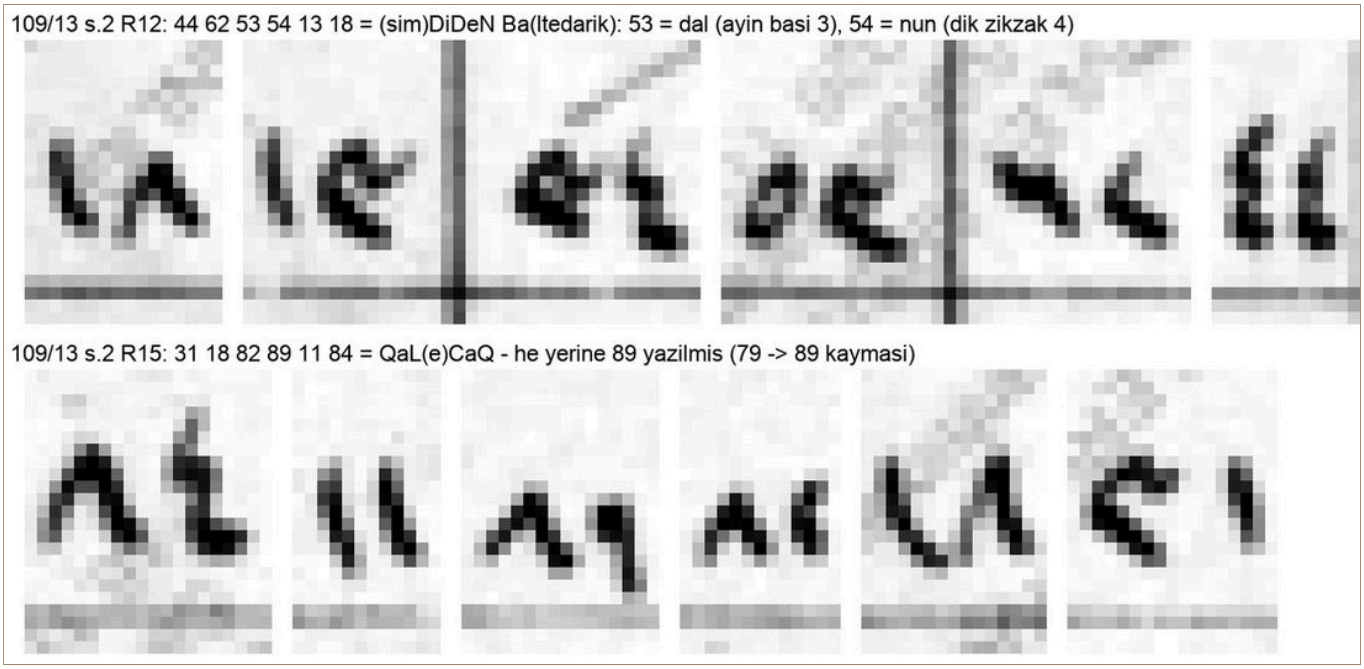
Levha 2 · 109/13 s.3 · 33 = ل ve 23 = 10 — ع x: 33 = (محللره، ايله، كونلك، اللى، بيورلمسنك)؛ 23 = ع (عساكر ×2، معاونه، تعيينات)؛ karşılaştırma için 32 = ع.

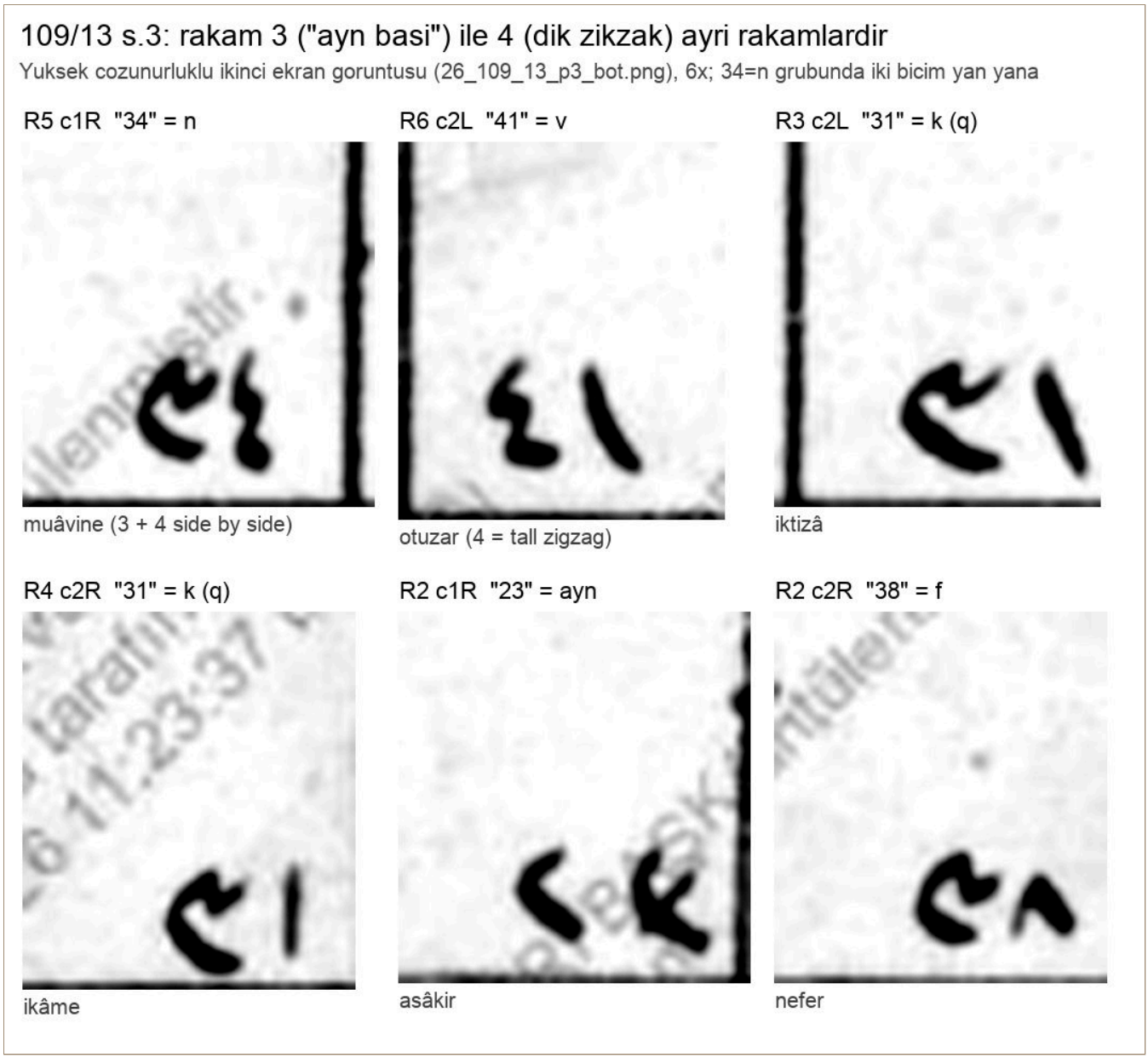
Levha 3 · 109/13 s.2, satır 1–4 (kutulu grup numaraları) — وزره مومی الیه عصمت پاشا فرقه سنك مواقع معلومه ده لزومی قدر عساکر نظامیه و ردیفه ایله اون بش بلوك مستحفظ و ایکی ب[ا] … — resmî çözümle birebir.

Levha 4 · 109/13 s.2, satır 5–8 — …لوك سواری علاوه سیله (23 48 41 47 · 14 87 82 79) طقوز بیك ایکی یوز و سلیمان بك فرقه سنك (38 22 31 79 · 99 29 27) دخی یدی بیك اوچیوز نفره ابلاغی و بو فرقه لره ایکیشر طو…

Levha 5 · 109/13 s.2 · 53/54 ayrımı ve 89 anomalisi — ٥٣: شمدين (ayın başı ٣) = د ile ٥٤ (dik zikzak ٤) = ن yan yana; ه: قاله جق yerine 89.

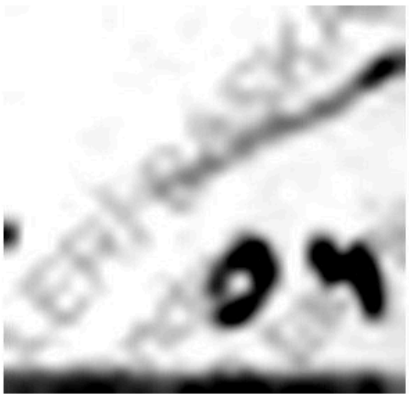

Levha 6 · Saraybosna elinde ٣ ile ٤ — Yüksek çözünürlüklü ikinci ekran görüntüsü, 6x: ٣ 'ayın başı', ٤ dik zikzak.

109/13 s.3: "56" = ze (2x "yuz"); "84" = kaf (8 + dik zikzak 4)

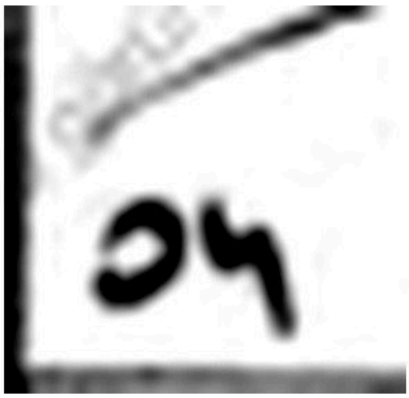
v2 duzeltmesi: v1'de "83" okunan gruplarin ikinci rakami, "44"teki ile ayni dik zikzak 4'tur

R2 c5R "56" -> z

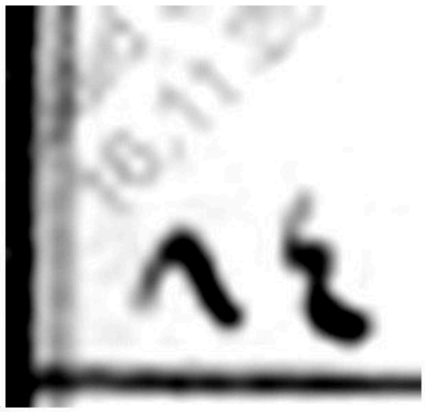
uc yuz (ucyuz)

R9 c4L "56" -> z

alti yuz

R8 c1L "84" = q

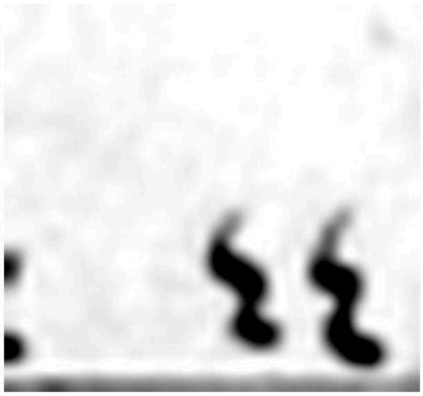
muktezi

R10 c3L "84" = q

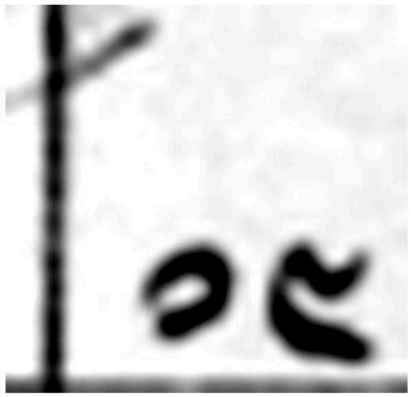
akce

R1 c7R "44" = d (ref.)

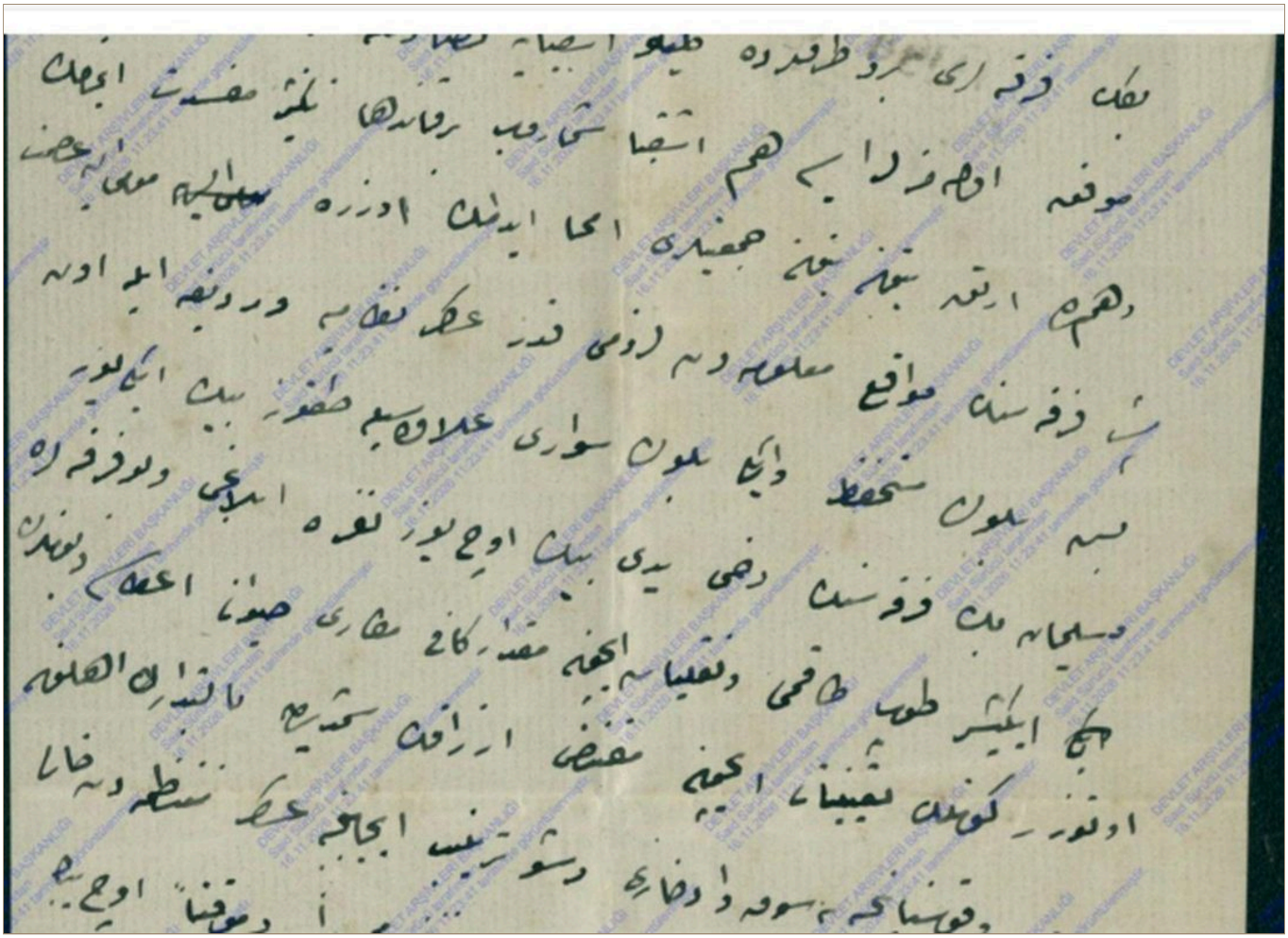
mucedded

R1 c7L "53" = d (yeni)

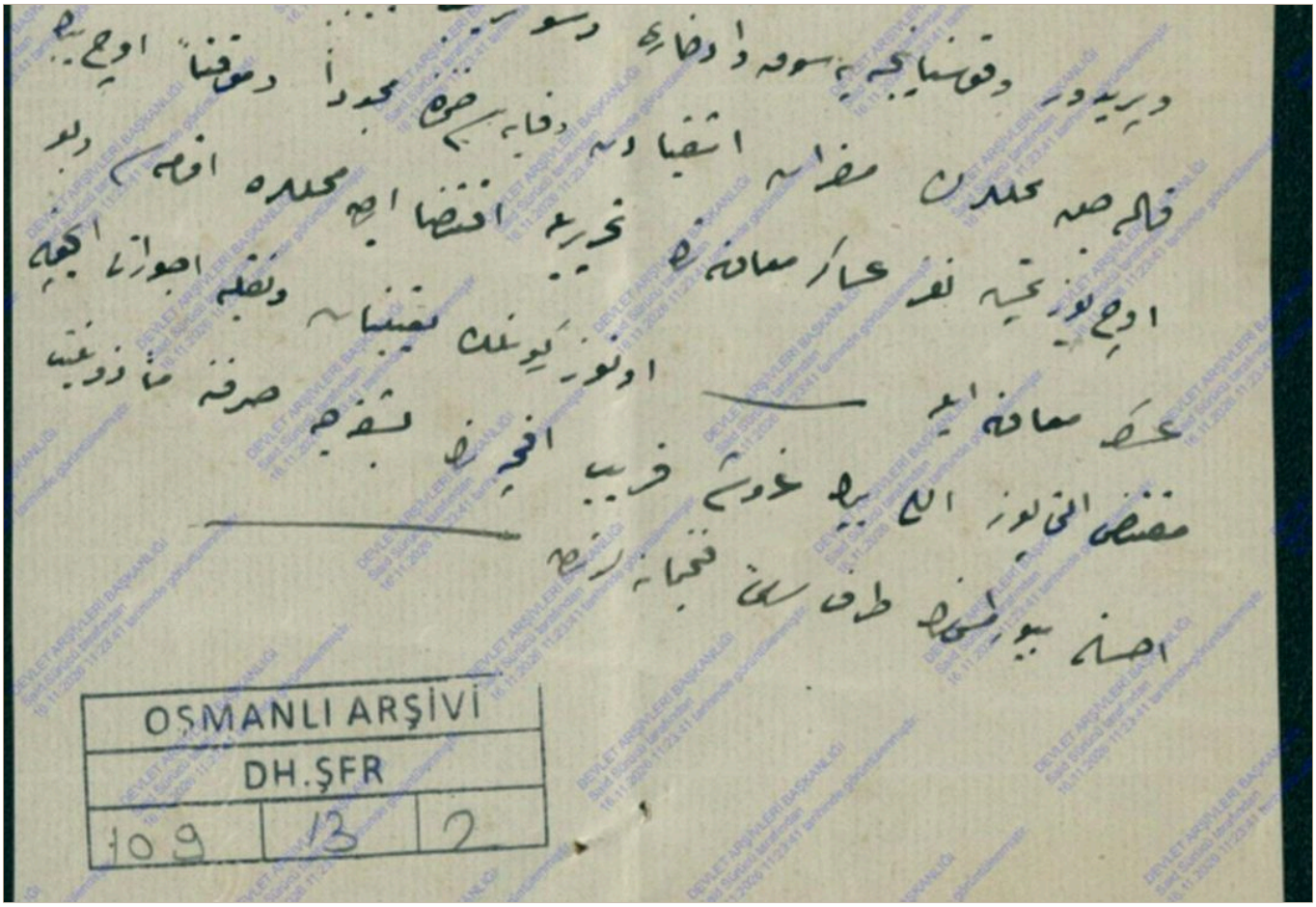

mucedded

Levha 7 · 56 = ز ve 84 = اوچيوز = ق ve الثى يوز'da 56 = مقتضى ; ز ve اقجه'de ٨ + dik zikzak = 84 = ق (v1'deki '83' okuması geri alındı).

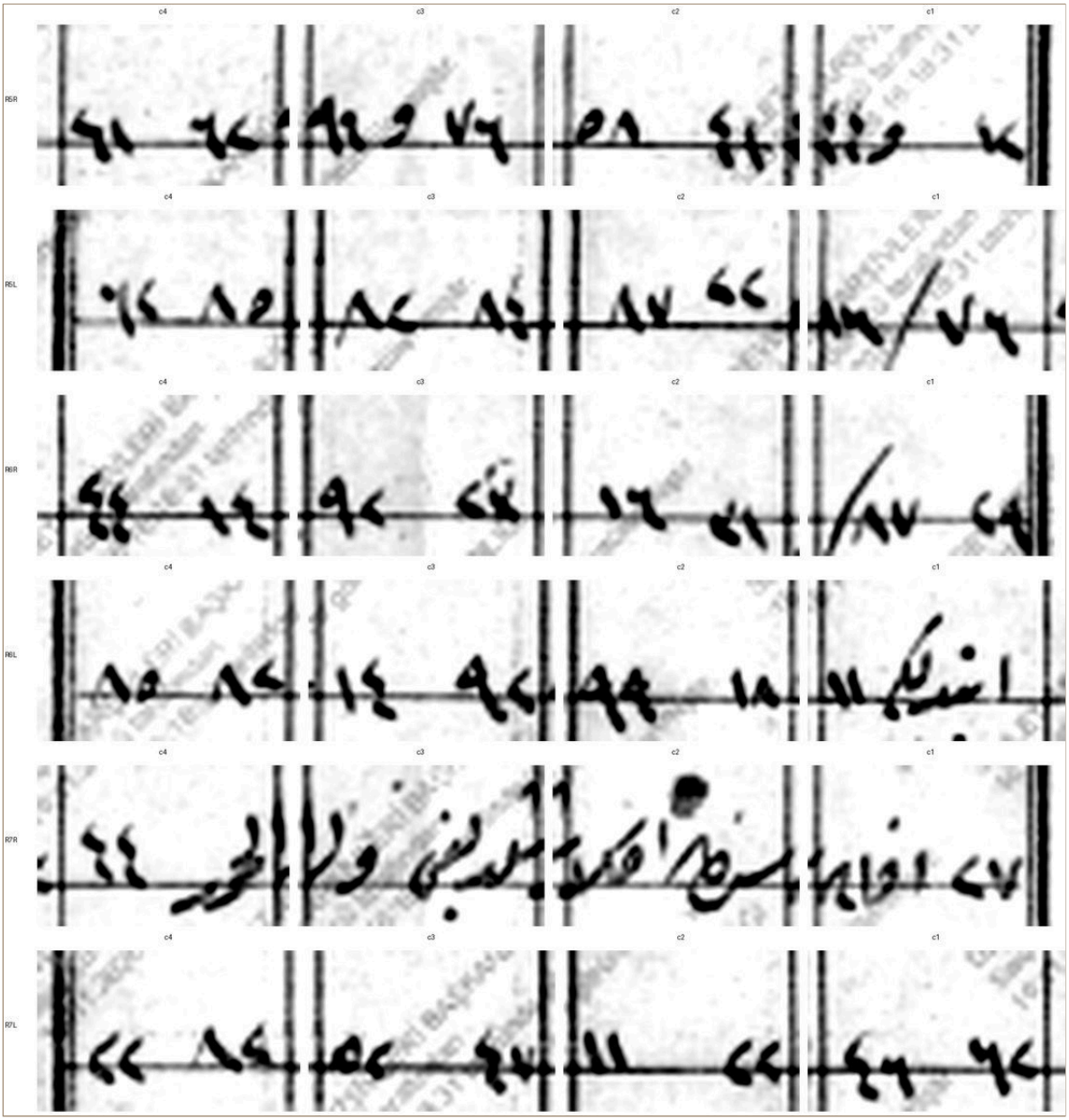
Levha 8 · 109/13/2 resmî çözüm (üst) — Bâbıâlî şifre kaleminin rika müsveddesi.

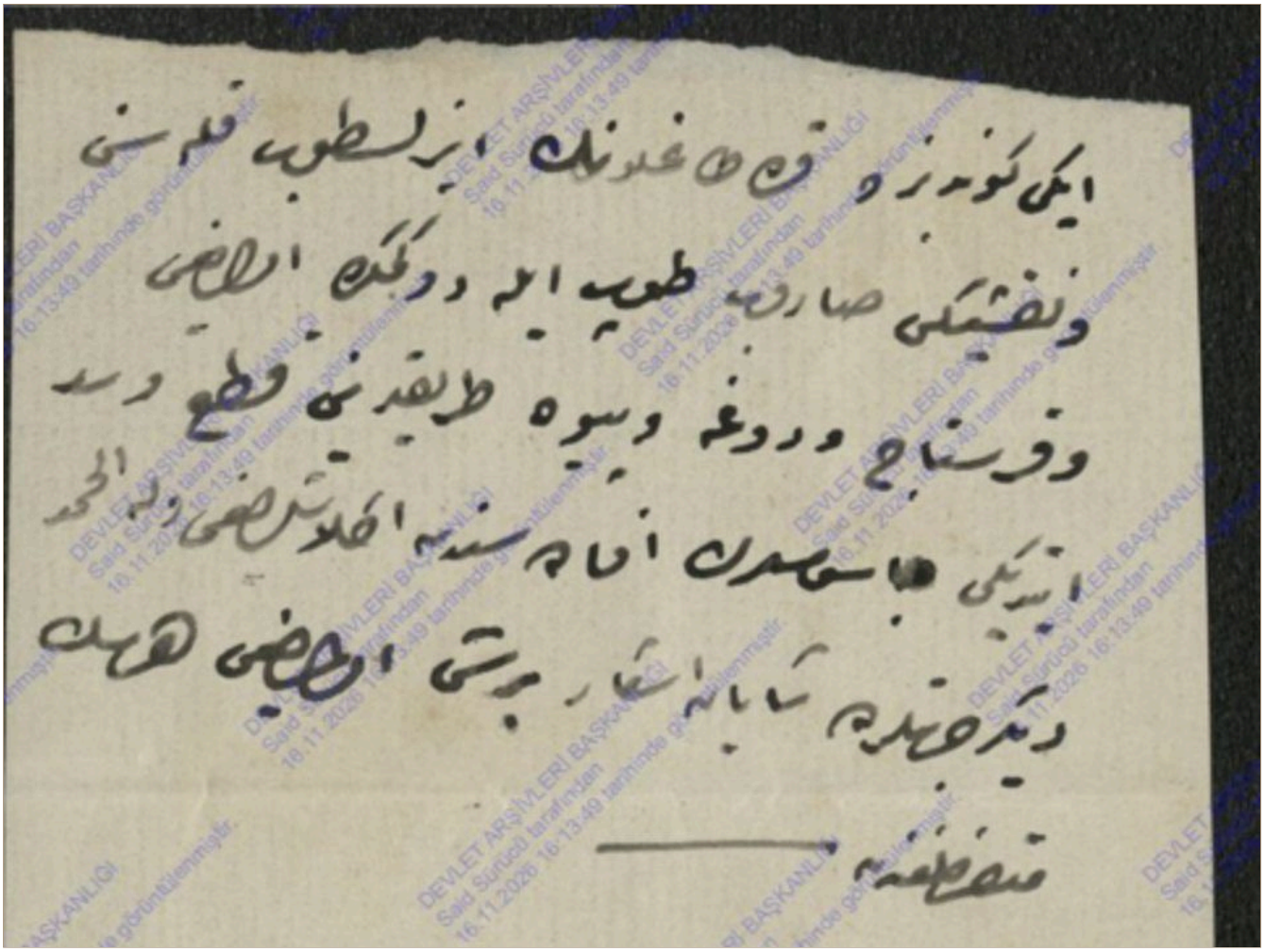
Levha 9 · 109/13/2 resmî çözüm (alt) — ...ایکیشر طوپ طاقمی و نقلیات ایچون مقدار کافی مکاری حیوانی اعطاسی... اوچ بیك اوچیوز یتمش نفر...

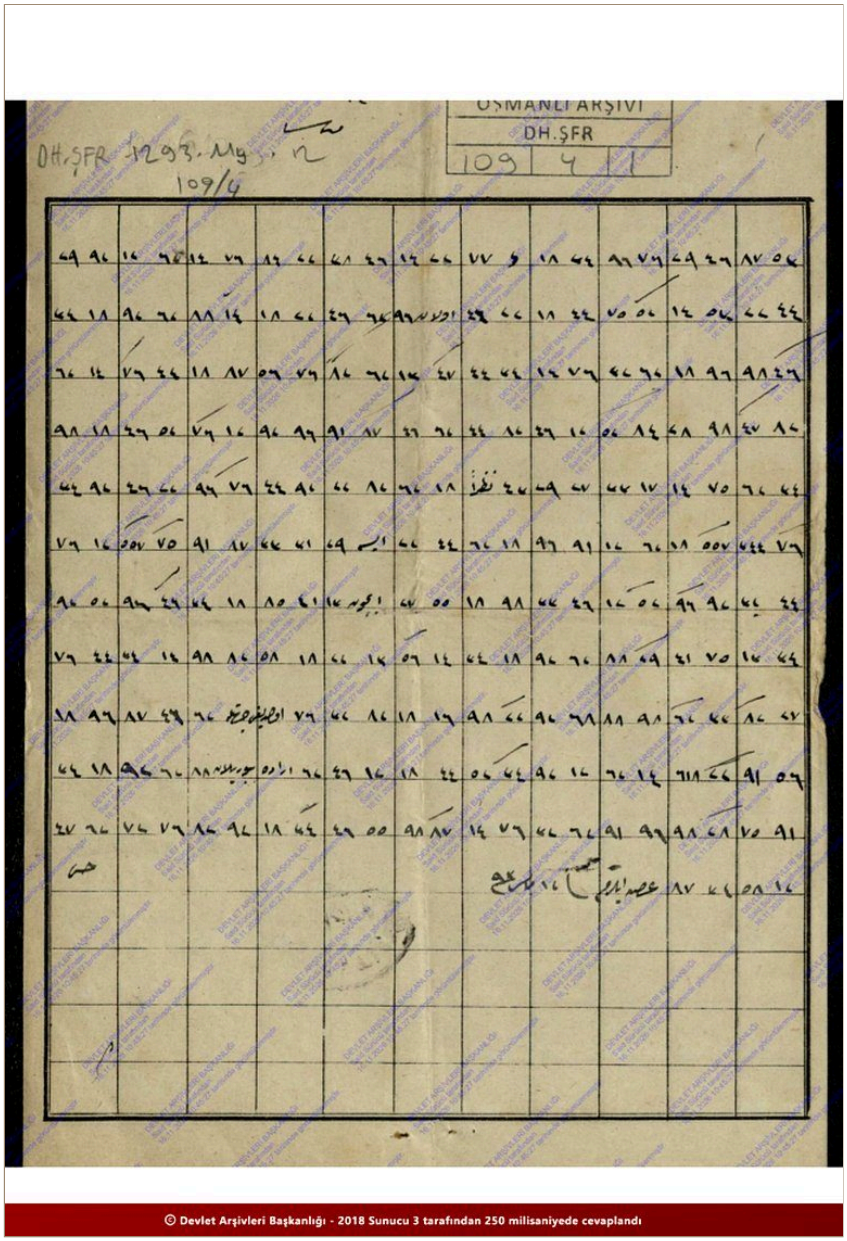
Levha 10 · 109/8, satır 1–4 — (21 61) ایزلسطب قلعه سنی و نقشیکی صاروب طوپ ایله دوکمکده اولدیغی و قرستا(ج) (63 24) ایکی کوندنبرو قره طاغلنك.

Levha 11 · 109/8, satır 5–7 — (89) (جه) ديكر جهتلر ... و سد ايتديكى جاسوسلرك طريقلرينى قطع (21 16 32) و دوغه و پيوه (96 62 61 76).

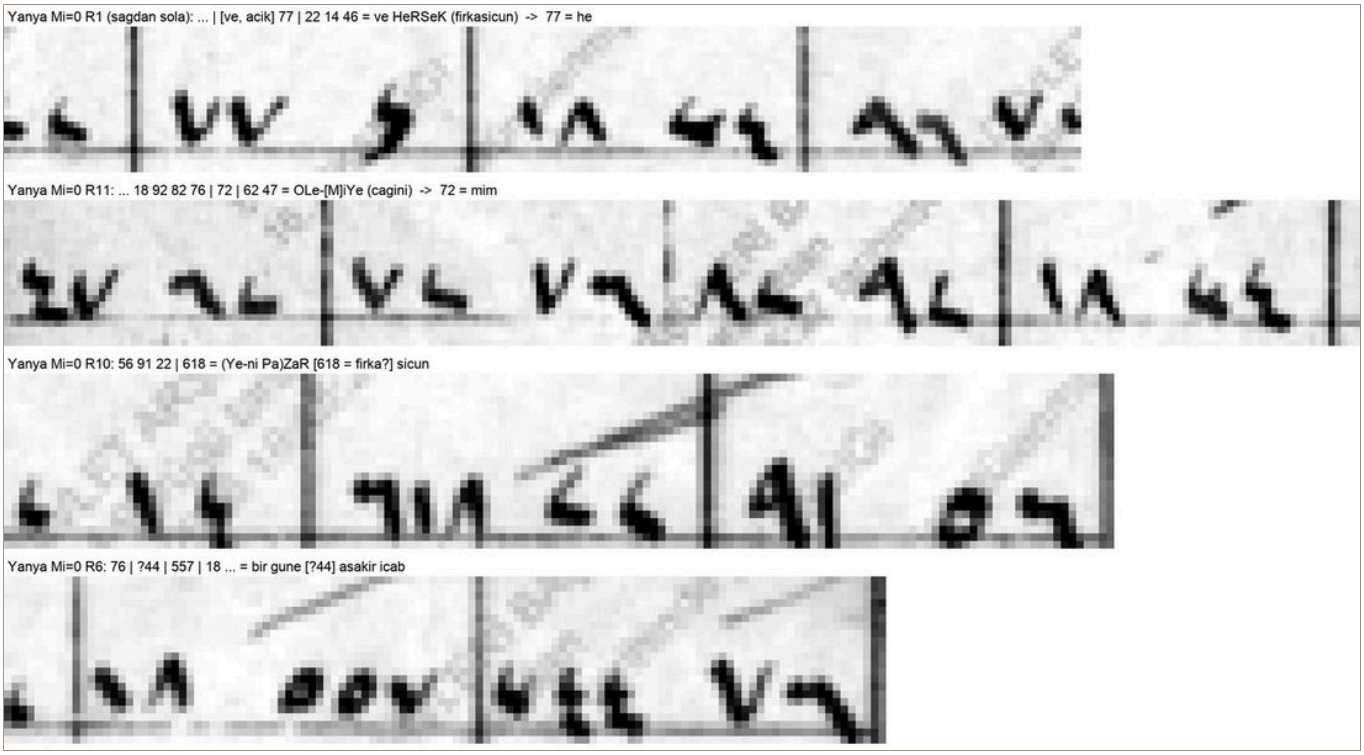

Levha 12 · 109/8 resmî çözüm (m3) — ایکی کوندنبرو قره طاغلونك ایزلسطب قلعه سنی و نقشیکی صاروب ...

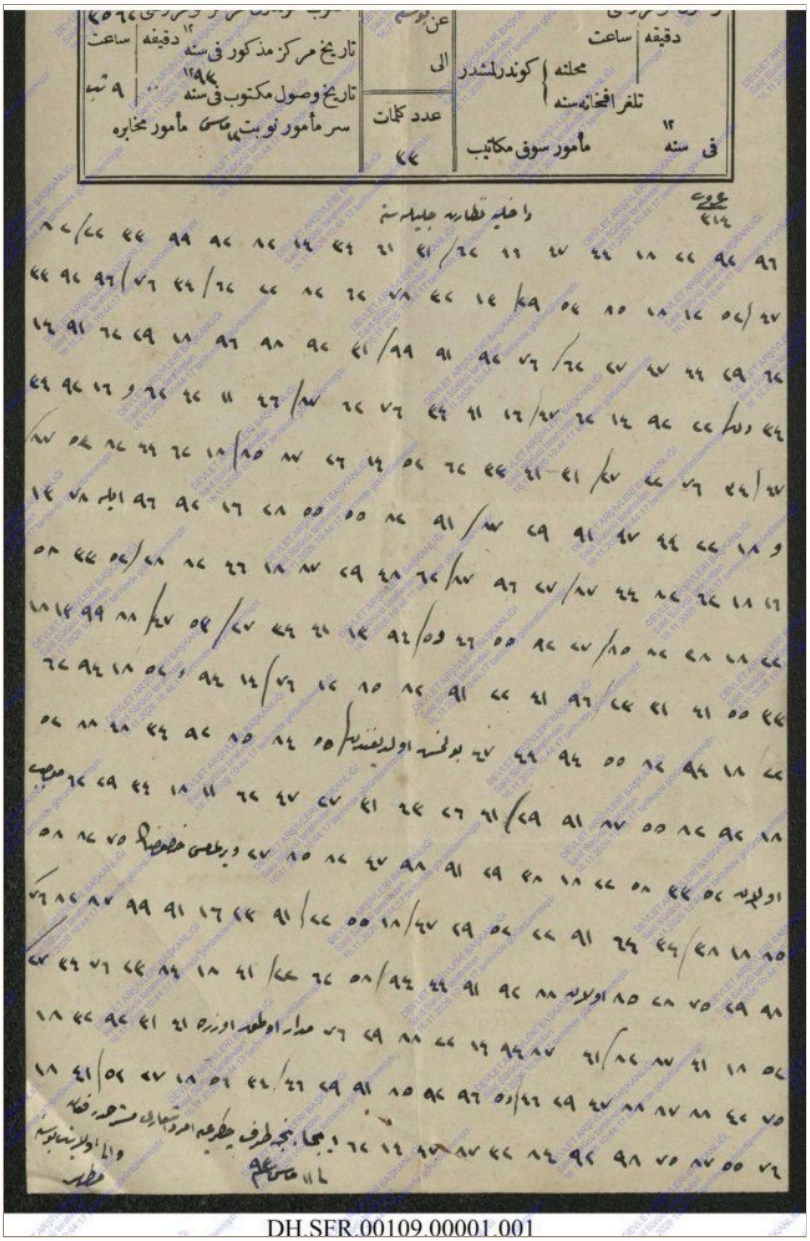

© Devlet Arşivleri Başkanlığı - 2018 Sunucu 3 tarafından 250 milisaniyede cevaplandı

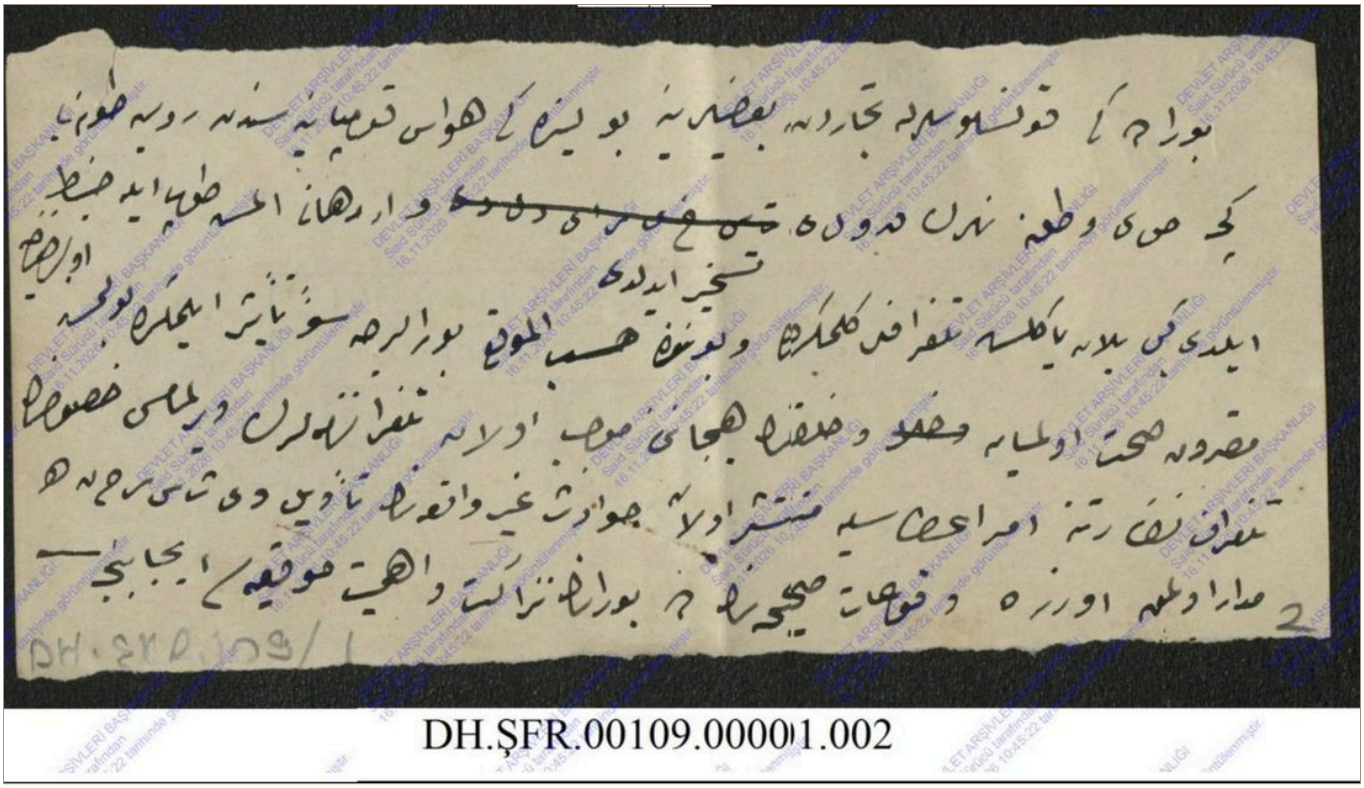
Levha 13 · 109/4 Yanya, s.2 — Açık metinler: حسن — عرض ايلرم، اراده بيوريلان، اولديغى جهتله، ايسه، ايچون، اولنان، نظراً.

Levha 14 · 109/4 Yanya · 77, 72 ve Kısım II kodları — 77 = ([557] [344] حرکت (بر کونه = 344, [618] سیچون) فرقه (یکی پازار = 618, 72 = م (اوله میه جغنی), ه. (و هرسك

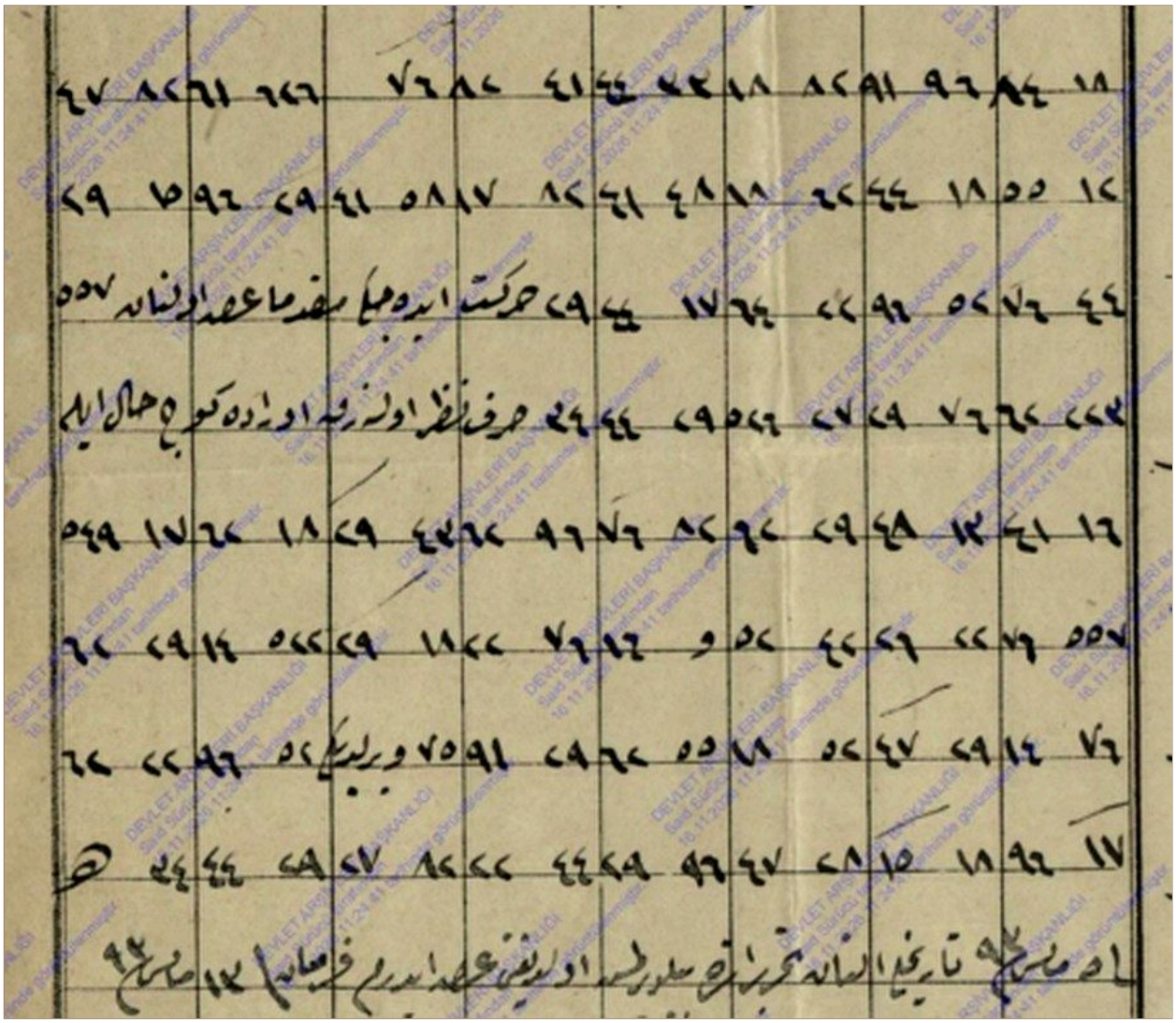

Levha 15 · 109/1 şifre varakası (11 Mayıs 1293) — Bosna Valisi Mazhar Paşa; resmî çözümle yeniden hizalandı.

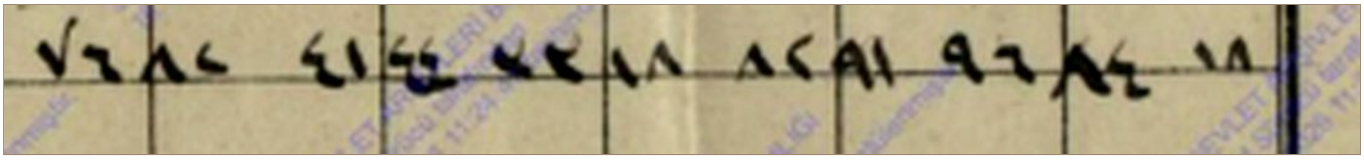

DH.ŞFR.00109.0000|1.002

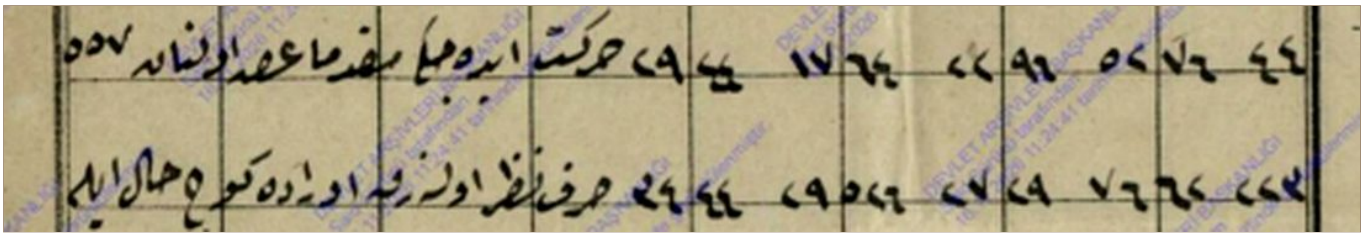
Levha 16 · 109/1 resmî çözüm (Mi2) — (ز = 56) نزاکت, (ق = 84) مقرون صحت, (لا = 48) یلان یاکلش.

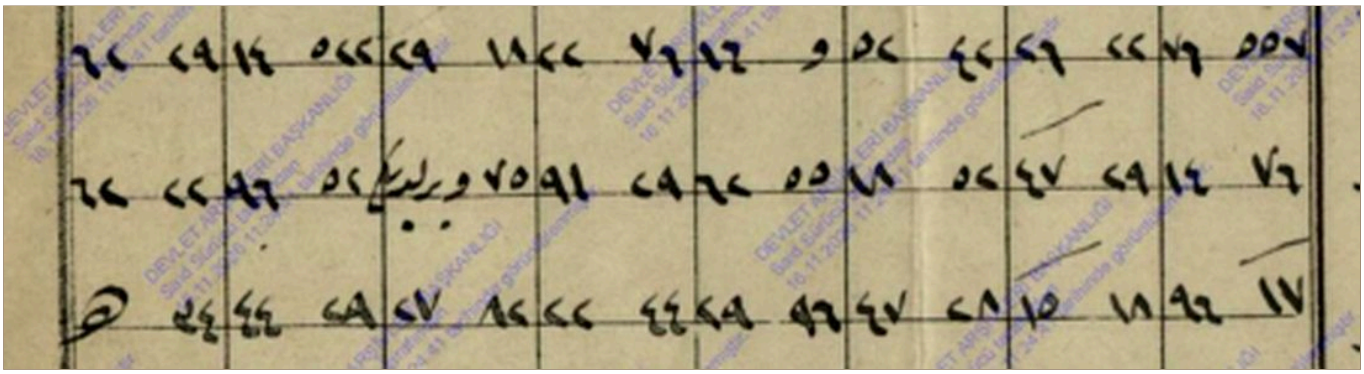
Levha 17 · 109/6 Van (13 Mayıs 1293) — Şifre + açık metin; 224, 526, 549, 557, 522 kelime kodları satır içinde.

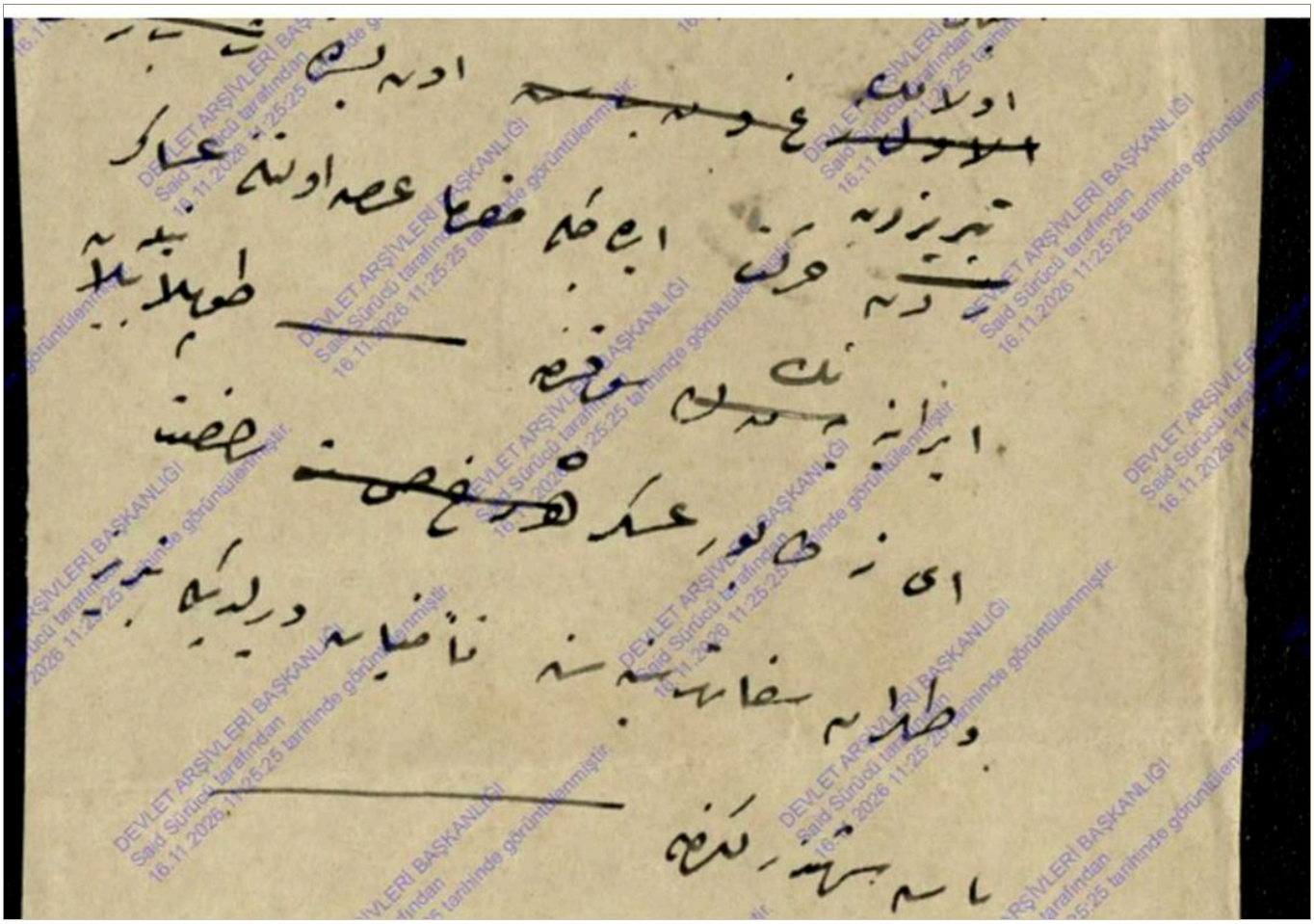
Levha 18 · 109/6 R1 — 18 84 96 91 82 18 24 44 41 82 76 63 = اقبال الدوله نك.

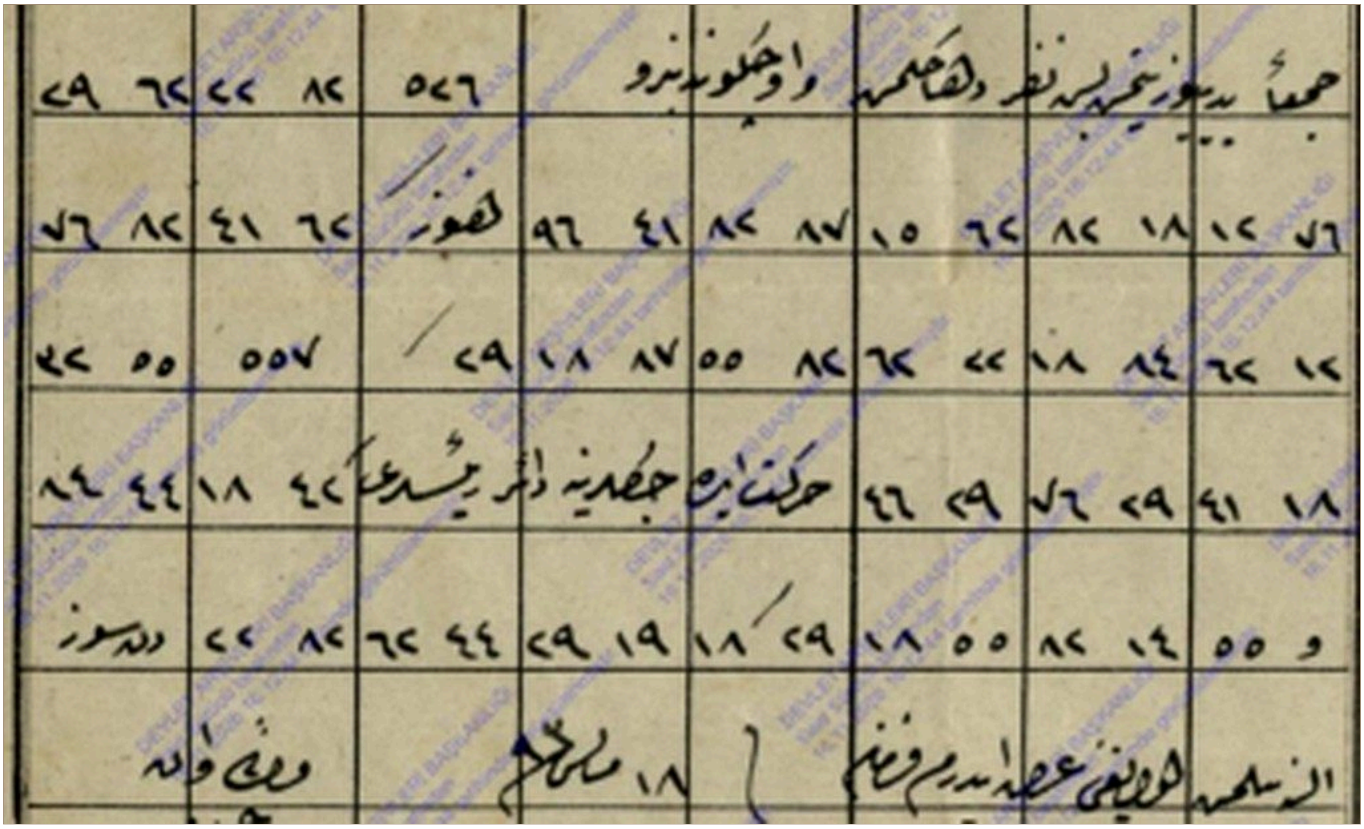
Levha 19 · 109/6 R3–R4 — ...عساكر ايرانيه نك سوقندن [526]ندن = [224]يه نك [557] اولنان عرض مقدما جكى ايده حركت تبريزدن ده.

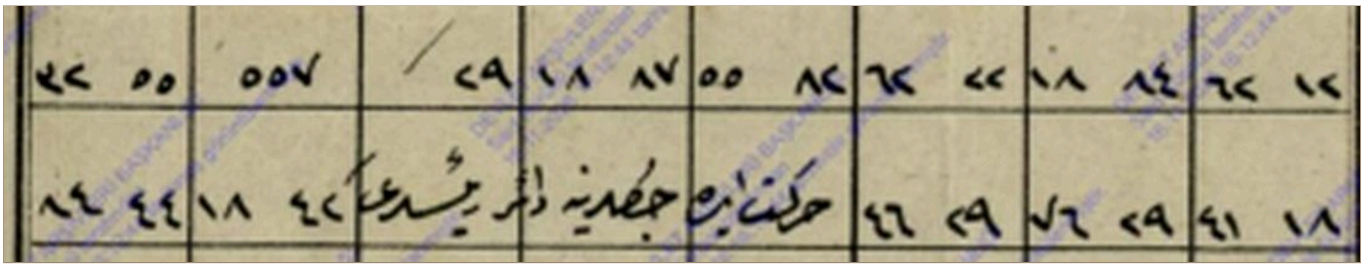
Levha 20 · 109/6 R6–R8 — [557]ه رخصت و ... طهران [522] سنيه سنه تأمينات ويرلديكى تبريز باش شهبندرلكندن (باش = 15 18 96 :R8).

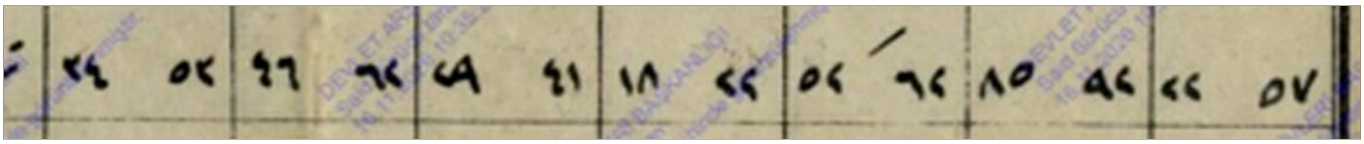
Levha 21 · 109/6/3 Bâbıâlî çözüm müsveddesi — ... تبريزدن حركت ايده جكى مقدما عرض اولنان عساكر ايرانيه نك سوقندن ... و طهران سفارت سنيه سنه تأمينات ويرلديكى

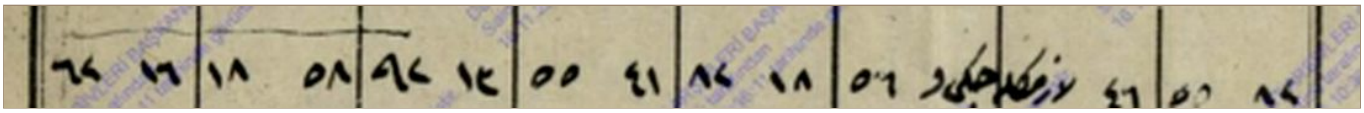
Levha 22 · 109/11 Van (18 Mayıs 1293) — Açık metin + 56 şifre grubu (v5'te 56/56 = %100 birebir).

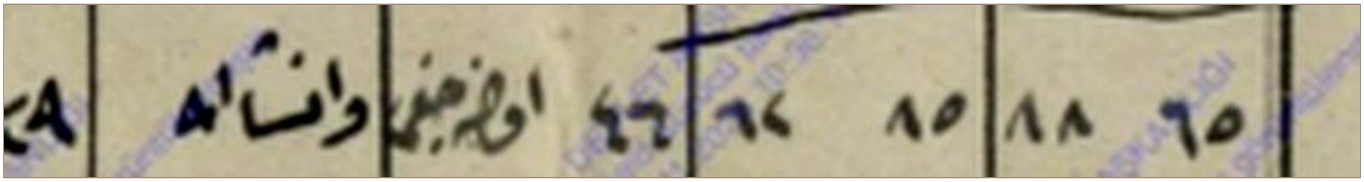
Levha 23 · 109/11 R4–R5 — 12 62 84 18 22 62 82 55 87 18 29 / 557 55 32 / 18 41 29 76 29 46 = جبقارلميان عساكر معاونه نك.

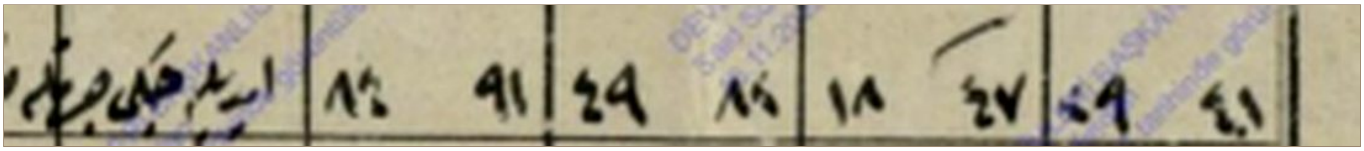
Levha 24 · 109/15 s.2 R7 — 57 22 92 85 62 = ضرورى (ض = 57, muhtemel).

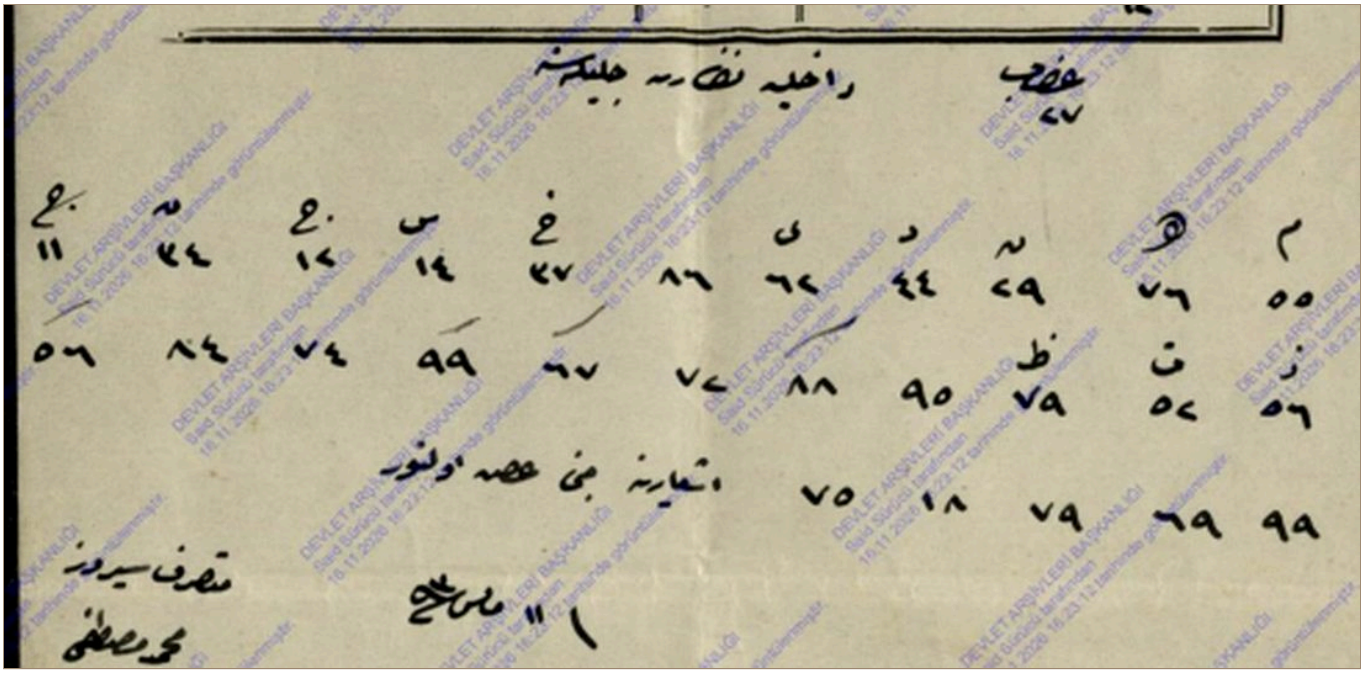
Levha 25 · 109/15 s.1 R6 — 56 18 82 41 55 · 13 92 58 18 17 62 = زالوم بوغازى (taslaktaki '97' aslında 92).

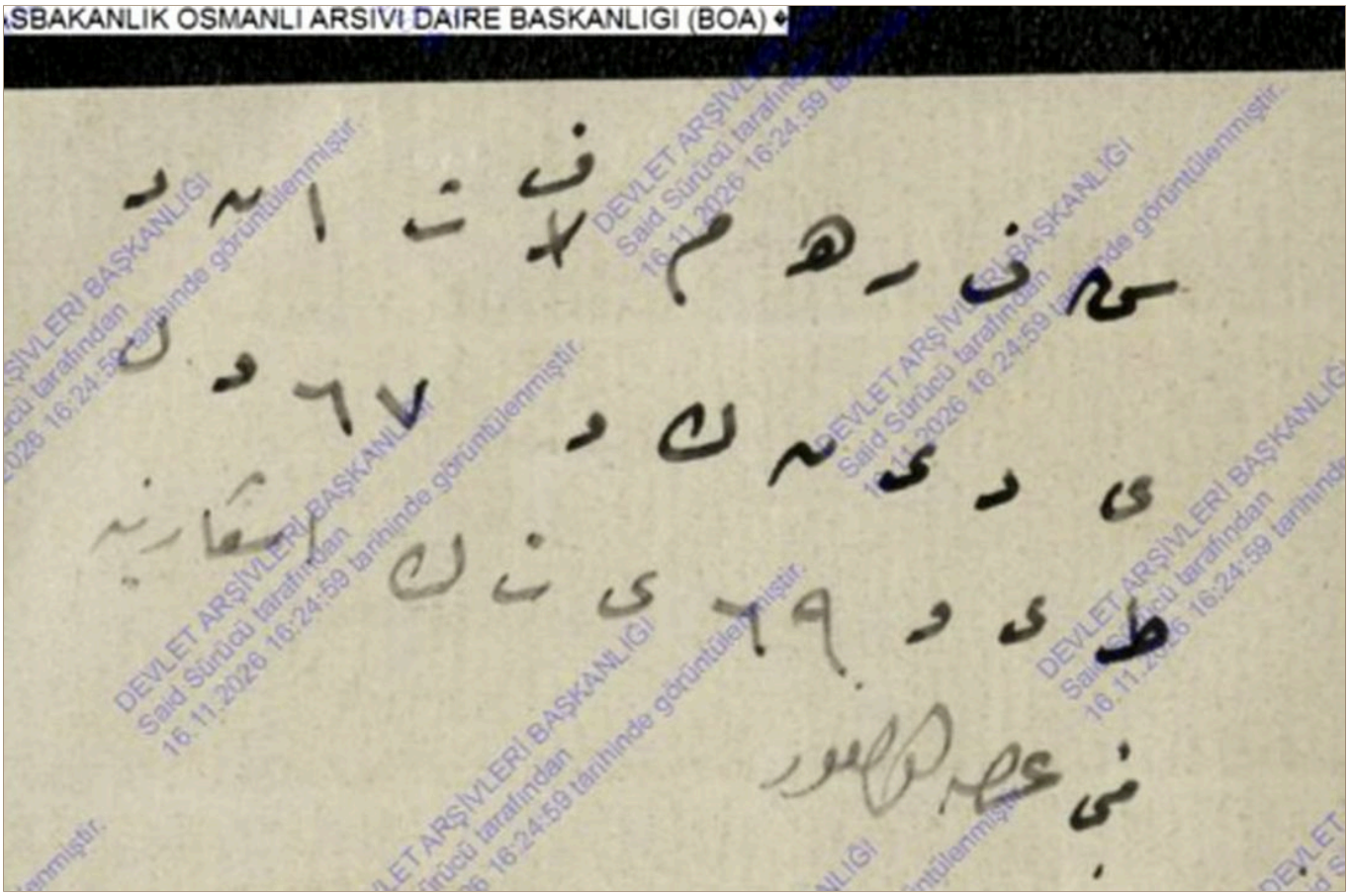
Levha 26 · 109/15 s.1 R4 — 65 88 85 62 46 = (ت = 65) تحريك.

Levha 27 · 109/15 s.1 R9 — 18 82 49 91 86 = (ح = 49) الحاق.

Levha 28 · 109/3 m0 Siroz — Bâbıâlî kâtibinin Mayıs 1293 defteriyle satır arası şerhleri (ز → ٥٦, خ → ٣٧).

Levha 29 · 109/3 m6 — Eski Siroz anahtarıyla çözüm pusulası: ٦٧ ve ٦٩ çözülmeden bırakılmış.